

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU ASISTENȚĂ JURIDICĂ GARANTATĂ DE STAT

APARATUL ADMINISTRATIV

MD – 2068, mun. Chișinău, str. Alecu Russo nr. 1 bl. "A1", bir. 94
Tel./ fax (022) 31-02-74, 31-02-84, e-mail: aparat@cnaigs.md, www.cnaigs.md

Nr. 63 din 24 mai 2023

Nr. intrare 91 din 17 mai 2023

Ministerul Justiției al Republicii Moldova

mun. Chișinău, str. 31 august 1989, nr. 82

În legătură cu solicitarea Ministerului Justiției, nr. 03/4090 din 17 mai 2023, (*număr unic 68/MJ/2023*), primită și înregistrată la data de 17 mai 2023 cu nr. 91, privind avizarea repetată a proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (*modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional*), Vă informăm că, în urma examinării repetate a *proiectului*, venim cu următoarele comentarii:

Autorii modificărilor propun ca pct. 10 alin. 1)) art. 69 CPP să fie expus în următoarea redacție:

10) **instanța de judecată** apreciază că, în cazul inculpatului, interesele justiției cer participarea apărătorului în ședința de judecată în primă instanță, în apel sau în recurs, ori la judecarea cauzei pe cale extraordinară de atac;

De aici rezultă că, invocarea acestui motiv de participare obligatorie a apărătorului în procesul penal **o va putea face doar judecătorul**, la faza judecării cauzei, în interesul inculpatului, atunci când nu se vor regăsi alte temeuri specificate expres în alin. 1).

Însă, același lucru nu îl va putea face procurorul, la faza de urmărire penală, chiar dacă circumstanțele în care se află învinuitul sunt aceleași, care vor fi și atunci când va avea calitatea de inculpat. Cu atât mai mult că, celelalte temeuri de participare obligatorie procurorul le poate invoca la faza de urmărire penală. **Solicităm examinarea acestei oportunități a procurorului, din perspectiva asigurării dreptului la apărare a cetățeanului la faza de urmărire penală.**

De asemenea, autorii modificărilor propun un nou conținut al aliniatului (4) art. 70 CPP, și anume:

"În cazul în care participarea apărătorului la procesul penal este obligatorie, iar acesta lipsește nejustificat sau refuză să exercite apărarea, **organul de urmărire penală sau instanța de judecată** solicită oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, **pentru înlocuirea apărătorului**, și acordă un termen rezonabil pentru pregătirea unei apărări efective. La judecarea cauzei penale în instanță de judecată, avocatului desemnat i se acordă un termen de cel puțin 5 zile pentru pregătirea apărării."

Rezultă că norma data se va aplica inclusiv și în cazul **avocaților aleși**, care vor lipsi nejustificat sau vor refuza să exercite apărarea și că avocatul desemnat de coordonatorul Oficiului teritorial **va înlocui definitiv** apărătorul ales. Considerăm că o asemenea chestiune de ordin procesual urmează a fi decisă de către **instanța de judecată sau procuror**, ci nu de **organul de urmărire penală**,

fapt care impune înlocuirea sintagmelor în noul text propus. Totodată, în legătură cu aceasta, se impune și emiterea obligatorie a unei **ordonanțe sau încheieri**, în care să fie reflectate și motivate circumstanțele de fapt și de drept cu privire la înlocuirea avocatului. Considerăm că, este foarte important ca din textul Codului de procedură penală să rezulte că, aplicarea prevederilor din art. 70 alin 4) **să fie precedată în mod obligatoriu de emiterea unei ordonanțe sau încheieri motivate**, care urmează a fi expediată în adresa Oficiului Teritorial al CNAJGS. Aceste încheieri sunt necesare pentru motivarea deciziei coordonatorului de desemnarea a avocatului în vederea acordării AJGS, în contextul în care ulterior anume decizia coordonatorului este contestată de beneficiar și avocatul care a participat anterior, iar coordonatorul nu are acces la dosar și nu cunoaște toate circumstanțele cauzei.

Încheierea urmează a fi anexată la solicitarea cu privire la desemnarea avocatului în vederea acordării AJGS. Acest lucru este necesar pentru a exista o claritate pentru Coordonatorul Oficiului teritorial al CNAJGS și alte persoane interesate despre necesitatea desemnării/substituirii apărătorului care a participat anterior și pentru a combate practica vicioasă de abuzare de această normă de către judecători/procurori.

Este foarte important de a avea prevederi clare în art. 70 CPP care se referă la substituie avocatului, în condițiile în care, potrivit art. 24 alin.1 lit. e) persoanei nu i se acordă AJGS dacă: solicitantul deja beneficiază în aceeași cauză de asistență juridică calificată garantată de stat sau de asistență juridică acordată de un avocat în bază de contract, **cu excepția cazului de înlocuire a apărătorului conform art. 70 din Codul de procedură penală nr.122/2003.**

O problemă nesoluționată rămâne a fi cea legată de situația în care: **nu este caz de participare obligatorie a apărătorului în procesul penal, persoana nu întrunește condițiile de eligibilitate pentru AJGS, dar nu dorește să își angajeze un avocat din cont propriu, refuzând să întreprindă careva măsuri în acest sens.**

Excluderea pct. 1 alin. 1) din redacția actuală a art. 69 CPP, de fapt, nu rezolvă problema în esență, în condițiile în care, la marea majoritate a acțiunilor procesuale, chiar și pentru infracțiunile ușoare, participarea avocatului este obligatorie.

Refuzul de angajare a unui avocat, pe de o parte, și imposibilitatea de a desemna legal un avocat de către coordonatorul Oficiului teritorial, duce la blocarea procesului penal, determinând organul de urmărire penală/judecătorul să invoce eronat careva motive de participare obligatorie a apărătorului sau să emită încheieri prin care obligă coordonatorul la desemnarea avocatului.

O soluție în acest sens ar fi, solicitarea desemnării unui avocat în vederea acordării AJGS, dar cu obligațiunea de a restitui cheltuielile suportate în legătură cu acordarea aceste asistențe, în caz de condamnare a persoanei. Această soluție pare a fi mai democratică, în raport cu alta, care ar decădea persoana din dreptul la apărător ales, în caz de neexercitare a acestuia într-un anumit termen. Indiferent de soluția aleasă, cert este că ea trebuie oglindită în Codul de procedură penală.

O problemă care urmează a fi soluționată la nivel legislativ ține de **dreptul condamnaților la AJGS**, or cazurile de participare obligatorie a apărătorului specificate în art. 69 CPP se referă la bănuți, învinuiți, inculpați, nu și la condamnați. În practică, la examinarea plângerilor și cererilor condamnaților, judecătorii solicită desemnarea avocaților în vederea acordării AJGS, invocând că "interesele justiției cer", odată ce sunt aplicabile normele codului de procedură penală.

O altă remarcă ține de actuala prevedere a alin. 2) art. 72 CPP, care stabilește:

(2) Avocatul care acordă asistență juridică garantată de stat va fi înlăturat din procesul penal dacă persoana pe care o apără are temeiuri reale de a pune la îndoială competența sau buna-credință a avocatului și va depune o cerere pentru înlăturarea acestui apărător din proces.

Considerăm că prezența sintagmei "care acordă asistență juridică garantată de stat" impune stereotipul precum că doar avocații care acordă AJGS ar putea eventual să presteze servicii de proastă calitate, punând la îndoială competența sau buna sa credință, iar avocații aleși nu ar putea-o face. Din acest considerent, propunem excluderea acestei sintagme.

O altă remarcă ține de acordarea AJGS **persoanelor juridice**. Potrivit art. 20 lit. alin. 1) din Legea 198/2007 sunt eligibili pentru a beneficia de asistență juridică garantată de stat persoanele juridice prevăzute la art. 521 alin. (2/2) din Codul de procedură penală.

La rândul ei, norma din art. 521, alin. (2/2) din CPP prevede că „în lipsa persoanelor care gestionează persoana juridică, **procurorul sau instanța de judecată** solicită coordonatorului oficiului teritorial al CNAJGS desemnarea unui avocat care să acorde asistență juridică garantată de stat”. În practică se atestă cazuri când în calitate de solicitanți sunt reprezentanți ai organelor de investigație (inspectori fiscali și ofițeri de urmărire penală din cadrul PCCOCS și Direcției Generale Administrare Fiscală Antifraudă a SFS). Conform textului actual al normei menționate supra, cei din urmă nu ar fi în drept să solicite acordarea AJGS persoanelor juridice, pentru că nu au statut de procuror sau instanță de judecată. Deși conform prevederilor art. 56, 253, 269/2 CPP al RM Serviciului Fiscal de Stat i s-au atribuit statut de **organ de urmărire penală** și anume Direcției Generale Administrare Fiscală Antifraudă. Astfel, se pune în discuție necesitatea completării normei sus menționate cu subiecții autorizați să solicite Oficiului teritorial al CNAJGS desemnarea unui avocat în vederea acordării AJGS persoanelor juridice conform art. 521 alin. (2/2) CPP al RM sau substituirea sintagmei "procuror" cu "organul de urmărire penală".

Cu respect,

**Director executiv
al CNAJGS**

Lilian DARIU

Opinie juridică

La proiectul Legii cu privire la modificarea unor acte normative (Codul de procedură penală)

EXPEDIATĂ PRIN E-MAIL ȘI PUBLICATĂ PE CRJM.ORG

Nr./Data:	30/23 din 25 mai 2023
Destinatari:	Ministerul Justiției (secretariat@justice.gov.md) persoane de contact: Victor STRATU, Șef adjunct Direcție elaborare acte normative, e-mail: victor.stratu@justice.gov.md .
Prezentată de:	Centrul de Resurse Juridice din Moldova (www.crjm.org), persoane de contact: Vladislav GRIBINCEA, Director de Program e-mail: vladislav.gribincea@crjm.org Oxana BRIGHIDIN, consilieră juridică email: oxana.brighidin@crjm.org , tel. +373 68 224 171

Această opinie este prezentată Ministerului Justiției (răspuns la scrisoarea nr. 03/4090 din 17 mai 2023) cu privire la proiectul de lege pentru modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional, înregistrat la Cancelaria de Stat cu numărul unic 68/MJ/2023. Toate propunerile de mai jos au fost anterior prezentate Ministerului Justiției. Noi nu am putut găsi în tabelul anexat la proiectul de lege vreo referință la propunerile noastre. Din acest motiv, le reiterăm respectuos.

În continuare, CRJM prezintă propunerile de îmbunătățire a proiectului de lege. Acestea se referă, în principal, la următoarele recomandări:

- Excluderea interdicției de participare a judecătorilor la examinarea cauzelor penale în fond dacă aceștia au examinat anterior cererile de măsuri preventive împotriva inculpatului.** De asemenea, pentru a spori independența judecătorilor, se propune introducerea regulii potrivit căreia, în instanța de apel și recurs, ședințele de judecată vor fi prezidate de către judecătorul căruia i-a fost repartizată cauza, înlăturând astfel implicit funcția de președinte al completului.
- Eficietizarea procedurilor la judecarea cauzei și urmărirea penală:**
 - Redresarea procedurilor care tergiversează examinarea continuă a cauzelor (recuzare, strămutare, disjungere, conexare) și indicarea exhaustivă, ca în procedura civilă, a temeiurilor când acestea pot fi cerute. De asemenea, se propune introducerea unor reguli mai stricte privind strămutarea cauzelor, recuzarea judecătorilor (inadmisibilitatea cererii de strămutare; clarificarea situației când președintele instanței sau avocații pot cere strămutarea; formularea și examinarea cererilor de recuzare astfel încât aceasta să nu afecteze continuitatea ședinței de judecată în care se formulează cererea etc).
 - Clarificarea reglementărilor în situațiile de imposibilitate a avocaților, în special aleși, de a participa la judecarea cauzelor. Modificările propun obligația avocatului ales de a desemna un avocat de rezervă, care să-l substituie în caz de imposibilitate de a se prezenta la ședințele de judecată. De asemenea, se propune ca ședința de judecată să fie amânată doar dacă apărătorul și procurorul lipsesc de la judecarea cauzei din motive justificate. Totodată, la cererea inculpatului, apărătorului sau procurorului, ședința va fi amânată obligatoriu doar o singură dată.
- Revizuirea competențelor funcționale ale ofițerului de urmărire penală și ale procurorului la faza urmăririi penale, delimitarea atribuțiilor procurorului și a ofițerului de urmărire penală, în sensul fortificării rolului ofițerului de urmărire penală.** Evaluarea competențelor, reevaluarea atribuțiilor procurorului ierarhic superior. Fortificarea instituției ofițerului de urmărire penală prin atribuirea

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

competențelor de punerea sub învinuire, încetare, clasare a cauzei penale. De asemenea, se exclude competența procurorului de a lua fără motiv materialele urmăririi penale de la ofițerul de urmărire penală pentru a efectua urmărirea penală.

4. Renunțarea la calitatea de bănuț și clarificarea momentului obținerii calității de învinuit.

În practică nu poate fi stabilită o distincție clară între situațiile în care persoanei îi este oferită calitatea de bănuț sau de învinuit. Conform legii, calitatea de bănuț este limitată la o anumită perioadă de timp, iar omiterea acestor termene duce la încetarea proceselor penale chiar dacă există probe privind vinovăția. Persoana reținută obține calitatea procesuală de învinuit din momentul reținerii *de facto*. În acest caz, ordonanța de punere sub învinuire va fi emisă imediat după reținere, dar nu mai târziu de 24 de ore de la reținere. Calitatea procesuală de învinuit încetează dacă în termen de 24 de ore în privința acesteia nu a fost emisă ordonanța de punere sub învinuire.

5. Înlăturarea abuzurilor acuzării legate de confidențialitatea urmăririi penale:

- Introducerea regulii potrivit căreia materialele urmăririi penale nu sunt confidențiale, cu excepția situațiilor limitate în care confidențialitatea urmăririi penale este justificată de circumstanțele fiecărei cauze concrete. În fiecare caz în parte, organul de urmărire penală va putea declara confidențiale unele materiale ale urmăririi penale prin decizie motivată și pentru o perioadă limitată de timp. Anumite categorii de proceduri ar trebui totuși să fie întotdeauna confidențiale, cum ar fi: măsurile speciale de investigație sau autorizarea perchezițiilor. Aceleași reguli rezultă și din Directivele Comisiei Europene 2012/29/UE și 2012/13/UE.

6. Liberalizarea prevederilor privind drepturile părților în procedura penală:

- Având în vedere propunerea de renunțare la prezumția confidențialității urmăririi penale, se impune necesitatea oferirii drepturilor apărării și a victimei/părții vătămate/părții civile de a avea acces la materialele urmăririi penale pe durata urmăririi penale, de a obține copii de pe acestea, de a contesta anumite acțiuni, de a participa la măsurile de urmărire penală întreprinse de procurori în privința altor persoane (ex. audierea martorilor) etc.
- Introducerea posibilității pentru apărare la faza urmăririi penale de a acumula probe (de ex. de a numi expertize).

7. Digitalizarea și simplificarea procedurilor

- Revizuirea procedeele probatorii și a procedurilor care le reglementează pentru simplificarea lor (înregistrarea audio-video obligatoriu a anumitor acțiuni procesuale, participarea avocaților la administrarea probelor, inclusiv cu posibilitatea să se adreseze la toate autoritățile care dețin baze de date).
- Introducerea regulii privind transmiterea comunicărilor prin email, atât de către instanța de judecată cât și de către părți. Avocații, persoanele juridice, reprezentanții autorităților de stat se citează prin intermediul poștei electronice, prin orice alt sistem de mesagerie sau aplicație electronică. La comunicarea actelor de procedură, s-a introdus obligația părții, odată cu depunerea cererii în instanța de judecată, să comunice părții adverse conținutul acesteia.

8. Revizuirea numărului măsurilor preventive, duratei și subiecții de aplicare a acestora. Măsurile preventive neprivative de libertate aplicate de către procuror la faza de urmărire penală sau de către instanța de judecată la faza judecării cauzei nu trebuie să depășească, cumulativ, durata de doi ani. Odată aplicate, nu va mai fi necesitatea prelungirii lor. Se propune de pus accent mai mare pentru alternativele pentru detenție, excluderea controlului judiciar, fortificarea instituției cauțiunii, substituirea liberării provizorii sub control judiciar cu suspendarea provizorie din funcție. În acest sens, se va modifica și Codul Muncii, astfel încât salariatul pe perioada suspendării provizorii din funcție să poată încheia contracte individuale de muncă concomitent și cu alți angajatori. De asemenea, contestarea aplicării alternativelor pentru detenție să se facă doar dacă persoana nu este de acord cu măsura aplicată.

9. Revederea sistemului de examinarea plângerilor împotriva acțiunilor organului de urmărire penală

Contestația împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații se depune la procurorul care conduce urmărirea penală în

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

termen de 7 zile din momentul comunicării despre efectuarea acțiunii pretinse ilegale, constatării inacțiunii sau din momentul comunicării actului contestat. Ordonanțele privind scoaterea de sub urmărire penală, încetare a urmăririi penale și de clasare a cauzei penale se contestă la procurorul ierarhic superior. Tot la procurorul ierarhic superior, în termen de 7 zile, se contestă acțiunilor, inacțiunilor și actelor procurorului care exercită urmărirea penală.

10. Ședința preliminară și fortificarea contradictorialității la etapa judecării cauzei penale:

- Ședința (camera) preliminară este o instituție inovatoare pentru Republica Moldova, scopul căreia este să se invoce toate neregularitățile din cursul urmăririi penale, ca judecata să se desfășoare apoi doar în fond. În instanță procurorul va trimite doar rechizitoriul și lista probelor, iar în cadrul camerei preliminare vor fi examinate toate plângerile și cererile, precum și admisibilitatea probelor prin prisma legalității administrării lor.
- Admisibilitatea probelor urmează a fi examinată imediat după finalizarea etapei de pregătire a cauzei pentru examinare. Probele inadmisibile nu vor fi examinate și discutate ulterior. Această etapă nu exclude posibilitatea declarării inadmisibile a probelor la o etapă ulterioară, dacă apar circumstanțe noi care justifică inadmisibilitatea. Această modificare va ușura mult examinarea în fond a cauzelor complexe.
- Renunțarea la practica de transmitere în judecată a dosarului penal. În judecată va fi transmis doar rechizitoriul și lista probelor. Ulterior, admisibilitatea acestora va fi examinată și, dacă vor fi admisibile, vor fi examinate în fond în procedură contradictorie. Acest fapt va asigura că judecătorii nu și-au format o opinie în baza probelor inadmisibile din dosar. De asemenea, aceasta va ordona activitatea de urmărire penală (ex. audierea martorilor acuzării care pleacă din țară cu participarea apărării).

11. Consolidarea potențialului normativ privind motivarea hotărârilor penale

Să fie introdusă structura hotărârii judecătorești ca în CPP, similar procedurii civile.

12. Eficientizarea procedurii de apel:

- Renunțarea la dispozitivele hotărârilor judecătorești. Hotărârile judecătorești trebuie emise integral, pentru a facilita calcularea termenului de atac și a spori calitatea motivării hotărârilor judecătorești;
- Simplificarea procedurii de examinare a cauzelor penale în apel în partea ce ține de administrarea probelor. Astfel, încât instanța de apel va cerceta doar probele contestate și va verifica circumstanțele invocate fără a trece la cercetarea tuturor probelor. Hotărârile judecătorești trebuie emise integral, pentru a facilita calcularea termenului de atac și a spori calitatea motivării hotărârilor judecătorești.

14. Pronunțarea publică doar a dispozițiului hotărârii motivate. Pronunțarea integrală nu este necesară atât timp cât părțile la proces, cât și persoanele interesate, pot să citească ulterior hotărârea motivată, iar judecătorul le poate explica în ședință esența hotărârii.

Cu respect,

Vladislav GRIBINCEA

Directorul Programului Justiție

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmolddova

Anexă: Modificările de lege propuse

- I. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (republicat în Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 248-251 art.699 din 05 noiembrie 2013, cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 6 se completează cu următoarele noțiuni:

Act procedural - document prin care se consemnează orice acțiune procesuală sau acțiune de procedură prevăzută de prezentul cod, și anume: ordonanță, proces-verbal, rechizitoriu, încheiere, sentință, decizie, hotărâre etc.

Acțiuni de procedură - acțiuni realizate în afara procesului de administrare a probelor;

Acțiuni procesuale - acțiuni prin care se realizează administrarea probelor.

2. La art. 18 se va exclude alin. (5).

3. La articolul 30

La alin. (2) se va exclude sintagma "cu excepția cazurilor prevăzute în prezentul articol".

La alin. (3) are următorul cuprins: " (3) În instanța de apel și recurs, ședințele de judecată sunt prezidate de către judecătorul căruia i-a fost repartizată cauza".

Se va exclude alin. (4).

4. La articolul 33

La alineatul (2):

Sintagma din prima propoziție "și urmează a fi recuzat" se exclude.

La pct. 3) sintagma "judecător de instrucție" se exclude.

Pct. 5) se expune în următoarea redacție: "5) dacă anterior judecății a adoptat hotărâri în care și-a expus opinia asupra vinovăției sau nevinovăției inculpatului";

Se adaugă pct. 5¹) cu următorul conținut: "dacă anterior judecății a făcut declarații publice în care și-a expus opinia asupra vinovăției sau nevinovăției inculpatului".

Alineatul (3) se redă în următoarea redacție: "(3) Incompatibilitatea de la alin. (2) pct. 5 nu se aplică examinării revizuirii".

Alineatul (4) se exclude.

5. La articolul 34

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

La alin. (2) de adăugat: "Cererea de recuzare nu amână ședința de judecată și se transmite în decurs de 48 de ore pentru repartizare unui alt judecător".

6. **Articolul 40** se completează cu alin. (2¹): "(2¹) Cauza penală în care urmărirea penală a fost exercitată sau condusă de către procurorul din procuratura specializată se judecă în instanța în raza teritorială a căreia a fost terminată urmărirea penală".

7. **Articolul 42** va avea următorul conținut:

Articolul 42. Conexarea și disjungerea cauzelor penale

(1) Sunt conexe cauzele penale când:

- 1) două sau mai multe infracțiuni sînt săvârșite prin fapte diferite de una sau mai multe persoane împreună, în același timp și în același loc;
- 2) două sau mai multe infracțiuni sînt săvârșite de aceeași persoană în timp diferit ori în loc diferit;
- 3) o infracțiune este săvârșită pentru a pregăti, a înlesni sau a ascunde comiterea altei infracțiuni ori este săvârșită pentru a înlesni sau a asigura absolvirea de răspundere penală a făptuitorului altei infracțiuni;
- 4) între două sau mai multe infracțiuni există legătură și conexarea cauzelor se impune pentru buna desfășurare a justiției.

(2) La faza urmăririi penale, ofițerul de urmărire penală sau, după caz, procurorul, poate dispune disjungerea cauzei în privința unei persoane în cazul în care împrejurările cauzei o cer și această disjungere nu se va răsfrînge negativ asupra efectuării depline și obiective a urmăririi penale și judecării cauzei.

(3) La faza judecării, instanța poate decide disjungerea cauzei în privința unei persoane, în următoarele cazuri:

- 1) instanța a dispus, la cererea unuia din inculpați, judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală;
- 2) unul din inculpați este minor;
- 3) se constată că unul din inculpați a săvârșit fapta în stare de iresponsabilitate sau s-a îmbolnăvit după săvârșirea infracțiunii de o boală psihică, din care motive ea nu-și pot da seama de acțiunile sale sau nu le poate dirija;
- 4) deces, amnistie sau prescripție, dacă disjungerea este necesară pentru buna desfășurare a justiției.

8. **Articolul 43** va avea următorul conținut:

Articolul 43. Procedura de conexare și disjungere a cauzelor penale

(1) La faza de urmărire penală, conexarea cauzelor penale se dispune de către procuror prin ordonanță, la propunerea organului de urmărire penală sau din oficiu.

(2) După emiterea ordonanței de disjungere a cauzei, ofițerul de urmărire penală informează procurorul în termen de 24 de ore.

(3) La faza judecării cauzei, conexarea sau disjungerea cauzei, se dispune de către instanța de judecată prima sesizată privind judecarea cauzei, la cererea părților la proces, sau din oficiu. Chestiunea de conexare a cauzei penale se soluționează la ședința preliminară.

(4) Cauza disjunsă în temeiul art. 42 alin. (3) se transmite pentru repartizare aleatorie unui alt complet.

(5) Instanța de judecată sesizată ulterior transmite prin încheiere cauza conexă primei instanțe sesizate, la cererea părților sau din oficiu.

(6) În cazul în care prima instanță sesizată respinge cererea de conexare a cauzelor penale, aceasta transmite cauza trimisă spre conexare instanței ierarhic superioare pentru soluționarea chestiunii privind conexarea.

(7) Dacă o persoană sau un grup de persoane sînt învinuite de săvârșirea unei singure sau mai multor

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

infracțiuni și cauza referitoare la unul din învinuiți sau la una din infracțiuni este de competența unei instanțe ierarhic superioare, procesul se judecă în întregime de instanța ierarhic superioară.

(8) Conexarea cauzelor se admite de către instanța de judecată respectivă în cazul în care acțiunile incriminate nu necesită o încadrare juridică mai gravă, iar la cererea procurorului și în celelalte cazuri – pentru modificarea acuzării în sensul agravării.

(9) Cauzele se conexează și de către instanțele de apel sau de recurs de același grad dacă se află la aceeași etapă de judecare.

9. Articolul 46 va avea următorul conținut:

Articolul 46. Strămutarea cauzei penale

(1) Cauza penală poate fi strămutată la o altă instanță de judecată:

- a) din motivul recuzării (abținerii de la judecată) unui sau mai multor judecători ori din alte motive întemeiate, substituirea judecătorului devine imposibilă;
- b) dacă imparțialitatea judecătorilor poate fi afectată de circumstanțele cauzei sau de calitatea participanților la proces;
- c) în circumstanțe excepționale, instanța competentă să judece cauza nu poate funcționa timp îndelungat.

(2) Strămutarea cauzei penale poate fi cerută de către președintele instanței judecătorești sau de către părți. Cererea de strămutare se înaintează de către părți la ședința preliminară, sub sancțiunea decăderii. În cazul respingerii cererii de strămutare, în aceeași cauză nu mai poate fi formulată o nouă cerere pentru același motiv și/sau același temei.

(3) În cazul în care temeiul de strămutare apare după ședința preliminară, cererea de strămutare a cauzei penale poate fi înaintă doar de către președintele instanței judecătorești.

(4) Depunerea cererii de strămutare nu amână examinarea cauzei.

(5) Cererea de strămutare se examinează de către instanța ierarhic superioară în lipsa părților. Instanța ierarhic superioară stabilește un termen de prezentarea a referinței, care nu poate depăși 7 zile de la recepționarea de către partea adversă a cererii de strămutare. Neprezentarea referinței nu împiedică examinarea cererii de strămutare.

(6) În cazul în care consideră că cererea este întemeiată, instanța ierarhic superioară dispune strămutarea judecării cauzei cu indicarea instanței concrete. Această instanță va fi imediat înștiințată despre admiterea cererii de strămutare.

(7) Instanța de judecată la care se află cauza a cărei strămutare se cere este obligată să remită dosarul, în termen de cel mult 5 zile, instanței competente.

(8) Instanța ierarhic superioară hotărăște în ce măsură se mențin actele îndeplinite de către instanța la care s-a aflat cauza până la strămutare.

(9) Hotărârea cu privire la admiterea cererii de strămutare ori respingerea cererii de strămutare nu se supune niciunei căi de atac.”.

10. Articolele 47-50 se exclud.

11. Articolul 51

La alin. (3) cuvântul „efectuarea” se înlocuiește cu cuvântul „exercitarea”.

Se completează cu alin. (3²) cu următorul conținut: “(3²) Indicațiile date de procurorul șef al Procuraturii specializate pot fi contestate de procuror doar la Procurorul General”.

12. La articolul 52

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

La alin. (1):

Sintagma "În cadrul" se înlocuiește cu sintagma "În procesul de conducere;

Pct. 1) de la alin. (1) va avea următoarea redacție: "începe urmărirea penală și transmite cauza pentru exercitare organului de urmărire penală competent";

Pct. 2 de la alin. (1) se exclude;

Pct. 3) va avea următoarea redacție: "3) controlează legalitatea acțiunilor procesuale și de procedură efectuate de ofițerul de urmărire penală, decide excluderea din dosar a probelor obținute conform prevederilor art. 94 alin. (1)";

La pct. 10) cuvântul ordonă se înlocuiește cu dispune;

Pct. 15 se exclude;

Pct. 16) se redă în felul următor: "16) adresează în instanța de judecată demersuri pentru obținerea autorizării arestării și prelungirii acesteia, liberării provizorii pe cauțiune a persoanei reținute sau arestate, suspendării provizorii a învinutului din funcție, internării persoanei în instituție medicală pentru efectuarea expertizei judiciare";

De la pct. 17) și pct. 18) sintagma "acțiuni de urmărire penală" se înlocuiește cu "acțiuni procesuale sau acțiuni de procedură";

Pct. 20 se exclude;

Pct. 21 se exclude;

Pct. 22) se redă în următoarea redacție: "22) încuviințează încetarea urmăririi penale, clasarea procesului penal, scoaterea persoanei de sub urmărire penală sau aplică măsuri de constrângere cu caracter educativ în cazurile prevăzute de lege";

Pct. 23 se exclude;

La pct. 28) se exclude cuvântul "bănuitul";

Se completează cu pct. 29) cu următorul conținut: "29) soluționează cererile de accelerare a urmăririi penale".

13. Se completează cu articolul 52¹:

Articolul 52¹. Atribuțiile procurorului la exercitarea urmăririi penale

(1) Procurorul exercită urmărirea penală în cazurile expres prevăzute de lege.

(2) În procesul de exercitare a urmăririi penale procurorul efectuează personal acțiunile procesuale și/sau acțiunile de procedură, ori dă indicații în scris membrilor grupului de urmărire penală, pe care îl conduce, pentru efectuarea acestora.

(3) Procurorul conducător al grupului de urmărire penală poate da indicații scrise procurorilor membri ai grupului de urmărire penală privind efectuarea unor acțiuni procesuale sau de procedură, sau să le delege dreptul de a emite acte procedurale.

14. La articolul 53¹

De la alin. (1), lit. f) se exclude sintagma: "sau adjuncții săi".

Se completează cu alin. (5) în următoarea redacție: "În cazul în care consideră necesar, procurorul ierarhic superior poate exercita sau conduce urmărirea penală personal, precum și reprezenta acuzarea în instanțele de judecată".

15. La articolul 54

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

La alin. (2) după sintagma "a participat la exercitarea urmăririi penale" se completează cu sintagma "în calitate de ofițer de urmărire penală".

La alin. (5) pct. 1 după sintagma "în cursul urmăririi penale – de către procurorul ierarhic superior" se completează cu textul: „în privința procurorului ierarhic superior – de către Procurorul General sau unul din adjuncții acestuia”.

16. Alin. (2) al articolul 54¹ va fi redat în felul următor:

(2) La indicația procurorului, consultantul:

- a) elaborează proiecte de acte procesuale;
- b) acordă asistență procurorului la efectuarea acțiunilor procesuale și/sau acțiuni de procedură; se completează cu:
- c) comunică actele de procedură și citează persoanele;
- d) prezintă materialele de urmărire penală;
- e) realizează alte sarcini în legătură cu desfășurarea procesului penal.

17. La articolul 55

Alineatul (2) va fi redat în următoarea redacție: "(2) Organele de urmărire penală efectuează sau dispun acțiuni procesuale și acțiuni de procedură în condițiile prezentului cod".

Se exclude alin. (4).

18. La articolul 57

Alin. (2) se completează cu pct. 1¹ cu următorul conținut: „ (1¹) cu încuviințarea procurorului, refuză începerea urmăririi penale, scoate persoana de sub urmărire penală, încetează urmărirea penală, clasează procesul penal și suspendă urmărirea penală”;

Pct. 4 va avea următoarea redacție: „înaintează în instanța de judecată demersurile în vederea obținerii autorizației de efectuare a acțiunilor procesuale penale, a măsurilor speciale de investigații și a măsurilor procesuale de constrângere în cazurile prevăzute de prezentul cod”.

La pct. 5 cuvântul "bănuît" se înlocuiește cu „învinuit”.

Se adaugă punctul 5¹ cu următorul conținut: "5¹) pune sub învinuire și audiază învinuitul;"

La pct. 8 textul "reviziei documentare, inventarierii" cu „constatări tehnico-științifice, concluziei analitice”;

La pct. 14¹ se exclude cuvântul "bănuîtul”.

La pct. 19 după "acțiuni procesuale" se adaugă „sau acțiuni de procedură”;

Pct. 21 va avea următorul conținut: "efectuează, cu suportul subdiviziunilor specializate, măsuri speciale de investigații”;

La alin. (3) cuvântul "împuțerniciri" se înlocuiește cu „atribuții”.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

19. Alin. (1) al articolul 57¹ va avea următorul cuprins:

“(1) Ofițerul de urmărire penală nu poate efectua acțiuni de urmărire penală dacă sunt circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă independența sau imparțialitatea sa.”

20. Articolele 63 și 64 se exclud.

21. La articolul 65

Alin. (1) va avea următorul cuprins: “(1) Învinuitul este persoana reținută sau față de care a fost emisă o ordonanță de punere sub învinuire. Persoana reținută obține calitatea procesuală de învinuit din momentul reținerii de facto. În acest caz, ordonanța de punere sub învinuire va fi emisă imediat după reținere, dar nu mai târziu de 24 de ore de la reținere”.

La alin. (4) va avea următorul conținut: “(4) Calitatea de învinuit încetează din momentul când în privința ei a fost încetată urmărirea penală sau ea a fost scoasă de sub urmărire penală, precum și dacă în termenul prevăzut la alin. 1 în privința acesteia nu a fost emisă ordonanța de punere sub învinuire”.

22. La articolul 66

La alin. (2) pct. 5 sintagma “din momentul punerii sub învinuire” se înlocuiește cu sintagma „din momentul înaintării acuzației”.

La alin. (4) propoziția a doua va avea următorul conținut: “Învinuitul, inculpatul are dreptul de a nu da declarații, însă în cazul în care depune declarații, poartă răspundere pentru depunerea declarațiilor false.”

Alineatul (1) pct. 7 va avea următorul cuprins: “să ia cunoștință de materialele cauzei penale, să-și facă copii și să noteze orice informații din dosar, la orice etapă a urmăririi penale, cu excepția cazului când au fost aplicate restricții de către procuror”.

23. La articolul 68

Alineatul (1) pct. 7 va avea următorul conținut: “să ia cunoștință de materialele cauzei penale, să-și facă copii și să noteze orice informații din dosar, la orice etapă a urmăririi penale, cu excepția cazului când se impun restricții de către procuror”.

Alineatul (6) p. 1) se completează în final cu sintagma „sau, dacă nu se poate prezenta, să asigure prezența unui alt avocat care să-l substituie”

24. La articolul 70

Alineatele (4) - (5) vor avea următorul cuprins:

„(4) Organul de urmărire penală sau instanța solicită oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat înlocuirea avocatului în următoarele situații:

1) dacă apărătorul ales sau avocatul desemnat de apărătorul ales să-l substituie nu poate să se prezinte în cazul reținerii, punerii sub învinuire, audierii învinuitului sau efectuării altor acțiuni care nu suferă amânare;

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

- 2) dacă apărătorul ales sau avocatul desemnat de apărătorul ales să-l substituie nu poate să participe la desfășurarea procesului în decurs de 5 zile din momentul anunțării;
- 3) dacă procurorul sau instanța constată că avocatul care acordă asistență juridică garantată de stat nu este în stare să asigure asistență juridică eficientă bănuیتului, învinuitului, inculpatului.
- (4¹) Înlocuirea apărătorului nu îl lipsește pe acesta de dreptul de a apăra în continuare clientul său alături de avocatul desemnat să-l înlocuiască.
- (5) În cazurile prevăzute la alin.(3) pct.2) și alin.(4) pct.2) și 3), organul de urmărire penală sau instanța propune învinuitului, inculpatului, invitarea unui alt apărător.”

25. La articolul 87

La alin. (1) prima propoziție va avea următorul conținut: ”Specialistul este persoana care nu este interesată în rezultatele procesului penal și care este chemată de organul de urmărire penală, avocat pentru a participa la efectuarea unei acțiuni procesuale în cazurile prevăzute de prezentul cod sau de a explica unele circumstanțe importante pentru soluționarea cauzei penale.”

La alin. (4) după sintagma ” Înainte de începerea acțiunii procesuale la care participă specialistul” se completează cu sintagma ”sau după caz înainte de audierea specialistului”.

Se completează cu alin. (4¹), cu următorul conținut: ”Specialistul se audiază în condițiile martorului, cu excepția depunerii jurământului.”

La alin. (6) după cuvântul ”concluzii” se completează cu sintagma ”declarații”.

26. La alin. (2) pct. 1 de la articolul 93 se completează cu următoarele cuvinte: ”, specialistului, expertului”.

27. Art. 94 se expune într-o redacție nouă, după cum urmează:

Articolul 94. Excluderea probelor din cauza penală

(1) În procesul penal nu se admit probele obținute:

- 1) prin aplicare violenței, amenințărilor sau a altor mijloace de constrângere;
- 2) dintr-o sursă care este imposibil de a o verifica în ședințe de judecată.

(2) Probele administrate cu încălcările menționate la alin.(1) pot fi utilizate ca probe care confirmă faptul încălcărilor respective și vinovăția persoanelor care le-au admis.

(3) Plângerile depuse în cursul procesului și hotărârile procesuale adoptate nu constituie probe ale vreunor circumstanțe care au importanță în cauza respectivă, ele fiind doar o dovadă a faptului că a fost depusă o plîngere și a fost adoptată o hotărîre.

(4) Prevederile alin.(1)-(3) se aplică în mod corespunzător și probelor obținute în temeiul probelor menționate la alin.(1)-(3), cu excepția cazului în care probele derivate se bazează pe o sursă independentă sau ar fi fost descoperite inevitabil.

(5) Proba este exclusă de către procuror sau de către instanța de judecată din oficiu și/sau la cererea participanților la proces, în condițiile prezentului cod.

28. Articolul 115 în următoarea redacție:

Articolul 115. Înregistrările audio sau video la efectuarea acțiunilor procesuale

(1) La efectuarea acțiunilor procesuale ofițerul de urmărire penală, după caz, procurorul, pot utiliza mijloace tehnice de înregistrare audio-video.

(2) Înregistrările audio-video ale acțiunilor procesuale constituie mijloc de probă separat.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

(3) Utilizarea, la faza de urmărire penală, a mijloacelor tehnice de înregistrare audio-video este obligatorie la:

- 1) audierea martorului, victimei, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile, învinuitului;
 - 2) efectuarea confruntării;
 - 3) efectuarea cercetării la fața locului;
 - 4) efectuarea percheziției;
 - 5) verificarea declarațiilor la locul comiterii infracțiunii;
 - 6) prezentarea spre recunoaștere, cu excepția recunoașterii după fotografie;
 - 7) examinarea cadavrului;
 - 8) reconstituirea faptei;
 - 9) efectuarea experimentului.
- (4) Înregistrarea audio-video poate fi realizată cu orice mijloc tehnic, inclusiv personal.
- (5) Înregistrările audio-video se stochează pe suport digital, care se anexează la cauza penală.

29. La articolul 123

Din titlul articolului se exclude sintagma: „în procedura penală”.

La alin. (1) după sintagma “organul de urmărire penală” se adaugă „sau, după caz, instanța de judecată”.

La alin. (2) după sintagma “organul de urmărire penală” se adaugă „sau, după caz, instanța de judecată” și se exclude cuvântul “bănuitul”

30. Articolul 124 se exclude.

31. La articolul 126

La alin. (2), sintagma „precum și ridicarea informației privind convorbirile telefonice” se exclude. Tot aici, la sfârșitul alineatului se adaugă sintagma: “după caz, de către instanța de judecată”.

32. Alin. (1) de la art. 139 se va reda în felul următor:

„(1) În cazul în care este necesară explicarea unor fapte sau circumstanțe ale cauzei, părțile în proces, reprezentanții acestora sau instanța de judecată, pot folosi cunoștințele unui specialist, pentru efectuarea constatării tehnico-științifice sau medico-legale.”

33. Articolul 140 se redă în următoarea redacție:

Articolul 140. Modul efectuării constatării tehnico-științifice sau medico-legale

(1) Părțile în proces, reprezentanții acestora sau instanța de judecată, care solicită efectuarea constatării tehnico-științifice, stabilesc obiectul acesteia, formulează întrebările la care urmează a fi dat răspuns și stabilesc termenul în care va fi efectuată constatarea.

(2) Constatarea tehnico-științifică se efectuează în baza materialelor și informației puse la dispoziției de către părți sau instanța de judecată.

(3) Apărătorul și reprezentantul avocat, din inițiativă proprie și pe cont propriu, sînt în drept, să înainteze o cerere privind efectuarea constatării tehnico-științifice sau medico-legale, dacă deține legal obiectele și

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

Înscrisurile, necesare pentru efectuarea ei. Raportul trebuie să fie anexat la dosar până la terminarea urmăririi penale.

(4) Dacă specialistul căruia îi revine sarcina efectuării constatării consideră că materialele puse la dispoziție ori informația indicată sînt insuficiente, el comunică aceasta părții care a solicitat sau solicitantului, în vederea completării lor.

(5) În cazul în care este necesară o examinare corporală asupra învinuitului ori părții vătămate pentru a constata pe corpul acestora existența urmelor infracțiunii, părțile în proces, reprezentanții acestora sau instanța de judecată, solicită efectuarea unei constatări medico-legale și cer organului medico-legal, căruia îi revine competența potrivit legii, să efectueze această constatare.

34. La articolul 141

Se completează cu alin. (1¹) cu următorul conținut: "Persoana care a solicitat efectuarea constatării tehnico-științifică sau medico-legală, expediază o copie a constatării părților la proces până la terminarea urmăririi penale."

Se exclude alin. (2) și alin. (3).

35. La articolul 143

La alin. (1) pct. 2 se expune în următoarea redacție: „2) gradului vătămarilor integrității corporale”;

Se exclude pct. 3¹, pct. 5, pct. 6 de la alin. (1).

36. Alin. (3) al art. 157 va avea următorul cuprins:

“(3) Documentele se prezintă de către persoanele fizice și juridice în temeiul demersului organului de urmărire penală emis din oficiu sau la cererea părților la proces, ori în temeiul încheierii instanței în caz de admitere a cererii părților. Documentele se prezintă și la cererea apărătorului sau reprezentantului avocat de către persoanele fizice și juridice, dacă acestea nu conțin informații ce țin de secretul de stat sau comercial.”

37. La alin. (3) pct.2) al art. 158 sintagma “acțiuni procesuale” se înlocuiește cu “procedee probatorii”.

38. Articolul 165 se prezintă în următoarea redacție:

Articolul 165. Noțiunea de reținere

(1) Constituie reținere privarea persoanei de libertate, pe o perioadă scurtă de timp, dar nu mai mult de 72 de ore.

(2) Pot fi supuse reținerii:

1) persoana în privința căreia există suspiciuni că a săvârșit o infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa cu închisoare pe un termen mai mare de un an;

2) învinuitul, inculpatul care încalcă condițiile măsurilor preventive neprivative de libertate, luate în privința lui, precum și ordonanța de protecție în cazul violenței în familie, dacă infracțiunea se pedepsește cu închisoare;

3) condamnatul în privința căruia a fost adoptată o hotărîre de anulare a condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau de anulare a liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen;

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmolldova

4) persoana în privința căreia a fost anulată o hotărâre de achitare și a fost adoptată o hotărâre de condamnare la închisoare, precum și persoana care se eschivează de la executarea hotărârii de condamnare cu închisoarea;

5) persoana care săvârșește o infracțiune de audiență;

6) persoana pentru a-i fi înaintată acuzarea, în cazul în care locul de aflare a persoanei nu este cunoscut sau dacă persoana se eschivează de la urmărirea penală;

7) persoana supusă extrădării.

(3) Reținerea persoanei poate avea loc în baza:

1) procesului-verbal de reținere în cazurile prevăzute la alin. (2) pct. 1) și 7);

2) ordonanței organului de urmărire penală în cazul prevăzut la alin. (2) pct. 2) și 6);

3) hotărârii instanței de judecată în cazurile prevăzute la alin. (2) pct. 3), 4) și 5).

39. La articolul 166

În titlul articolului și la alin. (3) cuvântul "bănuite" se înlocuiește cu cuvântul "învinuite".

De la alin. (1) se exclude propoziția: "dacă există o bănuială rezonabilă privind săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa cu închisoare pe un termen mai mare de un an".

La alin. (7) se înlocuiește sintagma „art. 308 alin. (1²)” cu „art. 308 alin. (3)”.

40. La articolul 167

La alin. (1) cuvântul "bănuite" se înlocuiește cu cuvântul "învinuite".

La alin. (1) "art. 64" se înlocuiește cu „art. 66”.

De la alin. (1¹) se exclude a doua propoziție: „Solicitarea de a desemna un avocat de serviciu este prezentată în scris, inclusiv prin fax, sau prin telefon”.

41. Articolul 169 se exclude.

42. La articolul 175 sintagma "liberarea provizorie sub control judiciar" se substituie cu „suspendarea din funcție”.

43. La articolul 178

La alineatul (2) se exclude cuvântul "bănuitul". La fel, se va exclude și alin. (3).

44. Articolul 190 se exclude.

45. Articolul 191 va avea următorul cuprins:

Articolul 191. Suspendarea provizorie din funcție

(1) Suspendarea provizorie din funcție constă în interzicerea provizorie a învinuitului, inculpatului de a exercita atribuțiile de serviciu sau de a realiza activități cu care acesta se ocupă sau le efectuează în interesul serviciului public.

(2) Învinuitul sau inculpatul pot fi suspendați provizoriu din funcție doar în cazul în care infracțiunea a fost săvârșită în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

(3) Suspendarea provizorie din funcție se aplică prin încheierea judecătorului de instrucție sau a instanței de judecată la demersul procurorului.

(4) Încheierea de suspendare provizorie din funcție sau de respingere a demersului procurorului poate fi contestată în termen de 3 zile, de la data emiterii, cu recurs la Curtea de Apel, care se examinează potrivit art. 313¹.”

46. La articolul 192

Alineatul (1) se modifică după cum urmează: “Liberarea provizorie pe cauțiune poate fi dispusă la cererea învinutului, inculpatului aflat în detenție ori apărătorului, în cazul în care s-a depus cauțiunea stabilită de judecătorul de instrucție sau de către instanță. Judecătorul poate respinge cererea de liberare provizorie pe cauțiune în cazul în care cauțiunea nu acoperă riscurile constatate.”.

Alineatul (2²) se exclude.

De la alin. (3) se exclude următoarea propoziție: “Față de persoana liberată provizoriu pe cauțiune pot fi aplicate și alte obligații prevăzute de art.191 alin. (3)”.

Se completează cu alineatul 3¹ cu următorul conținut: „(3¹) Liberarea provizorie pe cauțiune poate fi însoțită de una sau mai multe din următoarele obligații:

- 1) să nu părăsească localitatea unde își are domiciliul decât în condițiile stabilite de către judecătorul de instrucție sau, după caz, de către instanță;
- 2) să comunice organului de urmărire penală sau, după caz, instanței de judecată orice schimbare de domiciliu;
- 3) să nu frecventeze locuri anume stabilite;
- 4) să se prezinte la organul de urmărire penală sau, după caz, la instanța de judecată ori de câte ori este citată;
- 5) să nu comunice cu anumite persoane;
- 6) să predea pașaportul organului de urmărire penală sau instanței de judecată”.

49. La articolul 192¹

Alin. (1) va avea următorul conținut: “(1) Dispunerea cauțiunii se face prin depunerea unei sume de bani determinate pe contul depozitar al procuraturii sau, după caz, al instanței de judecată”.

Alin. (2) va avea următorul conținut: „(2) Valoarea cauțiunii se determină de către judecătorul de instrucție sau de către instanța de judecată de la 500 la 1000000 de unități convenționale, în funcție de situația financiară a persoanei respective, mărimea prejudiciului cauzat prin infracțiune și gravitatea infracțiunii.”

La alin. (3) pct.1 sintagma “la art. 192 alin. (3)” se înlocuiește cu „la art. 192 alin. (3¹)”.

50. La articolul 193

În titlu la sfârșit, precum și la alin. (1) pct. 1 și la alin. (2) după sintagma “liberarea provizorie” se adaugă sintagma „pe cauțiune”.

51. Articolul 194 se completează cu alineatul 5¹:

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

„(5¹) Prin hotărârea instanței de judecată, cauțiunea poate fi folosită și pentru repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune și/sau executarea pedepsei amenzii”.

52. La articolul 196

Alineatul (1) se expune în următoarea redacție: „Ordonanța procurorului cu privire la aplicarea, prelungirea sau înlocuirea măsurii preventive poate fi atacată cu contestație direct judecătorului de instrucție de către învinuit, apărătorul ori reprezentantul său legal, în termen de 3 zile de la data emiterii”.

De la alin. (2) se exclude cuvântul “prelungirea”.

53. La articolul 201

La alin. (4) pct. 6 va avea următorul cuprins: „6) neîndeplinirea obligației de prezentare, la cererea ofițerului de urmărire penală, procurorului, avocatului sau a instanței, a obiectelor sau a documentelor de către conducătorul unității sau de către persoanele însărcinate cu aducerea la îndeplinire a acestei obligații.”

54. La alin. (1) al art. 202 se expune în următoarea redacție:

„(1) Instanța de judecată, în temeiul demersului ofițerului de urmărire penală sau a procurorului, poate aplica în cursul procesului penal măsuri asiguratorii pentru repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, pentru eventuala confiscare specială sau confiscare extinsă a bunurilor, precum și pentru garantarea executării pedepsei amenzii. Dacă procurorul refuză, partea vătămată și partea civilă este în drept de a depune cerere judecătorului de instrucție sau instanței de judecată care judecă cauza penală în fond, în scopul de a asigura acțiunea civilă”.

55. Alin. (2) al articolul 203 la sfârșit se completează cu cuvintele: „ori pentru a garanta executarea pedepsei amenzii”.

56. La articolul 205

La alin (1), sintagma „organul de urmărire penală” se substituie cu „procuror, ofițerul de urmărire penală”;

Alin. (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Punerea sub sechestru a bunurilor se aplică în baza încheierii instanței de judecată.”

La alin (3) sintagma „ordonanța organului de urmărire penală sau, după caz, în” se exclude.

La alin. (5) sintagma „organul de urmărire penală” se substituie cu „procurorul sau ofițerul de urmărire penală”

49. La articolul 207

În titlu, sintagma „a ordonanței sau” se exclude.

Alin. (1) va avea următorul cuprins: „(1) Ofițerul de urmărire penală sau procurorul înmânează proprietarului sau posesorului bunurilor copia încheierii cu privire la punerea bunurilor sub sechestru și cere predarea lor. În caz de refuz de a executa benevol această cerință, punerea bunurilor sub sechestru

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

se efectuează în mod forțat. Dacă există temeiuri de a presupune că bunurile sînt tănuite de către proprietar sau posesor, organul de urmărire penală, avînd împuterniciri legale, este în drept să efectueze percheziție. Aceste prevederi se aplică în mod corespunzător și sechestrului aplicat în temeiul art. 205 alin. (5).”

La alin. (3) sintagma „în scopul excluderii sechestrării bunurilor în valoare ce nu corespunde valorii indicate în ordonanța organului de urmărire penală sau în hotărîrea instanței de judecată” se exclude.

La alin. (4) sintagma „pentru a fi asigurată suma indicată în ordonanța organului de urmărire penală sau în hotărîrea instanței de judecată” se exclude.

La alin. (5) sintagma „reprezentantul organului de urmărire penală” se substituie cu „procurorul sau ofițerul de urmărire penală”.

50. Alin. (1) al art. 211 va avea următorul cuprins:

(1) ”Dosarele penale și materialele de urmărire penală se păstrează în arhivele procuraturilor care au exercitat/conduc urmărirea penală. În arhivele instanțelor de judecată se păstrează mijloacele de probe cercetate în instanța de judecată și acțiunile/actele procesuale întreprinse/întocmite la etapa de judecare a cauzei”.

51. Articolul 212 se redă într-o redacție nouă, după cum urmează:

Articolul 212. Confidențialitatea materialelor urmăririi penale

(1) Învinuitul, partea vătămată și apărătorii și reprezentanții acestora au acces la materialele urmăririi penale și pot participa la efectuarea măsurilor de urmărire penală. Pe durata efectuării măsurilor speciale de investigații, învinuitul și apărătorul acestuia nu au acces la materialele ce vizează aceste măsuri.

(2) Procurorul, prin ordonanță motivată, poate restricționa accesul pentru o anumită perioadă de timp la anumite materiale ale urmăririi penale, în măsura în care acest lucru este necesar pentru a asigura buna investigație a cauzei. Ordonanța procurorului este susceptibilă de atac.

(3) Dacă este necesar pentru buna desfășurare a urmăririi penale, persoana care efectuează urmărirea penală poate interzice martorului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabilă sau reprezentanții lor, apărătorul, să comunice terților date confidențiale privind urmărirea penală.

(4) Cu acordul procurorului, datele privind urmărirea penală pot fi comunicate altor persoane. Expertul, specialistul, interpretul, traducătorul și alte persoane care asistă sau efectuează acțiunile de urmărire penală nu pot comunica terților date privind urmărirea penală decât cu acordul persoanei responsabile de efectuarea urmăririi penale.

52. Articolul 215¹ se exclude.

53. Alin. (2) al articolul 232 se expune în următoarea redacție:

“(2) Actul realizat de procuror sau ofițerul de urmărire penală se consideră ca depus în termen dacă data la care a fost trecut în registrul de ieșire a actelor se încadrează în termenul cerut de lege pentru realizare. Apelul sau recursul semnat de procuror, precum și demersul de aplicare a arestării preventive, arestării la domiciliu și prelungire a acestor măsuri, se consideră depuse la data primirii de către instanța judecătorească.”

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmolldova

54. Articolul 259 se exclude.

55. Articolul 260 va avea următorul conținut:

Articolul 260. Procesul-verbal privind acțiunea procesuală

(1) Procesul-verbal privind acțiunea procesuală se întocmește după terminarea acesteia, de către ofițerul de urmărire penală sau de către procuror. Înregistrarea audio-video a acțiunii procesuale este obligatorie în cazurile prevăzute de prezentul cod și poate fi efectuată atât de specialist, cât și de către persoana care efectuează acțiunea.

(2) Procesul-verbal trebuie să cuprindă:

- 1) locul și data efectuării acțiunii procesuale;
 - 2) funcția, numele și prenumele persoanei care întocmește procesul-verbal;
 - 3) numele, prenumele și alte date relevante identificării persoanelor care au participat la efectuarea acțiunii procesuale, iar dacă este necesar, și adresele lor, obiecțiile și explicațiile acestora;
 - 4) data și ora începerii și terminării acțiunii procesuale;
 - 5) rezumatul circumstanțelor constatate, precum și a măsurilor întreprinse în cadrul efectuării acțiunii procesuale;
 - 6) alte date considerate importante de către persoana care efectuează acțiunea procesuală.
- (3) Dacă în cadrul efectuării acțiunii procesuale au fost depistate și, după caz, ridicate obiecte care pot constitui corpuri delictive, ele vor fi descrise amănunțit în procesul-verbal, cu mențiunea despre fotografierea lor, dacă aceasta a avut loc.
- (4) În cazul divergențelor între conținutul procesului-verbal și înregistrarea audio-video, prevalează înregistrarea audio-video.”
- (5) Procesul-verbal se semnează de către persoana care îl întocmește.

49. Articolul 263

Alineatul (7) se exclude.

Se completează cu alineatul (9): “Plângerea sau denunțul pot fi făcute și de către o autoritate publică”.

50. La articolul 264, sfârșitul primei propoziții se adaugă textul: “în prezența unui avocat”.

51. La articolul 265

La alin. (1) a doua propoziție va avea următorul conținut: “Plângerea/denunțul se înregistrează în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni. Persoana care a depus plângerea sau denunțul primește o confirmare a recepționării sesizării.

Se exclude alineatul (3).

52. Articolul 270

La alin. (1):

Se completează pct. 1 cu lit. l): “membri ai organelor de conducere a Băncii Naționale a Moldovei și membri ai Comisiei Electorale Centrale”;

Se exclude lit. c) de la pct. 2.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org
www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

Alineatul (5) va avea următorul conținut: "Procurorul General și adjuncții săi pot să dispună, prin ordonanță motivată, exercitarea urmăririi penale de către procurorul din Procuratura Generală, în cazurile prevăzute la alin. (1), cu excepția celor date prin lege în competența procuraturilor specializate. La solicitarea procuraturii teritoriale care exercită urmărirea penală, cauza poate fi transmisă de către Procurorul General și adjuncții săi pentru exercitare unei alte procuraturi teritoriale."

Alineatul (9) se exclude.

53. La articolul 275

Se exclude sintagma din prima propoziție "iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată"

La pct. 3) se înlocuiește cuvântul "infracțiunii" cu "componentei de infracțiune"

La pct. 9) se exclude sintagma "care condiționează excluderea sau, după caz".

54. Articolele 276¹, 279¹ și 280 se exclud.

55. La articolul 281

Alin. 1 va avea următorul conținut:

„(1) Dacă, după examinarea materialelor cauzei, ofițerul de urmărire penală sau, după caz, procurorul care exercită urmărirea penală consideră că probele acumulate permit înaintarea acuzării, el emite o ordonanță de punere sub învinuire a persoanei.”

56. Articolul 282 are un nou conținut după cum urmează:

Articolul 282. Înaintarea învinuirii

(1) Înaintarea învinuirii se face de către ofițerul de urmărire penală sau, după caz, de către procuror, în cel mult 48 de ore din momentul emiterii ordonanței de punere sub învinuire, dar nu mai târziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat sau a fost adus în mod silit.

(2) Înaintarea învinuirii poate fi amânată prin ordonanța procurorului pe perioada efectuării măsurilor speciale de investigații în cauza penală, dar nu mai mult de un an. În cazul investigării infracțiunilor săvârșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală, amânarea înaintării învinuirii poate avea loc pe toată durata efectuării măsurilor speciale de investigații în cauza penală.

(3) Ofițerul de urmărire penală sau, după caz, procurorul, după stabilirea identității învinuitului, îi aduce la cunoștință ordonanța de punere sub învinuire și îi explică conținutul ei. Aceste acțiuni se confirmă prin semnăturile ofițerului de urmărire penală sau, după caz, a procurorului, învinuitului și ale altor persoane care participă la această acțiune procesuală, aplicate pe ordonanța de punere sub învinuire, indicându-se data și ora punerii sub învinuire.

(4) După înaintarea învinuirii, ofițerul de urmărire penală sau, după caz, procurorul îi va explica învinuitului drepturile și obligațiile acestuia prevăzute în art. 66. Învinuitului i se înmânează copia de pe ordonanța de punere sub învinuire și informația în scris privind drepturile și obligațiile lui.

(5) Ofițerul de urmărire penală în termen de cel mult 48 de ore va informa procurorul despre înaintarea învinuirii.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

57. La articolul 283 se adaugă alin. (3) cu următorul conținut:

(3) Prevederile alin. (1) se aplică în mod corespunzător fazei de judecare a cauzei.”

58. La articolul 285

La alin. (1) după sintagma “actul de liberare” se exclude “a persoanei”. Tot aici, cuvântul “procedurale” se înlocuiește cu sintagma “procesuale sau de procedură în privința învinutului”.

La alin. (2) după sintagma în cazurile de nereabilitare, cuvântul “a persoanei” se înlocuiește cu “a învinutului”. De asemenea, alin. (2) se completează cu pct. 4) cu următorul conținut: “fapta constituie o contravenție”.

La alin. (3), după sintagma “dacă se constată” se adaugă “recunoașterea vinovăției și”.

Alin. (4) se redă în următoarea redacție: “(4) Încetarea urmăririi penale se dispune de către procurorul care exercită urmărirea penală sau de către ofițerul de urmărire penală cu încuviințarea procurorului care conduce urmărirea penală”.

Alin. (7) se redă în următoarea redacție : “(7) Încetarea urmăririi penale nu poate avea loc contrar voinței învinutului, a reprezentantului legal, sau a succesorului învinutului decedat.

Alin. (8) se exclude.

59. La articolul 293

Alineatele (3) și (4) se exclud.

60. Articolul 294 se exclude.

61. La articolul 296

Alin. (1) va avea următorul cuprins: “Rechizitoriu este actul de sesizare a instanței de judecată. Rechizitoriul, informația cu privire la durata urmăririi penale, măsurile preventive aplicate, durata arestării preventive, corpurile delictelor și locul lor de păstrare, măsurile de ocrotire, alte măsuri procesuale, precum și cheltuielile judiciare, lista probelor și acțiunea civilă în cazul care este depusă, se expediază în instanța de judecată de către procurorul care a exercitat ori a condus urmărirea penală.”

În alineatul (2) cuvântul “cauza” se înlocuiește cu cuvântul “rechizitoriu cu anexele”.

Alineatul (3) sintagma “, cărora li se prezintă și materialele cauzei pentru a lua cunoștință cu ele” se exclude.

Alineatul (4) în final se completează cu cuvintele “, în ședința preliminară”.

În alineatul (5) cuvântul “cauza” se înlocuiește cu cuvântul “rechizitoriu cu anexele”.

Se completează cu alin. (6) cu următorul conținut:

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

”(6) După efectuarea acțiunilor de urmărire penală suplimentare, procurorul transmite cauza penală completului de judecată care a restituit cauza pentru examinarea acesteia.”.

62. Articolele 298, 299, 299¹, 299² se redau în felul următor:

Articolul 298. Contestația împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații

(1) Împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații pot înainta contestație învinutul, reprezentantul lui legal, apărătorul, partea vătămată, victima, partea civilă, partea civilmente responsabilă și reprezentanții acestora, precum și alte persoane ale căror drepturi și interese legitime au fost lezate de aceste organe.

(2) Contestația se adresează procurorului care conduce urmărirea penală și se depune fie direct la acesta, fie la organul de urmărire penală în termen de cel mult 7 zile din momentul comunicării despre efectuarea acțiunii pretinse ilegale, constatării inacțiunii sau din momentul comunicării actului contestat. Atunci când contestația a fost depusă la organul de urmărire penală, acesta este obligat să o înainteze, în termen de 24 de ore de la primirea ei, procurorului împreună cu explicațiile sale sau ale organului care exercită activitate specială de investigații, atunci când acestea sunt necesare.

(3) Contestația depusă în condițiile prezentului articol nu suspendă executarea acțiunii sau actelor atacate dacă procurorul care conduce urmărirea penală nu consideră aceasta necesar.

(4) Ordonanțele privind scoaterea de sub urmărire penală, încetare a urmăririi penale și de clasare a cauzei penale se contestă conform art. 299¹.

Articolul 299. Examinarea contestațiilor de către procuror

(1) Procurorul, în termen de cel mult 7 zile de la primirea contestației înaintate în condițiile art. 298, este obligat să emită o ordonanță motivată privind soluționarea acesteia, care este comunicată în cel mult 3 zile din momentul emiterii, persoanei care a depus contestația și eventual persoanelor ce le-ar fi lezate interesele legale prin decizia respectivă.

(2) În cazurile în care contestația este admisă, procurorul este în drept:

1) să schimbe temeiul de drept al actului procesual contestat;

2) să anuleze sau să modifice actul procesual contestat ori unele motive reținute în conținutul acestuia.

(3) Ordonanța procurorului privind examinarea contestației nu poate fi contestată la judecătorul de instrucție, cu excepția cazurilor prevăzute de art. 313 alin. (2).

Articolul 299¹. Contestația împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor procurorului care exercită urmărirea penală

(1) Persoanele indicate la art. 298 alin. (1) sunt în drept să depună contestație împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor procurorului care exercită urmărirea penală.

(2) Contestația se adresează, în termen de 7 zile din momentul efectuării acțiunii, constatării inacțiunii sau din momentul luării de cunoștință de actul contestat, procurorului ierarhic superior și se depune fie direct la acesta, fie la procurorul care exercită urmărirea penală. În cazul în care contestația a fost depusă la procurorul acțiunile, inacțiunile sau actele căruia sunt contestate, acesta este obligat să o înainteze, în termen de 24 de ore de la primire, procurorului ierarhic superior împreună cu explicațiile sale, atunci când acestea sunt necesare.

(3) Contestația depusă în condițiile prezentului articol nu suspendă executarea acțiunii sau actelor atacate dacă procurorul ierarhic superior nu consideră aceasta necesar.

Articolul 299². Examinarea contestației de către procurorul ierarhic superior

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

(1) Contestația se examinează de către procurorul ierarhic superior în condițiile prevăzute la art. 299, care se aplică în mod corespunzător.

(2) În cazurile prevăzute de art. 313, procurorul ierarhic superior căruia i-a fost adresată greșit contestația, în termen de 3 zile, trimite contestația împreună cu materialele respective la judecătorul de instrucție.

63. Alin. (2) de la art. 302 va avea următorul conținut:

“(2) Hotărîrea judecătorului de instrucție referitoare la autorizarea măsurilor procesuale de constrîngere indicate în alin. (1) cu excepția pct.1) poate fi atacată cu recurs în instanța ierarhic superioară în termen de 3 zile. Recursul se examinează în condițiile art. 313¹ din prezentul cod”.

64. La articolul 304

Alineatul (1) va avea următorul conținut: “(1) Temei pentru începerea procedurii de autorizare a efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau aplicării măsurilor procesuale de constrîngere îl constituie demersul procurorului sau a ofițerului de urmărire penală prin care se solicită acordul pentru efectuarea acțiunilor respective”.

La alin. (2) în prima propoziție se înlocuiește cuvântul “ordonanței” cu “demersului”, iar în ultima propoziție cuvântul “ordonanță” cu “demers”.

65. La articolul 305

Alin. (7) se completează la sfârșit cu următoarea propoziție: “Depunerea repetată a demersului referitor la efectuarea acțiunilor procesuale sau a acțiunilor de procedură, măsurilor speciale de investigații sau la aplicarea măsurilor procesuale de constrîngere, poate avea loc doar în cazul invocării unor circumstanțe noi”.

Alin. (8) se exclude.

66. La alin. (3) de la art. 308 sintagma “5 zile” se înlocuiește cu sintagma “3 zile”.

67. Articolul 313 se expune în următoarea redacție:

Articolul 313. Examinarea contestației de către judecătorul de instrucție

(1) Contestațiile împotriva actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații, sau ale procurorului pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către învinuit, apărător, victimă, partea vătămată, reprezentant și succesor sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe.

(2) Sunt pasibile de a fi atacate la judecătorului de instrucție:

1) refuzul organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul privind pregătirea sau săvîșirea infracțiunii, de a acorda calitatea procesuală, precum și refuzul de a oferi acces la materialele cauzei emis în condițiile art. 212;

2) ordonanțele privind încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire penală, reluarea urmăririi penale și privind refuzul de a începe urmărirea penală;

3) în alte cazuri expres prevăzute de prezentul cod.

(3) Contestația împotriva ordonanței emise de către procuror sau procurorul ierarhic superior în ordinea prevăzută de art. 299, 299² se depune la procuratura din care face parte procurorul care a adoptat ordonanța contestată, în termen de 7 zile de la data la care a luat cunoștință de rezultatul examinării

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

contestației sau de la data expirării termenului prevăzut de lege la care urma să primească răspuns la plângere. În cel mult 3 zile lucrătoare de la data primirii contestației, procurorul trimite contestația și materialele cauzei în instanța de judecată competentă.

(4) Judecătorul de instrucție declară, prin încheiere, inadmisibilă contestația, fără convocarea ședinței și citarea părților, dacă din cuprinsul contestației și a actelor anexate rezultă fără echivoc că :

1) cerințele formulate în contestație nu sunt de competența judecătorului de instrucție prevăzută în alin. (2);

2) persoana care a depus contestația nu a respectat procedura prealabilă prevăzută de art. 299 și 299²;

3) contestația depusă anterior de aceeași persoană cu același obiect a fost respinsă sau declarată inadmisibilă de judecătorul de instrucție.

(5) Contestația se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 30 zile de la data parvenirii acesteia, fără citarea părților sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea contestației. Judecătorul de instrucție expediază copia de pe contestație părților la proces sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea contestației, solicitându-le să depună, în termen de până la 10 de zile, o referință privind opinia lor asupra contestației depuse. Nedepunerea referinței nu împiedică examinarea contestației.

(6) Judecătorul de instrucție decide asupra oportunității invitării părților la proces și persoanelor ale căror drepturi și interese pot fi afectate prin admiterea contestației. În acest caz, contestația se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 30 zile de la data parvenirii contestației și materialelor cauzei, care, în caz de necesitate, poate fi prelungit cu câte 15 zile, cu participarea procurorului și cu citarea persoanei care a depus contestația, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea contestației. Neprezentarea persoanei care a depus contestația și/sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea contestației nu împiedică examinarea acesteia. În cadrul examinării contestației, procurorul și persoana care a depus contestația, precum și persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea contestației, dau explicații.

(7) Judecătorul de instrucție, considerând contestația întemeiată, adoptă o încheiere privind anularea actului procedural contestat sau ilegalitatea acțiunilor și/sau a inacțiunilor ofițerului de urmărire penală sau a procurorului numai atunci când constată o violare a drepturilor fundamentale.

(8) Încheierea se expediază persoanei care a depus contestația și procurorului, precum și persoanelor ale căror drepturi pot fi afectate prin admiterea contestației. Încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă.

68. Articolul 313¹ se redă în felul următor:

Articolul 313¹. Controlul judiciar al legalității încheierilor judecătorului de instrucție

(1) În cazurile expres prevăzute de prezentul Cod, încheierile judecătorului de instrucție pot fi atacate cu recurs la Curtea de Apel, în termen de 3 zile de la data comunicării acestora.

(2) Cererea de recurs se depune la instanța a cărei hotărâre se atacă și se expediază de către recurent celorlalte părți.

(3) După înregistrarea recursului, judecătorul căruia i-a fost repartizată cauza, prin încheiere dispune pregătirea cauzei spre examinare.

(4) Părțile interesate sunt în drept a depune referință în cel mult 3 zile de la data primirii recursului. Referința se comunică recurentului de către persoana care o depune.

(5) În condițiile prezentului articol recursul se examinează, de regulă, fără participarea părților.

(6) În cazul în care consideră necesar, instanța de recurs judecă recursul conform art. 447 din prezentul Cod, care se aplică în mod corespunzător.

(7) Instanța de recurs va examina recursul în cel mult 30 de zile de la data primirii cauzei.

(8) Judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii:

1) respinge recursul;

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

2) admite recursul, casează parțial sau integral hotărârea și rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri.

69. La articolul 317, alin. (1) se redă în felul următor: “(1) Ședințele instanței de judecată sunt prezidate de către judecătorul căruia i-a fost repartizată cauza pentru judecare”.

70. Articolul 327 se exclude.

71. Articolul 331 va avea următorul cuprins:

Articolul 331. Amânarea ședinței de judecată

(1) Instanța poate amâna ședința de judecată în următoarele cazuri:

1) Imposibilitatea participării din motive justificate a inculpatului, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 321;

2) Imposibilitatea participării din motive justificate a procurorului sau a apărătorului.

(2) La cererea motivată a inculpatului, apărătorului sau procurorului, ședința poate fi amânată o singură dată.

(3) Dacă în procesul judecării cauzei judecătorul admite solicitarea de a administra noi probe sau de a modifica învinuirea adusă inculpatului în sensul agravării ei, precum și în legătură cu alte circumstanțe, instanța amână ședința de judecată pe o perioadă respectivă de timp, convenind cu părțile asupra datei continuării ședinței.

(4) Hotărârea instanței privind amânarea ședinței se adoptă prin încheiere motivată, care se consemnează în procesul-verbal al ședinței.

74. Secțiunea I al Cap. II se va numi “Partea pregătitoare a cauzei” și se va reda în următoarea redacție:

Articolul 345. Ședința preliminară

(1) În termen de cel mult 3 zile de la data la care cauza a fost repartizată pentru judecare, judecătorul sau, după caz, completul de judecată, fixează prin încheiere termenul pentru ședința preliminară, stabilește termene pentru părți de a prezenta cererile, demersurile față de instanță, precum și lista probelor.

(2) Părțile sunt obligate să-și comunice reciproc cererile, demersurile și lista probelor prezentate instanței până la începerea ședinței preliminare.

(3) Neprezentarea cererilor, demersurilor și a listei probelor în termenul stabilit de către judecător decade partea din acest drept.

(4) În cazul în care judecătorul consideră necesar, solicită procurorului prezentarea dosarului penal.

(5) Ședința preliminară va începe în cel mult 30 de zile de la data repartizării cauzei, cu excepția infracțiunilor flagrante. Ședința preliminară în cauzele în care sînt inculpați minori sau arestați se face de urgență și cu prioritate, până la expirarea termenului de arest stabilit anterior. În cauzele în care sunt inculpați minori sau arestați cererile, demersurile, lista probelor se prezintă la prima ședință de judecată.

(6) În cazul în care părțile nu prezintă cererile, demersurile, lista probelor pînă la începerea ședinței preliminare, judecătorul dispune examinarea cauzei penale în fond.

(7) În ședința preliminară se soluționează chestiunile privind:

1) competența instanței de a judeca cauza;

2) nulitatea actelor procedurale;

3) probele pertinente care vor fi cercetate și ordinea cercetării lor;

4) încetarea sau suspendarea procesului penal;

5) fixarea ședințelor de judecare a cauzei, după consultarea părților;

6) măsurile procesuale de constrîngere și de ocrotire;

7) alte cereri și demersuri înaintate de părți în condițiile prezentului cod.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

(8) În cazul în care, ca urmare a declarării nulității unor acte procedurale, sau a neadmiterii probelor ca pertinente, procurorul consideră că probele rămase nu sunt suficiente pentru susținerea învinuirii, acesta poate solicita reluarea urmăririi penale și refacerea rechizitoriului. Încheierea de restituire va conține, după caz, date privind aplicarea, prelungirea, înlocuirea sau revocarea măsurii preventive. Urmărirea penală se consideră reluată din momentul emiterii încheierii.

(9) Termenul urmăririi penale după reluarea acesteia nu poate depăși 2 luni. La expirarea termenului stabilit, rechizitoriul refăcut în mod obligatoriu se transmite instanței. În cazul în care procurorul nu prezintă instanței de judecată rechizitoriul refăcut în termenul indicat în încheierea de restituire, instanța din oficiu solicită prezentarea acestuia pentru continuarea ședinței preliminare. Ședința preliminară continuă de la etapa în care a fost întreruptă.

(10) Demersurile și cererile privind aplicarea, prelungirea, înlocuirea sau revocarea măsurii preventive precum și alte cereri care nu suferă amânare se examinează de completul de judecată care a dispus restituirea rechizitoriului.

(11) După reluarea ședinței preliminare, procurorul nu poate solicita restituirea rechizitoriului pentru refacere.

(12) În cazul existenței temeiurilor de încetare a procesului penal, cauza se examinează conform art. 364/1 Cod Penal.

Articolul 346. Deschiderea ședinței de judecată

La data și ora fixată pentru judecare, președintele ședinței de judecată deschide ședința și anunță ce cauză penală va fi judecată.

Articolul 347. Verificarea prezentării în instanță

După apelul părților și celorlalte persoane citate, grefierul raportează prezentarea în instanță și motivele neprezentării celor care lipsesc.

Articolul 348. Anunțarea completului care judecă cauza și soluționarea cererilor de recuzare

(1) Președintele ședinței anunță numele și prenumele său și, după caz, și ale celorlalți judecători din complet, ale procurorului, grefierului, precum și ale expertului, interpretului, traducătorului și specialistului, dacă aceștia participă la judecare, și verifică dacă nu sînt cereri de recuzare sau abțineri.

(2) Cererile de recuzare sau abținerile se soluționează conform prezentului cod.

Articolul 349. Stabilirea identității expertului, specialistului, interpretului, traducătorului și explicarea drepturilor și obligațiilor acestora

Președintele ședinței stabilește identitatea expertului, specialistului, interpretului, traducătorului, verifică documentele care confirmă calitatea și împuternicirile lor și le explică drepturile și obligațiile.

Articolul 350. Stabilirea identității inculpatului

(1) Președintele ședinței de judecată stabilește identitatea inculpatului, și anume:

- 1) numele, prenumele și patronimicul;
- 2) anul, luna, ziua și locul nașterii, cetățenia;
- 3) domiciliul;
- 4) ocupația;
- 5) situația familială și datele despre existența la întreținerea lui a altor persoane;
- 6) studiile;
- 7) datele despre dizabilitate;
- 8) datele despre existența titlurilor speciale, gradelor de calificare și a distincțiilor de stat;
- 9) dacă posedă limba în care se desfășoară procesul;

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

- 10) dacă a fost în această cauză în stare de reținere sau de arest și în ce perioadă;
- 11) alte date referitoare la persoana inculpatului.
- (2) Președintele ședinței verifică dacă inculpatului i-au fost comunicate drepturile și obligațiile sale și dacă a primit copia rechizitoriului și a cauzei penale.
- (3) În cazul în care cauza a fost trimisă în judecată în conformitate cu prevederile art.297 alin. (2) și (2¹), iar în ședința de judecată inculpatul s-a prezentat, instanța obligă procurorul să îi înmăneze copia rechizitoriului și a materialelor de urmărire penală. Dacă după aceasta inculpatul cere termen pentru pregătirea apărării, instanța soluționează această chestiune.

Articolul 351. Stabilirea identității celorlalte părți și verificarea cunoașterii drepturilor și obligațiilor lor

- (1) Președintele stabilește identitatea procurorului și a avocatului și documentele care confirmă calitatea și împuternicirile lor.
- (2) În același mod se stabilește identitatea părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile, a succesorilor și a reprezentanților lor.
- (3) Președintele ședinței verifică dacă persoanelor menționate în alin.(2) le-a fost înmănată informația privind drepturile și obligațiile lor și dacă acestea le sînt clare.
- (4) În cazul în care vreuna din părți declară că nu îi sînt clare drepturile și obligațiile, președintele face explicațiile respective.

Articolul 352. Soluționarea chestiunilor privitoare la participarea apărătorului

- (1) Președintele ședinței de judecată anunță numele și prenumele apărătorului și constată dacă inculpatul acceptă asistența juridică a apărătorului, renunță la apărător sau, în cazurile prevăzute de prezentul cod, singur își va exercita apărarea. Dacă inculpatul formulează vreo cerere, instanța o soluționează conform prevederilor art.69-71.
- (2) Președintele ședinței de judecată verifică, totodată, dacă nu sînt circumstanțe care fac imposibilă participarea apărătorului la procesul penal conform prevederilor art.72.

Articolul 353. Soluționarea chestiunii judecării cauzei în lipsa vreuneia din părți sau a altor persoane citate

- (1) Prezența participanților la ședința preliminară este obligatorie. Neprezentarea părților, citate legal, cu excepția procurorului și apărătorului, nu împiedică desfășurarea ședinței preliminare.
- (2) În caz de neprezentare a uneia din părți la ședința de judecată, instanța, ascultînd opiniile părților prezente asupra acestei chestiuni, decide în modul prevăzut de dispozițiile respective ale capitolului I din prezentul titlu.
- (3) La cererea motivată a procurorului, apărătorului, inculpatului, instanța de judecată poate amîna ședința preliminară o singură dată.
- (4) În caz de neprezentare a vreunui martor, a expertului sau a specialistului legal citați, instanța, ascultînd opiniile părților asupra acestei chestiuni, dispune continuarea ședinței și ia măsurile respective pentru asigurarea prezenței lor, dacă aceasta este necesar, sau dispune părții care nu a asigurat prezența să o asigure la ședința următoare.

Articolul 354. Examinarea cererilor, demersurilor și recuzărilor

- (1) Președintele ședinței întreabă fiecare parte în proces dacă are cereri sau demersuri.
- (2) Cererile sau demersurile formulate se soluționează de către instanță după audierea opiniilor celorlalte părți asupra cerințelor înaintate.
- (3) Cererile privind nulitatea actelor procedurale, care anterior au fost soluționate de către judecătorul de instrucție în condițiile art. 313, sînt inadmisibile.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

Articolul 355. Dispunerea de către instanță a efectuării expertizei judiciare și audierea expertului în ședința de judecată

Dispunerea de către instanță a efectuării expertizei judiciare și audierea expertului în ședința de judecată se fac în cazurile și în condițiile prevăzute în art.142-155.

Articolul 356. Trimiterea cauzei în instanța de judecată competentă

În cazul în care judecarea cauzei nu ține de competența instanței sesizate, aceasta, prin încheiere motivată, dispune trimiterea cauzei în instanța de judecată competentă. Despre aceasta se anunță părțile care nu au participat la ședința preliminară.

Articolele 332, 357, 358 se exclud.

Articolul 359. Explicarea învinuirii

(1) După soluționarea cererilor și demersurilor în ordinea art. 345 alin. (7) pct. 7) președintele ședinței de judecată întreabă inculpatul dacă îi este clară învinuirea înaintată.

(2) În cazul în care constată că învinuirea adusă nu este clară, instanța din oficiu, ori la cererea părții apărării, obligă procurorul să explice învinuirea. În cel mult 10 zile, procurorul prin ordonanță explică învinuirea inculpatului. Cererea părții apărării privind explicarea învinuirii se înaintează în scris cu indicarea aspectelor concrete care urmează a fi explicate. Prin cerere nu se poate solicita explicarea unor noțiuni juridice ori chestiuni privind aprecierea probelor. Ordonanța procurorului privind explicarea învinuirii este parte integrantă a rechizitoriului.

(3) Până la începerea ședinței preliminare partea apărării este în drept să depună referință la rechizitoriu. Referința se comunică procurorului de către persoana care o depune.

Articolul 360. Desfășurarea ședinței preliminare și adoptarea încheierii

(1) Desfășurarea ședinței preliminare se consemnează într-un proces-verbal în conformitate cu prevederile art.336, care se aplică în mod corespunzător. Procesul-verbal se semnează de către președintele ședinței și grefier.

(2) Instanța de judecată soluționează, prin încheiere, chestiunile invocate și cererile/demersurile înaintate, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 345 alin. (12). Instanța adoptă încheierea imediat în ședință sau anunță întrerupere pentru a o adopta și a o pronunța public.

(3) Încheierile adoptate în ședința preliminară se contestă odată cu fondul cauzei, dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 361. Numirea cauzei spre judecare

(1) Dacă nu s-au constatat temeiuri pentru aplicarea prevederilor art. 330 și 356, instanța de judecată numește cauza pentru cercetarea judecătorească.

(2) La numirea cauzei pentru cercetare judecătorească, instanța decide asupra următoarelor chestiuni:

- 1) datele și orele la care se va judeca cauza;
- 2) procedura în care se va judeca cauza – generală sau specială;
- 3) admiterea apărătorului ales de inculpat sau, dacă acesta nu are apărător ales, solicitarea desemnării acestuia de către coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat;
- 4) lista persoanelor a căror prezență la judecarea cauzei va fi asigurată de către părți;
- 5) judecarea cauzei în lipsa inculpatului;
- 6) judecarea cauzei în ședință publică sau închisă și limba în care va avea loc judecarea cauzei;
- 7) măsurile preventive și de ocrotire.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

(3) Instanța de judecată, înainte de a decide asupra chestiunilor prevăzute în alin.(2) pct.1), 2), 4)-7), consultă părțile prezente la ședința preliminară, iar chestiunea prevăzută în alin.(2) pct.3) o consultă cu inculpatul și reprezentantul lui legal.

(4¹) La stabilirea datei și orei ședințelor pentru judecarea cauzei se va lua în considerare complexitatea acțiunilor ce urmează a fi întreprinse de către părți pînă la judecarea cauzei, numărul și posibilitatea de prezentare a părților, martorilor, reprezentanților, apărătorului.

(5) Fixînd cauza pentru judecare, instanța obligă părțile să asigure la datele stabilite, prezența în instanță a persoanelor pe care le-au solicitat în listele prezentate de ele.

(6) Dacă una din părți este în imposibilitate de a asigura prezența vreunei persoane din lista prezentată, ea poate solicita, prin cerere, citarea acestor persoane de către instanța de judecată.

Articolul 362 se exclude.

75. Secțiunea a 2-a "Cercetarea judecătorească" se redă în felul următor:

Articolul 366. Începerea cercetării judecătorești

Alin. (2) va avea următorul conținut: (2) În cazul în care a fost prezentată referință la rechizitoriu, inculpatul sau apărătorul aduce la cunoștința celor prezenți conținutul acesteia.

Alin. (3) se exclude.

Articolul 366¹. Îndepărtarea martorilor din sala de ședință

După apelul martorilor, președintele ședinței de judecată cere ca ei să părăsească sala de ședință și le pune în vedere să nu se îndepărteze fără încuviințarea lui. Președintele ia măsuri ca martorii audiați să nu comunice cu cei neaudiați.

Articolul 366². Administrarea de probe noi

(1) În cadrul cercetării judecătorești pot fi înaintate și admise cererile sau demersurile privind administrarea probelor noi, dacă probele cercetate indică la existența altor mijloace de probă care ar permite stabilirea sau verificarea circumstanțelor ce au importanță în cauza penală.

(2) Prezentarea probelor noi ce conțin informații care constituie secret de stat, comercial sau bancar, se face cu autorizarea instanței de judecată.

(3) Cererea sau demersul privind administrarea unor probe noi, trebuie să conțină circumstanțele care confirmă întrunirea condițiilor menționate la alin. (1), faptele și circumstanțele ce urmează a fi dovedite, mijloacele prin care pot fi administrate probele respective, locul unde se află acestea, iar în privința martorilor, experților și specialiștilor se va indica identitatea și adresa lor în cazul în care partea nu poate asigura prezența lor în instanța de judecată.

76. La articolul 369

Alin. (1) a doua propoziție se modifică după cum urmează: "(1) Victima sau, după caz, partea vătămată, în caz de necesitate, pentru a reduce sau a exclude supunerea victimei, sau după caz, părții vătămate, unui vădit pericol sau pentru a reduce revictimizarea lor, la cererea acestora sau la demersul procurorului, pot fi audiate în lipsa inculpatului, asigurîndu-i ultimului posibilitatea de a lua cunoștință de declarații și de a pune întrebări persoanei audiate".

77. La articolul 370

Alin.(2) a doua propoziție se modifică după cum urmează: "(2) În caz de necesitate, pentru a reduce sau a exclude supunerea martorului unui vădit pericol sau pentru a reduce revictimizarea martorului, la cerere

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

sau în baza demersului procurorului, acesta poate fi audiat în lipsa inculpatului, care este înlăturat din ședință, asigurându-i-se ultimului posibilitatea de a lua cunoștință de declarații și de a pune întrebări prin intermediul apărătorului său persoanei audiate. Această normă nu este aplicabilă investigatorului sub acoperire a cărei identitate reală nu este comunicată”.

Se completează cu alin. (7): “(7) În cazul în care, din motive obiective, prezenta martorului în ședința de judecată este dificil de asigurat, instanța de judecată poate dispune audierea acestuia prin intermediul teleconferinței”.

78. La articolul 371

(1) Citirea în ședința de judecată a declarațiilor martorului depuse în cursul urmăririi penale, precum și reproducerea înregistrărilor audio și video ale acestora, pot avea loc, la cererea părților, în cazurile în care:

- 1) există contradicții esențiale între declarațiile depuse în ședința de judecată și cele depuse în cursul urmăririi penale;

- 2) partea apărării nu are obiecții la declarațiile date de martor la etapa de urmărire penală;

- 3) martorul audiat la faza urmăririi penale refuză să dea declarații în instanța de judecată;

- 4) martorul lipsește în ședință și absența lui este justificată fie prin imposibilitatea stabilirii locului aflării lui, fie prin motive de imposibilitate de a asigura securitatea lui, cu condiția că audierea martorului a fost efectuată cu confruntarea dintre acest martor și învinuit sau martorul a fost audiat în conformitate cu art.109 și 110.

- 5) martorul a decedat, este declarat dispărut, sau asupra acestuia a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară.

(2) Dacă martorul care este eliberat, prin lege, de a face declarații în baza prevederilor art.90 alin. (11) nu a acceptat să facă declarații în ședința de judecată, declarațiile lui făcute în cursul urmăririi penale nu pot fi citite în ședința de judecată, precum nu pot fi reproduse nici înregistrările audio sau video ale declarațiilor lui.

79. Articolului 373 se redă în următoarea redacție:

Articolul 373. Cercetarea altor mijloace de probă

(1) Mijloacele de probă sunt cercetate prin citirea sau reproducerea părții pertinente dacă prezentul cod nu stabilește în alt mod. Instanța poate dispune citirea sau reproducerea lor integrală.

(2) Citirea sau reproducerea mijlocului de probă se face de către partea care o invocă.

80. Articolul 374 se exclude.

81. Articolul 376 se redă într-o redacție nouă:

Articolul 376. Completarea și terminarea cercetării judecătorești

(1) În cadrul cercetării judecătorești pot fi înaintate și admise cererile sau demersurile privind administrarea probelor noi, dacă partea nu a știut despre existența acestora sau dacă probele cercetate indică la existența altor mijloace de probă care ar permite stabilirea sau verificarea circumstanțelor ce au importanță în cauza penală.

(2) Cererea sau demersul privind administrarea unor probe noi, trebuie să conțină circumstanțele care confirmă întrunirea condițiilor menționate la alin. (1), faptele și circumstanțele ce urmează a fi dovedite, mijloacele prin care pot fi administrate probele respective, locul unde se află acestea, iar în privința martorilor, experților și specialiștilor se va indica identitatea și adresa lor în cazul în care partea nu poate asigura prezența lor în instanța de judecată.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

(3) Dacă nu au fost formulate cereri sau demersuri noi, sau după soluționarea cererilor și demersurilor formulate și îndeplinirea în cazurile necesare a acțiunilor procesuale suplimentare, președintele ședinței de judecată declară cercetarea judecătorească terminată.

82. La alin. (3) al art. 387, cuvântul “poate” se înlocuiește cu sintagma “nu este posibil de”. Tot aici, se exclude sintagma “ar trebui amânată judecarea cauzei”.

83. La articolul 389, după cuvintele “art. 93 Cod penal” se completează cu cuvântul “deces”.

84. Articolul 391 se redă într-o redacție nouă după cum urmează:

Articolul 391. Sentința de încetare a procesului penal

(1) Sentința de încetare a procesului penal se adoptă în cazul constatării temeiurilor prevăzute la art. 285.

(2) În cazul prevăzut la art. 285 alin. (2) pct. 4), instanța încetează procesul penal cu aplicarea sancțiunii contravenționale”.

85. Articolul 392 se redă într-o redacție nouă:

Articolul 392. Întocmirea sentinței

(1) După ce a soluționat chestiunile arătate în art.385-388, instanța de judecată procedează la întocmirea sentinței.

(2) Sentința constă din partea introductivă, partea descriptivă, motivarea și dispozitiv. Fiecare parte a hotărârii se evidențiază separat în textul acesteia.

(3) Sentința se întocmește în limba română, de către judecătorul raportor.

(4) Sentința se semnează de toți judecătorii care au participat la adoptarea ei.

86. Articolul 394 va avea următorul conținut:

Articolul 394. Partea descriptivă a sentinței

Partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă:

- 1) învinuirea adusă inculpatului;
- 2) dacă există, esența acțiunii civile;
- 3) esența argumentelor aduse de părți.

87. Se completează cu articolul 394¹ cu următorul conținut:

Articolul 394¹. Motivarea

(1) Motivarea trebuie să cuprindă:

- 1) legislația și, după caz, practica judecătorească pe care instanța de judecată le consideră relevante cauze;
- 2) circumstanțele de fapt stabilite care susțin concluzia instanței de judecată și elementele componenței de infracțiune;
- 3) motivele din care respinge argumentele esențiale invocate de părți;
- 4) indicații asupra circumstanțelor care atenuează sau agravează răspunderea;
- 5) mențiunea referitor la recidivă.

(2) Instanța de judecată este obligată, de asemenea, să motiveze:

- 1) stabilirea pedepsei cu închisoare, dacă sancțiunea legii penale prevede și alte categorii de pedepse;
- 2) aplicarea unei pedepse mai ușoare decât cea prevăzută de lege;
- 3) aplicarea unei condamnări cu suspendarea condiționată a executării pedepsei;

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmolldova

4) rezolvarea chestiunilor legate de condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau de aplicarea altor categorii de liberare de pedeapsă penală, prevăzute în art.89 din Codul penal.

88. La articolul 400 se exclude alin. (2), iar alin. (3) devine alin. (2).

89. La articolul 401

La alin. (1) pct. 1) se va expune în felul următor: “procurorul, partea vătămată”.

La alin. (2) sintagma “apărător sau reprezentantul lor legal” se înlocuiește cu „apărător, reprezentantul legal sau succesor”.

90. La articolul 402

Alin. (1) se redă în următoarea redacție :”Termenul de apel este de 30 zile de la pronunțarea sentinței”.

Alineatele (3), (4), (5) și (6) se exclud .

91. La articolul 403

La alin. (1) după apelul declarat se introduce sintagma “de către apărare sau de către partea vătămată” și se exclude la sfârșit cuvântul “materiale”.

La alin. (2) sintagma „hotărârii” se înlocuiește cu cuvântul „sentinței”.

92. La alin. (1) al art. 404 propoziția “și nu a fost informat despre adoptarea sentinței”, precum și cuvântul “materiale” se exclud.

93. La articolul 405

La alin. (2):

Pct. 2 după adresa lui se introduce sintagma “poștală și electronică”;

Pct. 4 se expune în următoarea redacție: “circumstanțele relevante, motivele și cerințele apelului”;

Pct. 5 se exclude a doua frază: “Poate invoca administrarea de noi probe numai procurorul și avocatul care nu au participat la judecarea cauzei în primă instanță”. La următoarea frază, după cuvântul “Părțile”, se exclude propoziția “care au participat la judecarea cauzei în primă instanță”.

Se exclude alin. (3).

Alin. (4) se redă în următoarea redacție: “Cererea de apel se depune la instanța a cărei sentință se atacă. Apelantul este obligat să expedieze o copie a apelului celorlalte părți. Persoana arestată poate depune cererea de apel la administrația locului de deținere, fără a avea obligația s-o expedieze celorlalte părți.

Se completează cu alin. (4¹) cu următorul conținut: “Apelantul poate completa cererea de apel cu motive adăugătoare pînă la începerea cercetării judecătorești”.

La alin. (5) se substituie sintagma “dosarul penal împreună cu apelul și cu copile acestuia în instanța de apel despre ce informează părțile” cu sintagma „materialele cauzei penale în instanța de apel”.

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

Se completează cu alin. (6) cu următorul conținut: „În cazul în care cererea de apel nu corespunde cerințelor menționate la alin. (1) instanța de apel îi oferă cel puțin 10 zile pentru depunerea unei cereri de apel întocmite corespunzător”.

94. La articolul 407

La alin. (1) sintagma „începerea cercetării judecătorești” se substituie cu „intrarea în deliberare”, iar sintagma „oricare dintre părți” cu cuvântul „apelantul”.
A doua propoziție de la alin. (1) se exclude.

95. La articolul 408, se va adăuga la sfârșitul alineatului următoarea propoziție: “Efectul suspensiv nu se răsfrânge asupra măsurilor preventive”.

96. La articolul 412

La alin. (2) „președintele completului de judecată” se înlocuiește cu „judecătorul”, iar la sfârșitul alineatului se adaugă următorul text: „care se aplică în mod corespunzător”.

De la alin. (3) se exclude sintagma „și înmînarea copiilor de pe apel”.

La alin. (4) sintagma „excepția prevăzută în art.321 alin.(2) pct.2)” se înlocuiește cu „excepțiile prevăzute de prezentul cod”.

La alin. (7) după sintagma „în lipsa nemotivată”, expresia “a avocatului” se înlocuiește cu „a acestora”.

97. Articolul 413 se redă în următoarea redacție:

Articolul 413. Judecarea apelului

- (1) La judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță, cu excepțiile prevăzute în Partea specială titlul II capitolul IV secțiunea 1.
- (2) Instanța de apel cercetează, în limita cerințelor din apel, probele pe care părțile le menționează în acesta și/ sau în referința la apel. În cazul în care se contestă vinovăția persoanei, se cercetează toate probele cu privire la vinovăție.
- (3) Circumstanțele de fapt constatate de prima instanță și necontestate de către părți se consideră a fi dovedite.
- (4) Părțile pot solicita administrarea de probe de noi în condițiile menționate art. 405 alin. (2) pct. 5).
- (5) Instanța de apel, cu acordul ambilor părți, poate cerceta declarațiile martorilor prin reproducerea lor.
- (6) Instanța se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel, care pot determina o altă soluție.
- (7) Președintele ședinței oferă cuvîntul apelantului, intimatului, apărătorilor, inculpatului, părții vătămate, părții civile, reprezentanților sau succesorului acestora, apoi procurorului. Dacă între apelurile declarate se află și apelul procurorului, primul cuvînt îl are acesta.

98. Articolul 414 se exclude.

99. Articolul 415 se redă în felul următor:

Articolul 415. Decizia instanței de apel

- (1) Instanța de apel, judecînd cauza în ordine de apel, adoptă una din următoarele decizii:
 - 1) respinge apelul, menținînd hotărîrea atacată, dacă:

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

- a) apelul a fost depus peste termen, cu excepția cazurilor prevăzute în art.402;
- b) apelul este inadmisibil;
- c) apelul este nefondat;
- 2) admite apelul, casînd sentința parțial sau total, inclusiv din oficiu, în baza art.409 alin.(2), și pronunță o nouă hotărîre, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță.
- (2) Sentința poate fi casată numai cu privire la unele fapte sau persoane ori numai în ce privește latura penală sau latura civilă, dacă aceasta nu împiedică soluționarea justă a cauzei.
- (3) Decizia instanței de apel este susceptibilă de a fi pusă în executare din momentul adoptării.

100.Articolul 416 se redă în felul următor:

Articolul 416. Chestiuni complementare

Instanța de apel, deliberînd asupra apelului, dacă este necesar, poate hotărî reluarea cercetării judecătorești, aplicarea dispozițiilor privitoare la repararea pagubei, la măsurile preventive, la cheltuielile judiciare și la orice alte chestiuni de care depinde soluționarea completă a apelului.

101.Articolul 417 se redă în următoarea redacție:

Articolul 417. Conținutul deciziei instanței de apel

- (1) Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă:
 - 1) data și locul pronunțării deciziei;
 - 2) denumirea instanței de apel;
 - 3) numele și prenumele judecătorilor completului de judecată, procurorului, grefierului, precum și ale apărătorului, interpretului și traducătorului, dacă aceștia participă la ședință;
 - 4) numele și prenumele apelantului, cu indicarea calității lui procesuale;
 - 5) datele privind identitatea persoanei condamnate sau achitate de către prima instanță, prevăzute în art.358 alin.(1);
 - 51) datele referitoare la termenul de examinare a cauzei;
 - 6) fapta constatată de primă instanță și conținutul dispozitivului sentinței;
 - 7) fondul apelului;
 - 8) temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date;
 - 9) una din soluțiile prevăzute în art. 415;
 - 9¹) mențiunea cu privire la ultimul act procedural rămas valabil de la care procesul trebuie să-și reia cursul. În caz contrar, toate actele procedurale sînt desființate de drept;
 - 10) mențiunea că decizia este executorie, dar poate fi supusă recursului, și termenul prevăzut pentru această cale de atac.
- (2) În cazul cînd inculpatul se află în stare de arest, în decizie se indică timpul care se include în termenul pedepsei.
- (3) Dacă există temeiuri prevăzute în art.218, instanța de apel pronunță o decizie interlocutorie.

102. La articolul 418, la alin. (6) după cuvîntul „deciziei” se adaugă “integrale”.

103. Se exclud articolele 419 și 419¹.

104. Articolul 437, la alin. (1) pct. 3¹ se abrogă

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

str. A. Șciusev 33,
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova

+373 22 84 36 01
+373 22 84 36 02

contact@crjm.org

www.crjm.org

crjm.org

crjmoldiva

mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, nr.70,
Republica Moldova, MD-2009,
tel. (+ 373 22) 22 15 47, fax:(+ 373 22) 22 52 27
e-mail: info@csj.md

Chișinău, M. Kogalniceanu 70 street,
Republic of Moldova, MD-2009,
tel. (+ 373 22) 22 15 47, fax:(+ 373 22) 22 52 27
e-mail: info@csj.md

23 mai 2023

Nr. 307

D-lui Stanislav COPETCHI
Secretar de stat
Ministerul Justiției al Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă comunicăm că în urma examinării solicitării Dvs. cu privire la expunerea opiniei asupra *Proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și a Codului contravențional)*, număr unic 68/MJ/2023, parvenit în adresa Curții Supreme de Justiție la 17 mai 2023, înregistrat cu nr. 1895, în temeiul art. 33 alin. (1) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, Curtea Supremă de Justiție avizează favorabil proiectul remis și comunică că nu are obiecții la modificările propuse.

**Președintele interimar
al Curții Supreme de Justiție**

Tamara CHIȘCA-DONEVA

Executor:
Vișcu A.
Șef al Secției penale
a Direcției generalizare a practicii judiciare,
sistemizare și evidență a legislației
tel.: 022223840

**CONSILIUL SUPERIOR
al MAGISTRATURII
din REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA COMRAT
SEDIUL CENTRAL**

**ВЫСШИЙ СОВЕТ МАГИСТРАТУРЫ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА
СУД КОМРАТ
ОФИС КОМРАТ**

MD-3800, UTA Gagauzia
mun. Comrat, str. Lenin 242,
tel/fax: 0-298-2-32-30
e-mail jco@justice.md

MD-3800, АТО Гагаузия
мун. Комрат, ул. Ленина 242,
тел/факс: 0-298- 2-32-30
e-mail jco@justice.md

Nr. _ 7629 _din “_22_” _mai_ 2023

**Ministerul Justiției al RM
Secretar de Stat
Stanislav Copețchi
email: secretariat@justice.gov.md**

La interpelarea Dvs. nr.de ieșire 03/4090 din 17.05.2023

În ceea ce privește examinarea și avizarea repetată a *Proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală si Codului contravențional) (număr unic 68/MJ/2023)* judecătoria Comrat comunică că nu sunt careva propuneri suplimentare de modificare a cadrului normativ nominalizat.

**Președinte
al Judecătoriei Comrat**

Ex. Demerji L.C. 0(298)23230

IGOR BOTEZATU

**CENTRUL NAȚIONAL PENTRU PROTECȚIA DATELOR
CU CARACTER PERSONAL AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD-2004, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 48, tel: +373-22-820801, fax: +373-22-820807, www.datepersonale.md

Nr. 04-06/ 1366
Nr. unic 68/MJ/2023

„22 ” mai 2023

**Ministerul Justiției
al Republicii Moldova**
e-mail: secretariat@justice.gov.md

Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal al Republicii Moldova examinat *Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional)* înregistrat la *Cancelaria de Stat cu numărul unic 68/MJ 2023, remis repetat spre avizare și, reieșind din competențele funcționale, comunică despre lipsa obiecțiilor și propunerilor.*

Cu respect,

Digitally signed by Muntean Victoria
Date: 2023.05.22 15:18:39 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Victoria MUNTEAN
Director

Ex. Fialcovschi Rodica
Tel: (022) 820 804

**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209

**CHISINAU
COURT OF APPEAL**

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209

LA.05-23 № 4-35/3-1850

Ministerul Justiției al Republicii Moldova

Cu referire la scrisoarea nr. 03/4090 din 17 mai 2023, cu privire la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional), număr unic 68/MJ/2023, Curtea de Apel Chișinău comunică că, susține proiectul Legii supra, sugestii și obiecții pe marginea proiectului examinat, nu sunt.

Cu stimă,

Iurie IORDAN
Vicepreședintele interimar
al Curții de Apel Chișinău

Procuratura Republicii Moldova

Procuratura Anticorupție

Republica Moldova, MD - 2004, mun. Chișinău, bulevardul Ștefan cel Mare și Sfânt, 198
tel. (+373 22) 257-401, fax (+373 22) 257-361, e-mail: proc-ant@procuratura.md

24.05.2023 nr.

7114 **Domnului Stanislav COPETCHI**
Secretar de stat

7115 **Domnului Nicolae ZANEZICI**
Procuror-șef interimar al
Secției analiză criminologică
Și inițiative legislative

AVIZ

**asupra Proiectului de lege pentru
modificarea unor acte normative
(Codul de procedură penală,
Codul contravențional)**

Procuratura Anticorupție a examinat Proiectul de lege privind modificarea și completarea unor acte normative (*modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional*) (**număr unic 68/MJ/2023**), ca rezultat formulând următoarele propuneri și obiecții.

Art. I Codul penal al Republicii Moldova nr.985/2002

1. Articolul 80 (2).

(2) În cazul în care persoana pusă sub învinuire încheie un acord de cooperare, iar instanța de judecată acceptă acest acord, limitele de pedeapsă prevăzute în Partea specială a prezentului cod se reduc cu o doime.

Reducerea limitelor de pedeapsă cu o treime pentru încheierea acordului de cooperare, când învinuitul prezintă probe și se angajează activ în descoperirea infracțiunii, nu prezintă o posibilitate atractivă de a aplica pentru această procedură, ceea ce ar genera riscuri de inaplicabilitate a acestei instituții și nemijlocit ar duce la sporirea eforturilor autorităților pentru a acumula probele necesare în vederea stabilirii adevărului, care de regulă implică resurse umane, materiale dar și durează în timp.

În vederea respectării reglementărilor instituțiilor de drept penal, logicii juridice de amplasare a normelor și excluderii dublării normelor juridice, se impune ca a doua teză din art.80 alin.(2) din proiect să fie exclusă. În acest sens, se stabilește că cazurile și procedura de suspendare condiționată a executării pedepsei

sau de suspendare parțială a executării pedepsei este reglementată la art.90 și 90¹ din Codul penal. Astfel, reieșind din modificările propuse în proiect, se constată că în conținutul respectivelor norme penale se reglementează posibilitatea aplicării acestor instituții penale în cazul în care persoana pusă sub învinuire a încheiat un acord de cooperare.

2. Articolul 90.

În situația existenței intenției privind reglementarea posibilității aplicării suspendării condiționate a executării pedepsei în cazul infracțiunilor deosebit de grave, se consideră oportun ca în conținutul art.90 alin.(1) din Codul penal, după textul „*cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență*” să se completează cu textul „*sau în cazul infracțiunilor pentru care a fost încheiat acordul de cooperare,* ”, fără a indica asupra cuantumului pedepsei stabilite, și deja la art.90 alin.(4¹) din proiect, se va indica că suspendarea condiționată a executării pedepsei se va aplica și persoanelor care au săvârșit infracțiuni deosebit de grave.

În caz contrar, reieșind din reglementările art.90 alin.(1) din Codul penal, se stabilește că intenția respectivelor modificări nu va putea fi realizată în cazul mai multor infracțiuni deosebit de grave. În acest sens, poate fi exemplificat art.190 alin.(6) sau art.191 alin.(5) din Codul penal, care prevede pedeapsa cu închisoare „*de la 8 la 15 ani*”, respectiv, în situația reducerii cu o treime limitelor limitelor de pedeapsă prevăzute de norma Părții Speciale a Codului penal, noile limite se vor încadra între „*de la 5 ani și 4 luni la 10 ani*”, circumstanțe care ar face imposibilă aplicarea art.90 din Codul penal, prin raportare la alineatul (1) al acestui articol. De notat că, componente de infracțiuni cu pedepse similare ar mai putea fi identificate în conținutul Codului penal.

Suplimentar, urmează a se atrage atenția că teza a doua din art.90 alin.(4¹) din proiect ar intra în contradicție cu art.90 alin.(2) din Codul penal, în cazul pedepsei pentru infracțiunile deosebit de grave. În acest sens, este necesar de analizat dacă nu ar fi necesar de instituit anumite derogări de la perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă prevăzut în limitele de la 1 an la 5 ani, însă potrivit Proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional) înregistrat la Cancelaria de Stat cu numărul unic 533/MJ/2022 la alin.(2) termenul de probă se modifică și urmează a fi dispus pentru o perioadă maximă de până la 3 ani. Evident că termenul de probă instituit pentru alin.(4¹) este ca excepție de la norma generală, dar considerăm că nu ar trebui să fie mai mare de 5 ani pentru pedepsele privative aplicate în cadrul procedurii acordului de cooperare, o variantă de reglementare ar fi de la 1 la 5 ani.

Totodată, urmează a se atrage atenția autorului proiectului că în contextul reglementărilor Codului penal (a se vedea art.89 alin.(3)) legiuitorul operează cu textul „*termen de probă*” atunci când se referă la situația militarilor, în celelalte cazuri, se operează cu termenul „*probațiunea*”, sau după caz perioada de probațiune, respectiv, reieșind din cele indicate se impune modificarea textului de la art.90 alin.(4¹) din proiect.

3.Articolul 90¹.

(3) Sintagma „*un an*” urmează să fie înlocuită cu „*6 luni*”.

Această reglementare se propune în scopul extinderii discreției procurorului și sporirii atractivității acordului de cooperare pentru persoanele învinuite care ar putea divulga informații importante referitor la comiterea altor infracțiuni de către alți participanți.

Art. II Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003

1.43¹⁾ După textul „efectuate” urmează a fi completat cu sintagma „sau”.

În contextul argumentelor prezentate în avizul primar și acceptate de autorul proiectului, lecturând textul definiției pentru suportul informațional, în lipsa sintagmei „sau” nu se face o distincție între cele două situații ipotetice a fi posibile, pentru informațiile rezultate din acțiunile procesuale efectuate de reprezentantul organului de urmărire penală și respectiv informații obținute în procesul penal (rezultată din actele anexe la anumite adresări scrise a unei părți, fără ca organul de urmărire penală să efectueze anumite activități procesuale pentru obținerea lor).

2.Articolul 7.

(3²⁾ Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei.

Reglementarea propusă de autorul proiectului pentru dispoziția prezentului aliniat, inclusiv și cu instituirea unor termene de 5 zile, nu vine să soluționeze problemele existente la zi.

Instituția procesuală a ridicării excepției de neconstituționalitate în procesul penal și sesizarea Curții Constituționale considerăm cu certitudine că necesită o revizuire legislativă. Dreptul părții sau participantului la proces de a critica o normă juridică sub aspectul constituționalității ei, trebuie garantat corespunzător, prin oferirea posibilității sesizării Curții Constituționale. Procedura cu privire la formularea cererilor în acest sens, trebuie să fie una exactă și să urmărească atingerea obiectivului reglementat procesual, și nu un mecanism la care se apelează cu rea credință pentru a tergiversa termenele procesuale.

Dacă pentru faza de judecată a examinării în fond a cauzei penale când doar deliberarea și pronunțarea se amână și părțile rămân în așteptarea hotărârii pe caz doar după examinarea excepției ridicate, situația se agravează pentru cauzele aflate în examinare la faza de urmărire penală unde sunt examinate anumite chestiuni la judecătorul de instrucție în ordinea art.313 din Codul de procedură penală și este ridicată o excepție de neconstituționalitate drept rezultat urmărirea penală nu poate fi finalizată prin adoptarea uneia din soluțiile prevăzute de art.291 din Codul de procedură penală, iar plângeri în ordinea art.313 din Codul de procedură penală pot fi formulate nelimitat în raport cu orice act adoptat de organul de urmărire penală sau procuror și respectiv în interiorul acestor proceduri pot fi formulate și ridicate excepții de neconstituționalitate.

Situația la zi indică asupra faptului că în prezent în anumite dosare de o rezonanță sporită pentru societate se apelează la aceste proceduri defectuoase permise de lege iar cauzele penale rămân blocate la faza de urmărire penală, ceea

ce afectează imaginea justiției și percepțiile justițiabilului asupra procesului de efectuare a actului justiției.

Soluția legislativă propusă în acest Aviz, pentru a fi implementată prin legea de modificare, urmărește pe de o parte garantarea dreptului persoanei de a formula o sesizare sau de a ridica o excepție de neconstituționalitate în raport cu o normă juridică aplicabilă procedurii lui, prin care se reglementează raporturi juridice ce cad sub imperiul drepturilor fundamentale însă construcția normei contravine prevederilor din Constituție, iar pe de altă parte procedura privind excepția de neconstituționalitate, atât la etapa ridicării ei cât și examinării în fața instanței de jurisdicție constituțională, nu ar trebui să afecteze dreptul fundamental al celeilalte părți la un proces echitabil, în sensul art.6 CtEDO.

Cu acest prilej, trebuie reținut, în esență, că opțiunea legiuitorului în sensul eliminării măsurii suspendării de drept trebuie să se întemeieze pe faptul că invocarea excepțiilor de neconstituționalitate de către părți este folosită de multe ori ca modalitate de a întârzia judecarea cauzelor.

În condițiile în care scopul măsurii suspendării de drept prevăzut la art.7 alin.(3²) din Codul de procedură penală, a judecării cauzelor la instanțele de fond sau la judecătorul de instrucție a fost acela de a asigura părților o garanție procesuală în exercitarea dreptului la un proces echitabil și dreptului la apărare, prin eliminarea posibilității judecării cauzei în temeiul unei dispoziții legale considerate a fi neconstituționale, realitatea a dovedit că această măsură s-a transformat, în majoritatea cazurilor, într-un instrument menit să tergiverseze soluționarea cauzelor aflate pe rolul instanțelor judecătorești.

Reglementarea a încurajat abuzul de drept procesual și arbitrariul într-o formă care nu poate fi sancționată, atâta vreme cât suspendarea procesului este privită ca o consecință imediată și necesară a exercitării liberului acces la justiție.

În redacția actuală a legii procesual penale, se garantează ca soluția finală dată într-o cauză concretă, nu poate să fie fundamentată pe o prevedere normativă ce suferă de constituționalitate, atât timp cât legiuitorul național a prevăzut astfel situații de drept, în calitate de temeiuri pentru declanșarea căilor ordinare cât și extraordinare de atac, cum ar fi: art.444 alin.(1) pct.14 [Temeiurile pentru recurs: Curtea Constituțională a recunoscut neconstituțională prevederea legii aplicate în cauza respectivă] și art.458 alin.(3) pct.4 [Cazurile de revizuire a procesului penal: Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă].

Aspecte de drept comparat la acest subiect, servesc exemplele din practica judiciară a României, în care la fel au fost înregistrate multiple cazuri în care s-au făcut abuzuri de drept prin apelarea la instrumentul de verificare constituțională cu scopul de tergiversare a procedurilor pendinte.

Totuși, prin dispozițiile art. I pct.3 din Legea României nr.177/2010 au fost abrogate normele referitoare la suspendarea *ope legis* a cauzelor în care se invocau excepții de neconstituționalitate, și anume dispozițiile cuprinse în art.29 alin.(5) din Legea nr.47/1992, în art.303 alin.(6) din Codul de procedură penală și în art.8 alin.(7) din Legea nr.85/2006 privind procedura insolvenței.

Cu privire la dispozițiile art. I pct. 3 din Legea nr.177/2010, Curtea Constituțională a României s-a pronunțat prin Decizia nr.1.106 din 22 septembrie 2010 asupra obiecției de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și

completarea Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a Codului de procedură civilă și a Codului de procedură penală al României, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.672 din 4 octombrie 2010. Cu acest prilej, Curtea a constatat că, prin adoptarea Legii nr.177/2010, voința legiuitorului a fost aceea de a elimina invocarea excepției de neconstituționalitate în alt scop decât cel prevăzut de Constituție și lege, preîntâmpinând, pentru viitor, exercitarea abuzivă de către părți a acestui drept procesual. De asemenea, Curtea a reținut că intervenția legiuitorului, prin care a fost abrogată măsura suspendării de drept a cauzelor în care se invocă excepții de neconstituționalitate, constituie tocmai expresia asumării și respectării obligației ce revine statului cu privire la crearea cadrului legislativ corespunzător prevederilor art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În redacția actuală, Codul de procedură penală a României prevede la art.367 alin.(9) Ridicarea unei excepții de neconstituționalitate nu suspendă judecarea cauzei.

Articolul 46. Strămutarea cauzei penale

- (1) Cauza penală poate fi strămutată la o altă instanță de judecată:
 - a) din motivul recuzării (abținerii de la judecată) unui sau mai multor judecători ori din alte motive întemeiate, substituirea judecătorului devine imposibilă;
 - b) dacă imparțialitatea judecătorilor poate fi afectată de circumstanțele cauzei sau de calitatea participanților la proces;
 - c) în circumstanțe excepționale, instanța competentă să judece cauza nu poate funcționa timp îndelungat.
- (2) Strămutarea cauzei penale poate fi cerută de către președintele instanței judecătorești sau de către părți. Cererea de strămutare se înaintează de către părți la ședința preliminară, sub sancțiunea decăderii. În cazul respingerii cererii de strămutare, în aceeași cauză nu mai poate fi formulată o nouă cerere pentru același motiv și/sau același temei.
- (3) În cazul în care temeiul de strămutare apare după ședința preliminară, cererea de strămutare a cauzei penale poate fi înaintă doar de către președintele instanței judecătorești.
- (4) Depunerea cererii de strămutare nu amână examinarea cauzei.
- (5) Cererea de strămutare se examinează de către instanța ierarhic superioară în lipsa părților. Instanța ierarhic superioară stabilește un termen de prezentarea a referinței, care nu poate depăși 7 zile de la recepționarea de către partea adversă a cererii de strămutare. Neprezentarea referinței nu împiedică examinarea cererii de strămutare.
- (6) În cazul în care consideră că cererea este întemeiată, instanța ierarhic superioară dispune strămutarea judecării cauzei cu indicarea instanței concrete. Această instanță va fi imediat înștiințată despre admiterea cererii de strămutare.
- (7) Instanța de judecată la care se află cauza a cărei strămutare se cere este obligată să remită dosarul, în termen de cel mult 5 zile, instanței competente.
- (8) Instanța ierarhic superioară hotărăște în ce măsură se mențin actele îndeplinite de către instanța la care s-a aflat cauza până la strămutare.
- (9) Hotărârea cu privire la admiterea cererii de strămutare ori respingerea cererii de strămutare nu se supune niciunei căi de atac.

În prezent, atât Procuratura Anticorupție cât și sistemul procuraturii de altfel, gestionează cu cauze penale în diferite faze procesuale.

În practica judiciară formată la zi, sunt cunoscute cazurile de rezonanță sporită pentru societate dar și alte procese a căror soluții ținesc pedepse serioase și confiscări pe măsură, în care unii participanți ai procesualului apelează la instituțiile juridice numite, prin care urmăresc tergiversarea procesului penal, cu

scopul intervenirii termenului de prescripție de atragere la răspundere penală, reluarea procedurilor, punerea în dificultate a acuzării de stat aferent asigurării probei cu martori, imposibilitatea aplicării confiscărilor etc, acțiuni care afectează scopul urmărit de procesul penal dar și diminuează considerabil încrederea comunității în procesul de efectuare a justiției.

Atât în Proiectul de modificare a Codului de procedură penală, Avizul primar formulat de Procuratura Anticorupție cât și în prezenta adresare, avem o prezentare a instituției juridice puse în discuție care, înainte de toate, trebuie ajustată și clarificată tocmai pentru a realiza scopul propus și asumat în Proiectul de modificare.

Astfel, se impune realizarea unei analize conceptuale a instituției juridice discutate mai sus, cu accent pe proporționalitate, echilibru și eficiență pentru a asigura proceduri judiciare adecvate și veritabile. Reglementările precum recuzarea, strămutarea cauzei și procedura privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, trebuie să fie extrem de riguroase și clare pentru a exclude orice echivoc și să nu afecteze în nici un fel scopul procesului penal.

12. Articolul 52 aliniatul (1).

16) Se propune excluderea textului „ , finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului”, or, prevederile propuse a fi instituite în prezentul punct, implică și activitatea realizată aferent finalizării urmăririi penale.

Considerăm nejustificate explicațiile autorului din punctul 3 al Sintezei. Prin acțiuni se înțelege orice activitate realizată de organul de urmărire penală, inclusiv și lucrările procesuale cu privire la finalizarea urmăririi penale în raport cu învinuitul care se ascunde sau se eschivează a se prezenta, iar pentru efectuarea lor este necesar concursul judecătorului de instrucție pentru a le autoriza.

Pentru păstrarea unui raționament de abordare logică a textului de lege, fie menționăm în dispoziția art.52 alin.(1) pct.16) din Codul de procedură penală a listei integrale cu toate acțiunile procesuale și măsurile de constrângere care necesită a fi autorizate la judecătorul de instrucție, sau urmează să se indice la general „*acțiunile de urmărire penală sau măsuri procesuale*”.

Respectiv, nu constatăm oportunitatea evidențierii acestui exercițiu procesual „*finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului*”, în textul dispoziției discutate.

15. Articolul 58 alin.(3).

2¹) Se propune excluderea sintagmei „și explicații”.

Informațiile și datele prezentate de victimă în cadrul unui proces penal trebuie să îmbrace forma cerută de art.93 alin.(2) pct.1 din Codul de procedură penală, și anume constituie probe- declarațiile participanților (inclusiv în contextul modificărilor care se propun a fi efectuate pentru art.93).

La modul practic activitatea se dublează prin faptul că organul de constatare inițial audiază victima, materializând actul în forma unei explicații iar ulterior organul de urmărire penală dublează acțiunea prin procesul verbal de audiere pentru a încadra declarațiile victimei în forma cerută de legiuitor la art.93 al normei citate pentru ai da statut de probă. Această activitate poate fi făcută inițial

de către organul de constatare chiar la fața locui prin audierea sub forma actului procedural al procesului verbal de audiere a victimei, or conform art.273 alin.(2) din Codul de procedură penală „*Actele de constatare întocmite de aceste organe constituie mijloace de probă*”.

Depunerea declarațiilor de către victimă este o obligație a acesteia și nu un drept (cu excepția victimei traficului de ființe umane). Se indică că, legiuitorul a prevăzut răspunderea penală la art.313 din Codul penal pentru faptele de refuz sau eschivare a martorului ori a părții vătămate de a face declarații în cadrul urmăririi penale sau al cercetării judecătorești. În acest sens, având în vedere că declarațiile victimei va constitui mijloc de probă potrivit proiectului, și ținând cont de faptul că declarațiile acesteia poate constitui unul din punctele de pornire ale majorității investigațiilor penale (mai cu seamă în cazul infracțiunilor prevăzute de art.171 – 175¹ din Codul penal), precum și, de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere, se consideră oportun de a completa art.313 din Codul penal, cu răspunderea penală a victimei în cazul refuzului sau eschivării de a face declarații în cadrul urmăririi penale sau al cercetării judecătorești. Neatribuirea victimei până la moment la categoria subiecților infracțiunii prevăzute de art.312 și art.313 din Codul penal, a fost rațională în condițiile în care potrivit art.93 alin.(2) pct.1) din Codul de procedură penală, declarațiile acesteia nu constituiau mijloc de probă. Astfel, având în vedere propunerea de modificare (prin prezentul proiect) inclusiv a art.93 din Codul de procedură penală, se impune intervențiile de rigoare în dispozițiile art.312 și 313 din Codul penal.

17. Articolul 60.

7) În vederea executării constatărilor Curții Constituționale reținute în Hotărârea nr.31 din 29.11.2018, se propune următoarea reglementare:

„7) să ia cunoștință de materialele cauzei penale din momentul finalizării urmăririi penale și să noteze orice informații din dosar. În cazul investigării unei presupuse infracțiuni de tortură, victimele torturii și reprezentanții acestora, sânt în drept să aibă acces la toate materialele cauzei penale pe durata urmăririi penale, cu excepția cazului când accesul în discuție poate fi restricționat de către procuror, printr-o ordonanță motivată, dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții: restricția este stabilită pentru o perioadă de timp rezonabilă; restricția se referă doar la anumite acte procedurale; și există riscul ca accesul deplin la materialele cauzei penale să prejudicieze desfășurarea urmăririi penale.”

Considerăm că instituirea alin.(6) pentru art.60 din Codul de procedură penală, este suplimentară, excepțiile de la regulile de bază pot fi instituite tot în pct.7).

Mai mult, nu există o argumentare motivată din partea autorului proiectului de menținere a redacției propuse pentru pct.7) și acceptare parțială a propunerilor formulate anterior, or explicațiile anterioare au pus în evidență riscurile care pot să apară la faza de urmărire penală, astfel de propuneri generând riscuri de tergiversare a procedurilor, mai ales în situația deschiderii căilor de atac în ordinea art.313 din Cod, pentru un cerc atât de larg de subiecți și pentru astfel de temeuri.

Propunerea de asigurare a accesului la materialele cauzei pentru toate părțile vătămate și la orice etapă, o considerăm nejustificată. Or, soluționarea de către procuror a chestiunilor care se propun a fi instituite, ca părți vătămate (cu excepția cazurilor de tortură) să-i fie asigurată posibilitatea de a lua cunoștință de materialele cauzei la orice etapă a procesului, presupune o activitate suplimentară

unde este implicat procurorul, iar în cazul respingerii solicitării de acordare a posibilității de a lua cunoștință cu materialele cauzei, urmează a fi inițiat controlul judiciar unde urmează a fi implicat procurorul și judecătorul de instrucție ceea ce generează lucrări procesuale suplimentare inutile scopului procesului penal.

Mai mult, în practica judiciară se întâlnesc situații când partea vătămată nu este tocmai de bună credință și în eventualitatea cazului luării cunoștinței cu materialele cauzei la faza de urmărire penală, ar putea comunica bănuitalui, învinuitului datele care i-au devenit cunoscute, ceea ce ar compromite activitatea angajaților statului la examinarea unui caz și confidențialitatea urmăririi penale.

18. Articolul 68 aliniatul (1).

21) Se propune substituirea textului *„pe orice suport, referințe, copii și originale”* cu cuvântul *„copii”*.

Varianta propusă prevede ca apărătorului să îi fie pusă la dispoziție informația căutată sau copii ale actelor (materiale procesuale). Este greu de imaginat cum urmează să fie satisfăcută cerința legală *„pe orice suport”* când există o sumedenie de astfel de tipuri de suporturi, în mare parte organul de urmărire penală nu dispune de ele (ex. bandă magnetică, USB-uri etc) și nu pot fi satisfăcute corespunzător astfel de cereri, iar referințele în procesul penal, mai ales la faza de urmărire penală nu se depun, astfel de acte se depun de regulă de partea apărării în instanța de judecată pentru rechizitoriu.

19, 30.

Nu este clară modalitatea de aplicarea a art.69 prin raportare la art.282 alin.(2) din Codul de procedură penală, în situația comiterii unei infracțiuni ușoare și mai puțin grave, prin prisma participării obligatorii a apărătorului la acțiunea de înaintare a acuzării, și respectiv, audierea învinuitului. Or, pentru înaintarea acuzării și ascultării învinuitului în cazul în care ultimul o cere, legea nu prevede drept temei de desemnare a unui apărător din oficiu lipsa resurselor financiare de către acuzat iar gravitatea infracțiunii nu atinge pragul valoric de *„gravă”* pentru a putea să fie desemnat un avocat din oficiu. Astfel realizarea acțiunilor procesuale de punere sub învinuire și audiere se blochează.

20. Articolul 70 aliniatul (4).

Se propune înlocuirea textului *„de cel puțin 5 zile”* cu sintagma *„rezonabil”*.

Menținem argumentele invocate anterior, prin care am exemplificat că la etapa de judecare a cauzei în instanța de judecată, una din chestiunile prevăzute pentru ședința preliminară conform art.345 alin.(4) pct.6) din Codul de procedură penală, este soluționarea măsurilor preventive.

Argumentele prezentate infra le considerăm justificate și le menținem în continuare și pot fi identificate o multitudine de situații practice când acest termen de 5 zile care se propune a fi instituit va fi în detrimentul procesului penal.

Termenul de 5 zile propus în dispoziția aliniatului (4) pentru situația înlocuirii apărătorului inculpatului, în vederea exercitării dreptului de a lua cunoștință de materialele procesului penal, considerăm a fi unul nejustificat și ar servi drept un

instrument de natură juridică de care ar abuza partea apărării pentru afectarea bunei desfășurări a procesului. Termenul acordat apărătorului care intervine în proces, în vederea realizării unei apărări eficiente, trebuie să fie corespunzător lucrărilor procesuale care se propun a fi realizate în cadrul examinării judiciare cu participarea lui și urmează să fie lăsat la discreția instanței de judecată, pentru aprecierea acestui termen reeșind din situațiile de drept și de fapt în fiecare caz în mod particular.

Consideram imperios a expune următorul exemplu de situație practică când prin acordarea termenului de 5 zile s-ar afecta interesele justiției, și anume examinarea demersului acuzatorului de stat privind solicitarea de prelungire a măsurii preventive, în interiorul termenului de 5 zile până la expirarea perioadei pentru care a fost autorizată deținerea sub măsura preventivă.

Astfel, apărătorul ales sau care acordă asistență juridică, ar urma să prezinte anumite motive care face imposibilitatea participării lui la examinarea cauzei (situație care se atestă și în prezent) și în procesul înlocuirii lui cu un alt apărător atât ales cât și din oficiu, instanța de judecată, reeșind din prezenta prevedere normativă, ar urma să acorde un termen minim de 5 zile pentru pregătirea apărării, ce ar depăși perioadă deținerii sub măsura preventivă a inculpatului iar în rezultat, ar duce la imposibilitatea examinării în termen a demersului de prelungire a măsurii preventive și eliberarea inculpatului, indiferent de gravitatea infracțiunii pentru care este acuzat, cu eschivarea ulterioară a inculpatului de prezentare în instanță, ș.a.

A se vedea și raționamentele legiuitorului din art.322 alin.(5) și (6).

24. Articolul 80.

(1) pct.18) A se vedea propunerile din punctul 18 al proiectului.

25. Articolul 81.

Se propune completarea titlului cât și a dispozițiilor articolului 81 din toate aliniatele, după textele „*Succesorul*” sau „*succesor al*” cu sintagma „*victimei*,”

Este neclară justificare de refuz indicată în textul sintezei pentru această propunere firească. Or, în redacția actuală legiuitorul în art.81 din Codul de procedură penală operează doar cu formula succesor al părții vătămate sau a părții civile, dar există situații factice când victima ar urma să aibă succesor în procesul penal, când a decedat urmare a infracțiunii. Respectiv, succesor este al victimei, al părții vătămate sau al părții civile.

Necesitatea completării acestor dispoziții vine să completeze omisiunile legiuitorului la introducerea acestei instituții procesuale, care de altfel nu au fost soluționate nici prin HCC12 din 06.04.21, MO100-103/16.04.21 art.58; în vigoare 06.04.21 cu ocazia examinării sesizării nr.151g/2020.

Atribuirea calității procesuale de parte vătămată sau de parte civilă se dispune prin actul de dispoziție a organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, la cerere și cu exprimarea acordului.

Există situații când victima decedează urmare a săvârșirii infracțiunii sau ca parte a procesului penal, victima nu și-a exprimat acordul și nu a formulat o cerere în acest sens de a fi recunoscută în calitate de parte vătămată.

În astfel de condiții, succesorul legal poate fi doar a victimei și respectiv succesor legal al părții vătămate sau părții civile când au fost recunoscute corespunzător în această calitate.

71. Articolul 274 alin.(4¹).

Este necesar a fi clarificat care este termenul total care poate fi instituit de procuror organului de urmărire penală la restituirea actelor prin ordonanță, cu indicarea acțiunilor procesuale ce necesită a fi efectuate în continuarea procesului penal. Din lecturarea prezentei norme, ar rezulta că termenul urmează a fi de 45 zile plus 15 zile, în total 60 zile pentru a efectua acțiunile indicate și prezentarea repetată a materialelor către procuror, însă din lecturarea interpretării făcute în nota informativă rezultă că termenul nu ar trebuie să depășească 15 zile.

Considerăm că termenul suplimentar oferit organului de urmărire penală, nu ar trebui să fie mai mic decât cel prevăzut în alin.(1).

81. Articolul 293.

(2) Propunem excluderea textului *„La cererea părților, procurorul expediază prin intermediul poștei electronice indicată în cerere, o copie scanată a materialelor urmăririi penale”*.

Mentinem în continuare poziția de excludere a acestei propuneri de modificare. Nu pot fi reținute explicațiile autorului proiectului făcute în sinteză pentru acest aliniat.

Aliniatul (1) din prezentul articol, garantează dreptul părților de a lua cunoștință de materialele cauzei penale în modalitatea aleasă (citire cu efectuarea notelor, foto, scanare, expediere prin poșta electronică etc.)

Reglementarea propusă în proiect ar crea posibilități de a abuza de drept, în lipsa unei cereri motivate prin prisma imposibilităților părții de a se deplasa la sediul procuraturii, legate de starea de sănătate (locomotorii). Mai mult, nu toate materialele din dosar sunt pe suport de hârtie iar în eventualitatea cazului implementării documentului electronic, ar urma să fie eliberat acces și nu scanat.

Mai mult, sunt procese penale ale căror dosare sunt foarte voluminoase iar antrenarea procurorului la scanarea tuturor materialelor din dosar, presupune implicarea unui timp destul de îndelungat, prin care nu este angajat la efectuarea urmăririi penale propriu zise în alte cauze penale și generează premise de tergiversări.

81¹. Articolul 294 aliniatul (3).

(3) Se propune excluderea textului *„Despre informarea fiecărei persoane menționate în art.293 alin.(1) se întocmește proces-verbal separat.”*

Propunerea respectivă vine să ajusteze situațiile practice apărute în cadrul procedurii de prezentare a materialelor cauzei atât pentru partea acuzării (părți vătămate, părți civile, părți civilmente responsabile și reprezentanților lor) cât și pentru partea apărării (învinuitului, reprezentantului lui legal, apărătorului).

Or, reieșind din dispoziția normei care propunem a o exclude, în situația în care pentru a lua cunoștință cu materialele cauzei penale se prezintă partea

vătămată cu reprezentantul ei, această acțiune trebuie materializată prin procese verbale separate pentru fiecare participant în parte, când s-ar putea întocmi un singur proces verbal al acțiunii respective cu indicare tuturor participanților, similar cu fraza a doua din alin.(3) art.294 din Codul de procedură penală.

87. Articolul 308.

(2) Se propune modificarea din conținutul art.308 alin.(2) din proiect și anume textul „*învinuitului asistat de avocat sau avocatului său*” urmează a fi substituit cu textul „*învinuitului asistat de apărător sau apărătorului său*” (a se vedea art.67 din Codul de procedură penală).

Potrivit reglementărilor Legii procesual penale, în procesul penal reprezintă interesele bănuțitului, învinuitului și inculpatului doar apărătorul care este de profesie avocat, reglementarea corectă este cea propusă (a se vedea prevederile alin.(1) din art.67 din Codul de procedură penală).

88. Articolul 313.

(4) Textul din ultima parte „*dau explicații*” se propune a fi înlocuit cu textul „*prezintă poziția procesuală*”.

Cu referire la declarații în sensul art.93 alin.(3) pct.1), se referă la fondul cauzei, obținute prin procedeele probatorii prevăzute de Cod. Nu există o modalitate prevăzută de legea procesual penală de luarea explicațiilor de la procuror sau apărător, pentru a opera cu sintagma de explicații.

Pentru examinarea anumitor chestiuni în ordinea art.313, părțile doar prezintă poziția procesuală.

133. Procedura acordului de cooperare.

Articolul 509³.

(2) Acordul de cooperare este o tranzacție încheiată, între procuror și învinuitul persoana fizică care își recunoaște vina și dorește să coopereze cu organul de urmărire penală, prin facilitarea identificării și tragerii la răspundere penală a altor persoane, prin predarea benevolă a mijloacelor financiare ce constituie obiectul material al infracțiunii, precum și orice venituri din valorificarea acestor bunuri, convertite sau transformate, prin indicarea sursei de proveniență a acestor mijloace financiare, în schimbul unei pedepse reduse și forma de executare a acesteia.

Articolul 509⁴.

(1) Acordul de cooperare se întocmește în scris, cu participarea obligatorie a învinuitului și apărătorului acestuia și se aprobă în scris de către procurorul șef al procuraturii specializate.

Aliniatul (2) urmează să fie exclus.

Articolul 509⁶.

(1) Acordul de cooperare se revocă de către procuror, prin ordonanță motivată cu aprobarea în scris procurorului șef al procuraturii specializate, până la expedierea cauzei în instanța de judecată în procedură specială în cazul în care:

Aliniatul (3) urmează să fie exclus.

(4) Informațiile obținute ca urmare a încheierii acordului de cooperare, dar care ulterior a fost revocat, nu pot fi folosite ca probe în niciun proces penal împotriva învinuitului care a semnat acordul de cooperare.

În motivarea propunerii de excludere din Proiect a **alin.(2) art.509⁴ și alin.(3) art.509⁶**, considerăm necesar a fi reținute argumentele cu privire la reducerea posibilității procurorului de a identifica potențialul învinuit care ar coopera veritabil în sensul realizării scopului procesului penal, iar în situația în care unul din participanții la comiterea infracțiunii care manifestă o rea intenție atât în raport cu organul de urmărire penală cât și față de ceilalți făptuitori, ar putea manifesta primul și în mod activ o solicitare de inițiere a procesului de cooperare, formală și necorespunzătoare, ceea ce ar pune într-o situație atât faptică cât și juridică defavorabilă atât pe procuror cât și pe ceilalți făptuitori care sunt bine intenționați și manifestă o intenție sinceră de cooperare. O situație analogică ar putea exista când acest proces de negociere în vederea semnării unui acord de colaborare ar putea fi inițiat chiar de organizatorul/autorul infracțiunii care riscă pedeapsa cea mai mare în raport cu ceilalți coparticipanți, ceea ce ar prezenta o situație procesuală defavorabilă pentru organele de drept dar ar fi și contrar scopului procesului penal. Procurorul nu trebuie să fie limitat prin reglementări imperative de a selecta oportunitățile ce le mai benefice pentru proces ale inițierii negocierilor în sensul acordului de cooperare.

În partea ce ține de modificarea propusă pentru dispoziția **alin.(4) art.509⁶**, în varianta prezentată, considerăm că reglementarea propusă de autor este una nejustificată juridic. Propunerea prezentată conform avizului, urmărește situația restrictivă de a folosi probe rezultate dintr-un acord de colaborare semnat cu un învinuit dar care ulterior a fost revocat, în alte procese penale unde tot el este acuzat, pentru a nu-i fi încălcat dreptul la apărare. Însă, nu există nici o justificare care ar restricționa folosire unor astfel de probe în alte proceduri și în raport cu alți participanți, decât probele care au fost acumulate cu încălcarea dispozițiilor legale.

La etapa actuală, legea procesual penală potrivit art.132⁵ alin.(9) instituie anumite restricții (doar cu autorizarea judecătorului de instrucție) de a folosi rezultatele măsurilor speciale de investigație într-o altă cauză penală decât cea în care au fost obținute. Totuși, potrivit ultimelor constatări făcute CtEDO în Hotărârea din 16.05.2023 (CASE OF JANSSEN DE JONG GROEP B.V. AND OTHERS v. THE NETHERLANDS (Application no. 2800/16) se distinge o analiză clară a condițiilor în care rezultatele interceptării comunicațiilor, autorizate în cadrul unui dosar penal privind pretinse acte de corupție, pot fi transmise autorităților, pentru a putea fi folosite în scopul sancționării altor persoane.¹

Cu titlu de recomandare, urmează a fi analizată minuțios oportunitatea includerii Procurorului General ca subiect cu drept de aprobare a acordului de cooperare.

Deși modificările care se propun a fi operate nu împiedică realizarea acestei proceduri simplificate și la faza de examinare a procesului în instanța de judecată, orientăm autorul proiectului legii de modificare, spre o reglementare în sensul

¹ [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:\[%22document%22\],%22itemid%22:\[%22001-224733%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:[%22document%22],%22itemid%22:[%22001-224733%22]})

permisiv al aplicării procedurii până la etapa dezbaterilor judiciare a procesului de examinare a cauzei și oferirea unei tălmăciri detaliate a procedurii în nota informativă de fundamentare a proiectului. Considerăm că majoritatea acordurilor de colaborare trebuie să fie realizate la faza de urmărire penală până la expedierea cauzei în instanța de judecată, însă ar putea exista situații când la faza de judecată să fie întocmit un acord de colaborare cu inculpatul în vederea contribuirii la descoperirea altor infracțiuni pendinte în examinare la organul de urmărire penală, ceea ce ar presupune un beneficiu pentru autorități și economisire de resurse, cu toate consecințele benefice ale acordului. Mai mult, la această etapă a procesului o astfel de inițiativă de încheiere a unui acord de colaborare ar putea fi refuzată oricând de acuzatorul de stat în cazul constatării lipsei de oportunitate.

Cu respect,

**Procuror șef al
Procuraturii Anticorupție**

Ex. R.Porubin
Tel.:069999585

Digitally signed by Dragalin Veronica
Date: 2023.05.24 16:52:09 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Veronica DRAGALIN

Procuratura Republicii Moldova

Republica Moldova, MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73,
tel.: (+373) 22-828-373, (+373) 22-828-375; e-mail: proc-gen@procuratura.md

24.05.2023 nr. 4-1d/23-
la nr.03/4090 din 17.05.2023

Ministerul Justiției

Procuratura Generală a examinat proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional, **număr unic - 68/MJ/2023**) remis spre avizare repetată.

Constatăm că, propunerile înaintate anterior de către Procuratura Generală în avizul nr.4-1d/23-171,172 din 15.02.2023 au fost acceptate parțial și transpuse în proiectul definitiv.

Susținem în continuare opinia instituțională pe marginea proiectului menționat *supra* și expunem următoarele obiecții și propuneri:

I. Pe marginea Art.I. al proiectului de Lege supus avizării – Codul penal expunem obiecțiile și propunerile indicate infra:

La pct.1 – Articolul 80 din Codul penal

În vederea respectării reglementărilor instituțiilor de drept penal, logicii juridice de amplasare a normelor și excluderii dublării normelor juridice, se impune ca a doua teză din art.80 alin.(2) din proiect să fie exclusă. În acest sens, se stabilește că cazurile și procedura de suspendare condiționată a executării pedepsei sau de suspendare parțială a executării pedepsei este reglementată la art. 90 și art.90¹ din Codul penal. Astfel, reieșind din modificările propuse în proiect, se constată că în conținutul respectivelor norme penale se reglementează posibilitatea aplicării acestor instituții penale în cazul în care persoana pusă sub învinuire a încheiat un acord de cooperare.

La pct.2– Articolul 90 din Codul penal

Art. 90 alin.(1) din Codul penal prevede „printre altele, anumite condiții necesare a fi întrunite în vederea aplicării respectivei instituții penale, și anume: „*stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență*”, totodată, reieșind din conținutul alineatului (4) al aceluiași articol, se interzice suspendarea condiționată a executării pedepsei în cazul „*Persoanelor care au săvârșit infracțiuni deosebit de grave și excepțional de grave, precum și în cazul recidivei periculoase sau deosebit de periculoase, condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei nu se aplică*”. Ipotețic, se constată că și în cazul infracțiunilor grave (*Infracțiuni grave se consideră faptele pentru care legea penală prevede pedeapsa*

maximă cu închisoare pe un termen de până la 12 ani inclusiv) nu ar fi posibilă aplicarea suspendării condiționate a executării pedepsei dacă are loc stabilirea pedepsei cu închisoare pentru un termen mai mare de 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție, și corespunzător, mai mult de 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență.

Reieșind din gradul prejudiciabil al faptelor, insistăm asupra inoportunității aplicării respectivei instituții procesuale în cazul săvârșirii infracțiunilor deosebit de grave (*săvârșite cu intenție pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen ce depășește 12 ani*).

Totodată, în situația existenței intenției privind reglementarea posibilității aplicării suspendării condiționate a executării pedepsei în cazul infracțiunilor deosebit de grave, se consideră oportun ca în conținutul art. 90 alin.(1) din Codul penal, după textul „*cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență*” de completat cu textul „*sau în cazul infracțiunilor pentru care a fost încheiat acordul de cooperare,*”, fără a indica asupra cuantumului pedepsei stabilite, și deja la art.90 alin.(4¹) din proiect, se va indica că, suspendarea condiționată a executării pedepsei se va aplica și persoanelor care au săvârșit infracțiuni deosebit de grave.

În caz contrar, reieșind din reglementările art. 90 alin.(1) din Codul penal, se stabilește că intenția respectivelor modificări nu va putea fi realizată în cazul mai multor infracțiuni deosebit de grave. În acest sens, poate fi exemplificat art. 190 alin.(6) sau art. 191 alin.(5) din Codul penal, care prevede pedeapsa cu închisoare „*de la 8 la 15 ani*”, respectiv, în situația reducerii cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de norma Părții Speciale a Codului penal, noile limite se vor încadra între „*de la 5 ani și 4 luni la 10 ani*”, circumstanțe care ar face imposibilă aplicarea art. 90 din Codul penal, prin raportare la alineatul (1) al acestui articol. De notat că, componente de infracțiuni cu pedepse similare ar mai putea fi identificate în conținutul Codului penal.

Suplimentar, urmează a se atrage atenția că teza a doua din art. 90 alin.(4¹) din proiect ar intra în contradicție cu art. 90 alin.(2) din Codul penal, în cazul pedepsei pentru infracțiunile deosebit de grave. În acest sens, este necesar de analizat dacă nu ar fi necesar de instituit anumite derogări de la perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă prevăzut în limitele de la 1 an la 5 ani. Totodată, urmează a se atrage atenția autorului proiectului că în contextul reglementărilor Codului penal (*a se vedea art. 89 alin. (3)*) legiuitorul operează cu textul „*termen de probă*” atunci când se referă la situația militarilor, în celelalte cazuri, se operează cu termenul „*probațiunea*”, sau după caz perioada de probațiune, respectiv, reieșind din cele indicate se impune modificarea textului de la art. 90 alin. (4¹) din proiect.

La pct.3– Articolul 90¹ din Codul penal

(3) Sintagma „*un an*” urmează să fie înlocuită cu „*6 luni*”.

Această reglementare se propune în scopul extinderii discreției procurorului și sporirii atractivității acordului de cooperare pentru persoanele învinuite care ar putea divulga informații importante referitor la comiterea altor infracțiuni de către alți participanți.

II. Pe marginea Art.II al proiectului de Lege supus avizării – Codul de procedură penală expunem obiecțiile și propunerile indicate infra:

De completat proiectul cu un punct nou cu renumerotarea ulterioară, cu următorul cuprins:

”La articolul 2 alineatul (1) după cuvintele „*Constituției Republicii Moldova*,” se completează cu sintagma „*Legii cu privire la asistența juridică internațională în materie penală*,”.

Având în vedere contradicția dintre prevederile art.2 alin.(1) din Codul de procedură penală, conform căroră „*Procesul penal se reglementează de prevederile Constituției Republicii Moldova, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și de prezentul cod.*”, și art.2 alin.(4) „*Normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod*” și art.531 alin. (1) din Codul de procedură penală, care prevede că „*Raporturile cu țările străine sau curțile internaționale referitoare la asistența juridică în materie penală sunt reglementate de prezentul capitol și de prevederile Legii cu privire la asistența juridică internațională în materie penală...*” se impune modificarea art.2 din Codul de procedură penală.

La pct.1– Articolul 6 Cod de procedură penală.

Aferent art.6 pct.43¹ din proiect, se impune precizarea că, în conținutul suporturilor informaționale se poate regăsi și alte informații, or, noțiunea oferită că ar reprezenta un suport material, ale cărei calități fizice permit păstrarea și prelucrarea informației privind acțiunile procesuale efectuate/obținute în procesul penal, nu ar prevedea spre exemplu situația când organul de urmărire penală sau procurorul ridică un anumit suport informațional de la părți cu o înregistrare video, care de regulă nu este efectuată în rezultatul anumitor acțiuni procesuale. Totodată, urmează a se revedea construcția noțiunii sub aspectul clarității, or, potrivit proiectului se înțelege prin „*suport informațional* – suport material ale cărei calități fizice permit păstrarea și prelucrarea informației privind acțiunile procesuale efectuate/obținute în procesul penal”, astfel nu este clară intenția autorului atunci când a folosit textul „*acțiunile procesuale efectuate/obținute în procesul penal*”.

punctul 43¹) După textul „*efectuate*” urmează a fi completat cu sintagma „*sau*”.

În contextul argumentelor prezentate în avizul primar și acceptate de autorul proiectului, lecturând textul definiției pentru suportul informațional, în lipsa sintagmei „*sau*” nu se face o distincție între cele două situații ipotetice a fi posibile, pentru informațiile rezultate din acțiunile procesuale efectuate de reprezentantul organului de urmărire penală și respectiv informații obținute în procesul penal (rezultată din actele anexe la anumite adresări scrise a unei părți, fără ca organul de urmărire penală să efectueze anumite activități procesuale pentru obținerea lor).

La pct.2 din proiect – Articolul 7 alineatul (3²) din Codul de procedură penală.

(3²) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei.

Reglementarea propusă de autorul proiectului pentru dispoziția prezentului aliniat, inclusiv și cu instituirea unor termene de 5 zile, nu vine să soluționeze problemele existente la zi.

Instituția procesuală a ridicării excepției de neconstituționalitate în procesul penal și sesizarea Curții Constituționale considerăm cu certitudine că necesită o revizuire legislativă. Dreptul părții sau participantului la proces de a critica o normă juridică sub aspectul constituționalității ei, trebuie garantat corespunzător, prin oferirea posibilității sesizării Curții Constituționale. Procedura cu privire la formularea cererilor în acest sens, trebuie să fie una exactă și să urmărească atingerea obiectivului reglementat procesual, și nu un mecanism la care se apelează cu rea credință pentru a tergiversa termenele procesuale.

Dacă pentru faza de judecată a examinării în fond a cauzei penale când doar deliberarea și pronunțarea se amână și părțile rămân în așteptarea hotărârii pe caz doar după examinarea excepției ridicate, situația se agravează pentru cauzele aflate în examinare la faza de urmărire penală unde sunt examinate anumite chestiuni la judecătorul de instrucție în ordinea art.313 din Codul de procedură penală și este ridicată o excepție de neconstituționalitate drept rezultat urmărirea penală nu poate fi finalizată prin adoptarea uneia din soluțiile prevăzute de art.291 din Codul de procedură penală, iar plângeri în ordinea art.313 din Codul de procedură penală pot fi formulate nelimitat în raport cu orice act adoptat de organul de urmărire penală sau procuror și respectiv în interiorul acestor proceduri pot fi formulate și ridicate excepții de neconstituționalitate.

Situația la zi indică asupra faptului că în prezent în anumite dosare de o rezonanță sporită pentru societate se apelează la aceste proceduri defectuoase permise de lege iar cauzele penale rămân blocate la faza de urmărire penală, ceea ce afectează imaginea justiției și percepțiile justițiabilului asupra procesului de efectuare a actului justiției.

Soluția legislativă propusă în acest Aviz, pentru a fi implementată prin legea de modificare, urmărește pe de o parte garantarea dreptului persoanei de a formula o sesizare sau de a ridica o excepție de neconstituționalitate în raport cu o normă juridică aplicabilă procedurii lui, prin care se reglementează raporturi juridice ce cad sub imperiul drepturilor fundamentale însă construcția normei contravine prevederilor din Constituție, iar pe de altă parte procedura privind excepția de neconstituționalitate, atât la etapa ridicării ei cât și examinării în fața instanței de jurisdicție constituțională, nu ar trebui să afecteze dreptul fundamental al celeilalte părți la un proces echitabil, în sensul art.6 CtEDO.

Cu acest prilej, trebuie reținut, în esență, că opțiunea legiuitorului în sensul eliminării măsurii suspendării de drept trebuie să se întemeieze pe faptul că invocarea excepțiilor de neconstituționalitate de către părți este folosită de multe ori ca modalitate de a întârzia judecarea cauzelor.

În condițiile în care scopul măsurii suspendării de drept prevăzut la art.7 alin.(3²) din Codul de procedură penală, a judecării cauzelor la instanțele de fond sau la

judecătorul de instrucție a fost acela de a asigura părților o garanție procesuală în exercitarea dreptului la un proces echitabil și dreptului la apărare, prin eliminarea posibilității judecării cauzei în temeiul unei dispoziții legale considerate a fi neconstituționale, realitatea a dovedit că această măsură s-a transformat, în majoritatea cazurilor, într-un instrument menit să tergiverseze soluționarea cauzelor aflate pe rolul instanțelor judecătorești.

Reglementarea a încurajat abuzul de drept procesual și arbitrariul într-o formă care nu poate fi sancționată, atâta vreme cât suspendarea procesului este privită ca o consecință imediată și necesară a exercitării liberului acces la justiție.

În redacția actuală a legii procesual penale, se garantează ca soluția finală dată într-o cauză concretă, nu poate să fie fundamentată pe o prevedere normativă ce suferă de constituționalitate, atât timp cât legiuitorul național a prevăzut astfel situații de drept, în calitate de temeiuri pentru declanșarea căilor ordinare cât și extraordinare de atac, cum ar fi: art.444 alin.(1) pct.14 [Temeiurile pentru recurs: Curtea Constituțională a recunoscut neconstituțională prevederea legii aplicate în cauza respectivă] și art.458 alin.(3) pct.4 [Cazurile de revizuire a procesului penal: Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă].

Aspecte de drept comparat la acest subiect, servesc exemplele din practica judiciară a României, în care la fel au fost înregistrate multiple cazuri în care s-au făcut abuzuri de drept prin apelarea la instrumentul de verificare constituțională cu scopul de tergiversare a procedurilor pendinte.

Totuși, prin dispozițiile art. I pct.3 din Legea României nr.177/2010 au fost abrogate normele referitoare la suspendarea *ope legis* a cauzelor în care se invocau excepții de neconstituționalitate, și anume dispozițiile cuprinse în art.29 alin.(5) din Legea nr.47/1992, în art.303 alin.(6) din Codul de procedură penală și în art.8 alin.(7) din Legea nr.85/2006 privind procedura insolvenței.

Cu privire la dispozițiile art. I pct. 3 din Legea nr.177/2010, Curtea Constituțională a României s-a pronunțat prin Decizia nr.1.106 din 22 septembrie 2010 asupra obiecției de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a Codului de procedură civilă și a Codului de procedură penală al României, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.672 din 4 octombrie 2010. Cu acest prilej, Curtea a constatat că, prin adoptarea Legii nr.177/2010, voința legiuitorului a fost aceea de a elimina invocarea excepției de neconstituționalitate în alt scop decât cel prevăzut de Constituție și lege, preîntâmpinând, pentru viitor, exercitarea abuzivă de către părți a acestui drept procesual. De asemenea, Curtea a reținut că intervenția legiuitorului, prin care a fost abrogată măsura suspendării de drept a cauzelor în care se invocă excepții de neconstituționalitate, constituie tocmai expresia asumării și respectării obligației ce revine statului cu privire la crearea cadrului legislativ corespunzător prevederilor art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În redacția actuală, Codul de procedură penală a României prevede la art.367 alin.(9) Ridicarea unei excepții de neconstituționalitate nu suspendă judecarea cauzei.

La pct.5 – Articolul 20 alineatul (3) din Codul de procedură penală, pentru claritatea și precizia legii, se propune sintagma „*cele în care sânt persoane...*” de expus în redacția „*cauzelor penale în care sânt persoane...*”.

La pct. 6 - Articolul 30 alineatul (3) din Codul de procedură penală

Considerăm prematură abrogarea art.30 alin.(3) din Codul de procedură penală, pe motiv că, actualmente, mai multe studii constată motivarea necalitativă a soluțiilor date în diverse categorii de cauze. Caracterul excepțional al pedepsei penale, care poate fi aplicată în cazul condamnării pentru infracțiuni excepțional de grave, impune păstrarea acestei prevederi pentru a asigura o concurență de opinii și o mai bună motivare a sentinței.

La pct.9 din proiect – Articolul 35 alineatul (2) din Codul de procedură penală

Opinăm pentru substituirea sintagmei „*ultimul cuvânt al inculpatului*” cu sintagma „*încheierea cercetării judecătorești*”. Raționamentele acestei propuneri se deduc din posibilitatea reluării cercetării judecătorești, conform prevederilor art.31 alin.(2) din Codul de procedură penală, în cazul admiterii recuzării judecătorului.

La pct.12 din proiect – Articolul 52 alineatul (1) din Codul de procedură penală

La punctul 16) Se propune excluderea textului „, *finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului*”, or, prevederile propuse a fi instituite în prezentul punct, implică și activitatea realizată aferent finalizării urmăririi penale.

Considerăm nejustificate explicațiile autorului din punctul 3 al Sintezei. Prin acțiuni se înțelege orice activitate realizată de organul de urmărire penală, inclusiv și lucrările procesuale cu privire la finalizarea urmăririi penale în raport cu învinuitul care se ascunde sau se eschivează a se prezenta, iar pentru efectuarea lor este necesar concursul judecătorului de instrucție pentru a le autoriza.

Pentru păstrarea unui raționament de abordare logică a textului de lege, fie menționăm în dispoziția art.52 alin.(1) pct.16) din Codul de procedură penală a listei integrale cu toate acțiunile procesuale și măsurile de constrângere care necesită a fi autorizate la judecătorul de instrucție, sau urmează să se indice la general „*acțiunile de urmărire penală sau măsuri procesuale*”.

Respectiv, nu constatăm oportunitatea evidențierii acestui exercițiu procesual „*finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului*”, în textul dispoziției discutate.

Cu referire la **punctul 24¹**), în sensul utilizării corecte a anumitor termeni procesuali, se propune substituirea textului „*ordonanța de înaintare a calității de bănuț, învinuit, de recunoaștere în calitate de parte vătămată și/sau de parte civilă*” cu textul „*ordonanțele privind calitățile procesuale ale părților*”; sintagma „*victimei*” cu „*părții, reprezentantului ei sau succesorului*”.

Raționamentul înlocuirii sintagmei „*victimei*” cu varianta propusă, ar urma să prevadă acoperirea juridică pentru realizarea drepturilor asigurate prin prezenta dispoziție, atât pentru victimă, partea vătămată, partea civilă ca părți ale procesului, cât și pentru instituția reprezentării și a succesorului, în situația reprezentanților legali care

participă la toate procedurile juridice în interesul persoanelor lipsite de o anumită capacitate și, respectiv, pentru succesorii legali ai victimei decedate urmare a săvârșirii infracțiunii, a părții vătămate sau părții civile, decesul cărora a survenit după obținerea calității procesuale.

La pct.13 din proiect – Articolul 56 alineatul (2) din Codul de procedură penală ,

Propunem completarea prevederilor alin. (2) art.56 din proiectul supus avizării cu sintagma „ *asigură respectarea termenului de urmărire penală*”. Dispoziția art. 259 alin. (2) din proiect stabilește că, „*Respectarea termenului de urmărire penală într-o cauză concretă se asigură de către conducătorul organului de urmărire penală...*”, respectiv, prin norma dată se instituie o nouă atribuție a conducătorului organului de urmărire penală care nu este prevăzută în partea generală a Codului.

E de subliniat că, propunerea menționată a fost stipulată și în avizul Procuraturii Generale nr.4-1d/23-171,172 din 15.02.2023. Autorul *proiectului de Lege* supus avizării, în sinteza obiecțiilor și propunerilor la *proiectul de Lege*, a invocat că, propunerea dată nu se accepta din motiv că „*În cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza Ordinului Ministrului Justiției din 14 martie 2022,la aceste propuneri nu fost ridicate obiecții*”. Considerăm că, motivele neacceptării propunerii indicate *supra* poartă un caracter formal și nu pot sta la baza neacceptării.

La pct.15 – Articolul 58 din Codul de procedură penală

Considerăm că, textul propus spre completare - „*2¹ să facă declarații și explicații*” urmează a fi exclus, or, modificarea propusă este în contradicție cu art.58 alin. (8) pct. 1) din Codul de procedură penală „*Victima este obligată să se prezinte la citarea organului de urmărire penală sau a instanței judecătorești și să dea explicații la solicitarea acestor organe, cu excepția victimei traficului de ființe umane*”. Depunerea declarațiilor de către victimă este o obligație a acesteia și nu un drept (*cu excepția victimei traficului de ființe umane*). Legiuitorul a prevăzut răspunderea penală la art. 313 din Codul penal pentru faptele de refuz sau eschivare a martorului ori a părții vătămate de a face declarații în cadrul urmăririi penale sau al cercetării judecătorești. În acest sens, având în vedere că declarațiile victimei va constitui mijloc de probă potrivit proiectului, și ținând cont de faptul că, declarațiile acesteia pot constitui unul din punctele de pornire a majorității investigațiilor penale (*mai cu seamă în cazul infracțiunilor prevăzute de art. 171 – 175¹ din Codul penal*), precum și de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere, se consideră oportun de a completa art.313 din Codul penal cu răspunderea penală a victimei în cazul refuzului sau eschivării de a face declarații în cadrul urmăririi penale sau al cercetării judecătorești. Neatribuirea victimei până la moment la categoria subiecților infracțiunii prevăzute de art.312 și art.313 din Codul penal, a fost rațională în condițiile în care potrivit art. 93 alin.(2) pct. 1) din Codul de procedură penală, declarațiile acesteia nu constituiau un mijloc de probă. Astfel, având în vedere propunerea de modificare (*prin prezentul proiect*) inclusiv a art. 93 din Codul de procedură penală, se impune intervențiile de rigoare în dispozițiile art. 312 și 313 din Codul penal.

La pct.17 – Articolul 60 din Codul de procedură penală

În vederea executării constatărilor Curții Constituționale reținute în Hotărârea nr.31 din 29.11.2018, se propune următoarea reglementare:

„7) să ia cunoștință de materialele cauzei penale din momentul finalizării urmăririi penale și să noteze orice informații din dosar. În cazul investigării unei presupuse infracțiuni de tortură, victimele torturii și reprezentanții acestora, sânt în drept să aibă acces la toate materialele cauzei penale pe durata urmăririi penale, cu excepția cazului când accesul în discuție poate fi restricționat de către procuror, printr-o ordonanță motivată, dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții: restricția este stabilită pentru o perioadă de timp rezonabilă; restricția se referă doar la anumite acte procedurale; și există riscul ca accesul deplin la materialele cauzei penale să prejudicieze desfășurarea urmăririi penale.”

Considerăm că instituirea alin.(6) pentru art.60 din Codul de procedură penală, este suplimentară, excepțiile de la regulile de bază pot fi instituite tot în pct.7).

Mai mult, nu există o argumentare motivată din partea autorului proiectului de menținere a redacției propuse pentru pct.7) și acceptare parțială a propunerilor formulate anterior, or explicațiile anterioare au pus în evidență riscurile care pot să apară la faza de urmărire penală, astfel de propuneri generând riscuri de tergiversare a procedurilor, mai ales în situația deschiderii căilor de atac în ordinea art.313 din Cod, pentru un cerc atât de larg de subiecți și pentru astfel de temeuri.

Propunerea de asigurare a accesului la materialele cauzei pentru toate părțile vătămate și la orice etapă, o considerăm nejustificată. Or, soluționarea de către procuror a chestiunilor care se propun a fi instituite, ca părți vătămate (cu excepția cazurilor de tortură) să-i fie asigurată posibilitatea de a lua cunoștință de materialele cauzei la orice etapă a procesului, presupune o activitate suplimentară unde este implicat procurorul, iar în cazul respingerii solicitării de acordare a posibilității de a lua cunoștință cu materialele cauzei, urmează a fi inițiat controlul judiciar unde urmează a fi implicat procurorul și judecătorul de instrucție ceea ce generează lucrări procesuale suplimentare inutile scopului procesului penal.

Mai mult, în practica judiciară se întâlnesc situații când partea vătămată nu este tocmai de bună credință și în eventualitatea cazului luării cunoștinței cu materialele cauzei la faza de urmărire penală, ar putea comunica bănuitalui, învinuitului datele care i-au devenit cunoscute, ceea ce ar compromite activitatea angajaților statului la examinarea unui caz și confidențialitatea urmăririi penale.

La pct.18 – Articolul 68 aliniatul (1) din Codul de procedură penală

Punctul 21) se propune substituirea textului „*pe orice suport, referințe, copii și originale*” cu cuvântul „*copii*”.

Varianta propusă prevede ca apărătorului să îi fie pusă la dispoziție informația căutată sau copii ale actelor (materiale procesuale). Este greu de imaginat cum urmează să fie satisfăcută cerința legală „*pe orice suport*” când există o sumedenie de astfel de tipuri de suporturi, în mare parte organul de urmărire penală nu dispune de ele (ex.

bandă magnetică, USB-uri etc) și nu pot fi satisfăcute corespunzător astfel de cereri, iar referințele în procesul penal, mai ales la faza de urmărire penală nu se depun, astfel de acte se depun de regulă de partea apărării în instanța de judecată pentru rechizitoriu.

La pct.19 – Articolul 69 din Codul de procedură penală

Se constată necesitatea modificării art.69 pct.8) din proiect, și unificarea reglementărilor în corespundere cu art.291¹ din Codul de procedură penală, prin indicarea expresă nu doar a cazului de sustragere a învinutului, inculpatului, dar și a cazurilor când locul acestora nu a fost stabilit în urma investigațiilor de căutare ori nu a fost posibilă înaintarea acuzării în conformitate cu prevederile art. 282¹ din Codul de procedură penală. Totodată, urmează a fi prevăzute și situațiile referitoare la bănuit.

Nu este clară modalitatea de aplicarea a art.69 prin raportare la art.282 alin.(2) din Codul de procedură penală, în situația comiterii unei infracțiuni ușoare și mai puțin grave, prin prisma participării obligatorii a apărătorului la acțiunea de înaintare a acuzării, și respectiv, audierea învinutului. Or, pentru înaintarea acuzării și ascultării învinutului în cazul în care ultimul o cere, legea nu prevede drept temei de desemnare a unui apărător din oficiu lipsa resurselor financiare de către acuzat iar gravitatea infracțiunii nu atinge pragul valoric de „gravă” pentru a putea să fie desemnat un avocat din oficiu. Astfel realizarea acțiunilor procesuale de punere sub învinuire și audiere se blochează.

La pct.20 – Articolul 70 aliniatul (4) din Codul de procedură penală

Se propune înlocuirea textului „*de cel puțin 5 zile*” cu sintagma „*rezonabil*”.

Mentinem argumentele invocate anterior, prin care am exemplificat că la etapa de judecare a cauzei în instanța de judecată, una din chestiunile prevăzute pentru ședința preliminară conform art.345 alin.(4) pct.6) din Codul de procedură penală, este soluționarea măsurilor preventive.

Argumentele prezentate infra le considerăm justificate și le menținem în continuare și pot fi identificate o multitudine de situații practice când acest termen de 5 zile care se propune a fi instituit va fi în detrimentul procesului penal.

Termenul de 5 zile propus în dispoziția aliniatului (4) pentru situația înlocuirii apărătorului inculpatului, în vederea exercitării dreptului de a lua cunoștință de materialele procesului penal, considerăm a fi unul nejustificat și ar servi drept un instrument de natură juridică de care ar abuza partea apărării pentru afectarea bunei desfășurări a procesului. Termenul acordat apărătorului care intervine în proces, în vederea realizării unei apărări eficiente, trebuie să fie corespunzător lucrărilor procesuale care se propun a fi realizate în cadrul examinării judiciare cu participarea lui și urmează să fie lăsat la discreția instanței de judecată, pentru aprecierea acestui termen reieșind din situațiile de drept și de fapt în fiecare caz în mod particular.

Considerăm imperios a expune următorul exemplu de situație practică când prin acordarea termenului de 5 zile s-ar afecta interesele justiției, și anume examinarea demersului acuzatorului de stat privind solicitarea de prelungire a măsurii preventive,

în interiorul termenului de 5 zile până la expirarea perioadei pentru care a fost autorizată deținerea sub măsura preventivă.

Astfel, apărătorul ales sau care acordă asistență juridică, ar urma să prezinte anumite motive care face imposibilitatea participării lui la examinarea cauzei (situație care se atestă și în prezent) și în procesul înlocuirii lui cu un alt apărător atât ales cât și din oficiu, instanța de judecată, reieșind din prezenta prevedere normativă, ar urma să acorde un termen minim de 5 zile pentru pregătirea apărării, ce ar depăși perioadă deținerii sub măsura preventivă a inculpatului iar în rezultat, ar duce la imposibilitatea examinării în termen a demersului de prelungire a măsurii preventive și eliberarea inculpatului, indiferent de gravitatea infracțiunii pentru care este acuzat, cu eschivarea ulterioară a inculpatului de prezentare în instanță, ș.a.

A se vedea și raționamentele legiuitorului din art.322 alin.(5) și (6).

La pct.22 -Articolul 72 din Codul de procedură penală

Propunem textul „*poate fi contestată numai de către persoana apărată sau prin intermediul apărătorului său*”, a-l substitui cu textul „*poate fi contestată numai de către persoana apărată, **personal** sau prin intermediul apărătorului său*” (utilizarea corectă a conjuncției „*sau*”).

La pct.24 – Articolul 80 din Codul de procedură penală

Considerăm că modificarea propusă la art.80 alin.(1) pct.8) din proiect, depășește constatările stabilite în Hotărârea Curții Constituționale nr. 31 din 29.11.2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul penal și din Codul de procedură penală (accesul părții vătămate și al reprezentantului acesteia la materialele urmăririi penale), or, în respectiva speță, Înalta Curte a constatat că se recunoaște constituțional textul „din momentul terminării urmăririi penale” de la articolul 80 alin. (1) pct.8) din Codul de procedură penală, în măsura în care acestea nu se aplică victimelor torturii și reprezentanților acestora.

Astfel, se stabilește că dreptul prevăzut la art. 80 alin.(1) pct.8) din proiect, și anume de a lua cunoștință de materialele cauzei penale și să noteze orice informații din dosar, la orice etapă a procesului penal, a fost raportat de către Înalta Curte doar la o anumită categorie de infracțiuni (*de tortură*) și respectiv acest drept nu ar fi justificat în contextul altor categorii de infracțiuni, or, Curtea era în drept să extindă obiectul sesizării excepției de neconstituționalitate și să acorde acest drept părților vătămate și reprezentanților în toate cauzele penale, dacă ar fi constatat anumite restrângeri ale drepturilor acestora.

La pct.25 – Articolul 81 alineatul (2) din Codul de procedură penală

Din conținutul articolului 81 alin.(1) din Codul de procedură penală desprindem că „*În procesul penal, succesor al părții vătămate sau al părții civile este recunoscută una din rudele ei apropiate care a manifestat dorința să exercite drepturile și obligațiile părții vătămate decedate sau care, în urma infracțiunii, a pierdut capacitatea de a-și exprima conștient voința.*”. Potrivit art.59 alin.(1) din Codul de procedură penală „*Parte vătămată este considerată persoana fizică sau juridică căreia i s-a cauzat prin*

infracțiune un prejudiciu moral, fizic sau material, recunoscută în această calitate, conform legii, cu acordul victimei.”. Astfel, se stabilește că pentru a recunoaște persoana în calitate de parte vătămată este nevoie de un acord al victimei (calitatea de victimă nu este atribuită prin emiterea unui act procesual). În cazul în care are loc comiterea infracțiunii prevăzute de art.145 din Codul penal, victima nu este în viață și nu își poate exprima acordul pentru recunoașterea unei anumite persoane în calitate de parte vătămată. În situația decesului, se impune recunoașterea anumitei persoane în calitate de succesor, însă aici intervine art. 81 din Codul de procedură penală care indică asupra calității de succesor al părții vătămate, care de fapt nici nu a fost recunoscută, or, după cum a fost indicat, victima a decedat și nici nu și-a exprimat acordul.

Astfel, se consideră oportun ca textul proiectului „*succesor al părții vătămate*” să fie modificat cu „*succesor al victimei, sau după caz al părții vătămate*”.

La pct.28 – Articolul 93 alineatul (2) punctul 1 din Codul de procedură penală

Constatările, privind modificările incluse în proiect, sunt analogice cu cele indicate la **pct.15** din prezentul aviz.

La pct.29 – Articolul 97 alineatul (3¹) din Codul de procedură penală

Urmează a se revedea formularea „*îmbolnăvirea bănuیتului, învinuitului sau inculpatului de o boală gravă ce împiedică executarea pedepsei*”, or, pedeapsa penală se execută de către persoana condamnată (a se vedea art. 65 alin. (3) pct. 1) și art. 469-473⁴ din Codul de procedură penală).

La pct. 30 - Articolul 104 din Codul de procedură penală

În alineatul (1) propunem textul „*imediat după reținerea bănuیتului sau*” a-l substitui cu textul „*imediat după reținere*”, având în vedere că, în practică infractorul poate fi reținut nu doar atunci când are statut de bănuیت, dar și cel de învinuit, inculpat;

La alineatul (2¹) în contextul dezvoltării tehnologiilor informaționale, se atestă prezența unor neclarități în cuprinsul alineatului (2¹) propus pentru fi introdus în articolul 104, exprimat în admiterea unor declarații *în scris*. O atare abordare va aduce la apariția problemei de utilizare în procesul penal a declarațiilor dactilografiate și, respectiv, se impune precizarea prin completarea cu sintagma „*scris olograf sau dactilografiat*” în vederea alegerii formei declarațiilor făcute în scris.

La pct.33 – Articolul 110 din Codul de procedură penală

Conform proiectului inițial, alineatul 4 al articolului 110 a avut următoarea redacție - „*La locul unde se află martorul care face declarații în condițiile menționate în prezentul articol, acesta va fi asistat de judecătorul de instrucție respectiv*”, se abrogă.

Reieșind din pct.267 al sintezei, modificările ce privesc abrogarea alin.(4) de la art.110 au fost excluse din proiect.

Este de evidențiat că art.110 este aplicabil atât la audierea martorului la faza de urmărire penală, cât și la judecarea cauzei în fond.

Potrivit alineatelor (1) și (2) art.110 din Cod de procedură penală se

reglementează audierea în condiții speciale de către „ *judecătorul de instrucție sau după caz, instanța* ”.

Astfel, se evidențiază două situații distincte, când în cadrul urmăririi penale este audiat de judecătorul de instrucție și la judecarea cauzei de către instanța de judecată.

E de menționat că, alin. 4 art.110 din Cod de procedură penală, care este o normă care reglementează o procedură tehnică de audiere și prevede că martorul *va fi asistat de judecătorul de instrucție respectiv*.

Această reglementare creează confuzie la audierea martorului la judecarea cauzei, când martorul urmează să fie audiat de către instanța de judecată.

Mai mult, alin.4 art.110 din Codul de procedură penală face referire *la judecătorul de instrucție respectiv*, făcând o interpretare, reiese că judecătorul de instrucție (din alin.1) care a admis martorul să fie audiat în aceste condiții.

Ca concluzie, prevederile alin.4 art.110 din Codul de procedură penală sunt aplicabile doar în cazul audierii martorului la faza de urmărire penală și lipsa unei reglementări la faza de judecare a cauzei creează dificultăți la aplicarea legii.

Se propune excluderea din versiunea actuală a alin.4 art.110 din Codul de procedură penală a sintagmei „*de instrucție*”, urmând a fi în stipulată în următoarea redacție:

„La locul unde se află martorul care face declarații în condițiile menționate în prezentul articol, acesta va fi asistat de judecătorul respectiv.”

Această prevedere este condiționată de schimbarea datelor de identitate a martorului care urmează a fi audiat pe alte date de identitate legendate și care urmează a fi păstrate în maximă siguranță a confidențialității, noțiune prevăzută de art. 2 al Legii 105/2008 *cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal* care stipulează: „*maximă siguranță a confidențialității – asigurare a securității informației în conformitate cu Legea 245-XVI din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat*”.

La pct.34 – Articolul 110¹ din Codul de procedură penală

Opinăm pentru excluderea din proiectul supus avizării a textului propus la alin.(3) *”în cazul în care reprezentantul legal al minorului supus audierii are calitate de bănuیت, învinuit sau parte civilmente responsabilă în cadrul aceluiași proces penal, acesta de asemenea nu participă la audiere, iar în locul reprezentantului legal la audierea minorului participă o rudă a acestuia cu capacitate deplină de exercițiu, desemnată de judecătorul de instrucție”*.

Reiterăm și insistăm în acest sens asupra faptului că, textul propus va crea situația de confuzie și de contradicție, deoarece procedura de selectare și desemnare a reprezentantului legal este deja prevăzută la art.77 alin.(1) și alin.(2) din Codul de procedură penală, iar formularea propusă redă o situație inadmisibilă în procesul penal și contrară art.77 alin. (4) pct. 1) din Codul de procedură penală, ce prevede expres că în cauza penală, persoana care se bănuiește/învinuiește de comiterea infracțiunii în privința minorului nu este recunoscută în calitate de reprezentant legal și participarea acesteia la oricare din acțiunile procesuale este interzisă.

Nuanțăm că, cercul de persoane care pot fi reprezentanți legali este prevăzut de art.77 alin.(1) din Codul de procedură penală (și nu prevede oricare rudă). Astfel, în cazul în care nu este un reprezentant legal din rândul persoanelor indicate la alin.(1) ori în cazul unui conflict de interese între reprezentantul legal din rândul persoanelor indicate la alin.(1) și minor, în calitate de reprezentant legal este recunoscută autoritatea tutelară teritorială din raza sediului organului de urmărire penală sau al instanței de judecată (art.77 alin.(2) Codul de procedură penală, *Legea nr.140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți*).

Totodată, reiterăm următoarele propuneri la care autorul proiectului nu s-a expus în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de Lege:

-alineatul (7)¹ se va completa cu textul „*În acest caz nu este organizată o audiere repetată.*”.

-alineatul (8) propunem a-l reda cu următorul cuprins:

„(8)*Audierea suplimentară a martorului minor este organizată în condițiile prezentului articol doar dacă apar întrebări care nu au fost adresate la audierea inițială. Audierea repetată este exclusă*”.

În susținerea propunerilor înaintate, menționăm Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Lanzarote din 25 octombrie 2007), ce orientează Statele-părți, în Articolul 35, că va lua măsurile legislative sau de altă natură necesare pentru a se asigura că audierile copilului au loc în spații concepute sau amenajate în acest scop și numărul audierilor este cât mai limitat posibil, menținându-se în limitele minime necesare pentru scopurile procesului penal.

Deși, legislația procesual penală națională prevede evitarea victimizării secundare a minorului victimă sau martor al infracțiunii prin limitarea audierilor, practica penală demonstrează că copiii, totuși, sunt audiați multiplu, mai des decât este recomandat. În context, au fost atestate cazuri de audiere repetată a copilului în ședința de judecată, în cadrul examinării cauzei penale în fond, cu toate că aceștia au fost audiați de judecătorul de instrucție în condițiile art.110¹ Codul de procedură penală, în cadrul urmăririi penale. Astfel, copilul a fost să în situația să relateze repetat despre abuzurile la care a fost supus. Acest lucru are impact negativ asupra copilului, fiind traumatizat în continuare. Totuși, în cazul când au apărut circumstanțe noi (în rezultatul administrării unor probe noi), în vederea completării audierii inițiale, ar putea fi organizată audierea suplimentară, doar în condiția în care să fie adresate întrebări, altele decât cele adresate la audierea inițială. Prin urmare, audierea suplimentară înseamnă completarea audierii inițiale și nu audierea repetată asupra faptelor, despre care copilul deja a relatat.

La pct. 38– Articolul 115 din Codul de procedură penală

Considerăm oportun ca textul propus la art.115 alin.(3) din proiect „*poate fi reprodusă în întregime la solicitarea consemnată în procesul-verbal al acțiunii sau din oficiu*” să fie substituit cu textul „*poate fi reprodusă în parțial sau în întregime la solicitarea consemnată în procesul-verbal al acțiunii sau din oficiu*”, or, se pot atesta

cazuri când este suficientă revenirea doar asupra anumitor aspecte care au fost declarate de către părți cu referire la circumstanțele investigate.

După pct.40 propunem a completa proiectul cu un punct nou cu renumerotarea ulterioară, cu următorul cuprins:

”La articolul 126:

la alineatul (2) sintagma: *„bancar, precum și ridicarea informației privind convorbirile telefonice”* se exclude.

se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins: *”Ridicarea de documente ce conțin informații bancare, precum și ridicarea informației privind convorbirile telefonice se efectuează în condițiile Secțiunii a 5 din prezenta lege.”*

Considerăm că, normele specificate *supra* vin să aducă o claritate în vederea aplicării lor, deoarece acțiunile în sine de urmărire penală, de ridicare a informației bancare și a convorbirilor telefonice, sânt detaliat descrise în Secțiunea a 5 din Codul de procedură penală, ca fiind măsuri speciale de investigații - *monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informația financiară și colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice.*

Măsurile speciale de investigații se dispun doar în cazul când pe altă cale este imposibilă realizarea scopului procesului penal și/sau poate fi prejudiciată considerabil activitatea de administrare a probelor precum și există o bănuială rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave, cu excepțiile stabilite de lege.

Măsurile speciale de investigații sânt acțiuni de urmărire penală, care vin să aducă ingerințe în drepturile omului și anume la viața privată, de familie, domiciliu, corespondență, etc., garantate de art.8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului.

În circumstanțele date, legea trebuie să precizeze suficient de clar domeniul de aplicare și modalitățile de exercitare ale marjei de apreciere acordate executivului sau unei instanțe, astfel încât să ofere individului o protecție adecvată împotriva ingerințelor.

Specificăm că, conform alin.(3) al art.5 din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, în cazul divergențelor între o normă generală și o normă specială se aplică norma specială, în cazul dat, sânt acceptabile prevederile Secțiunii a 5 din Codul de procedură penală, care au fost adoptate mai recent și se atribuie la această categorie.

Subsidiar, în practică prevederile art.126 din Codul de procedură penală, în partea ridicării informației privind convorbirile telefonice, sânt aplicate și în cazul infracțiunilor ușoare și mai puțin grave, motiv pentru care pot servi drept ingerință în drepturile persoanei, din simplu motiv că, acțiunile în cauză se află în afara sferei controlului exercitat de autoritățile judiciare.

Potrivit Curții Europene a Drepturilor Omului, o astfel de ingerință trebuie susținută de motive pertinente și suficiente și trebuie să fie proporțională cu obiectivul sau obiectivele legitime urmărite. E necesar ca, în cazul persoanelor supuse anchetei, autoritățile statului să găsească un echilibru corespunzător între cerința desfășurării unei anchete efective și protecția dreptului persoanei.

Pentru a stabili dacă o ingerință a fost „necesară”, Curtea ține cont de marja de apreciere lăsată autorităților statului, însă este obligația statului pârât să demonstreze existența unei nevoi sociale imperioase, care a stat la baza ingerinței.

După pct.44 propunem a completa cu un punct nou cu renumerotarea ulterioară, cu următorul cuprins:

”La articolul 171¹:

alineatul (1) după sintagma ”Reținerea persoanei” se completează cu sintagma ”*anunțate în urmărire interstatală sau internațională*”.

alineatul (2) va avea o nouă redacție:

”(2) *Despre reținerea persoanei în vederea extrădării este imediat informată în toate cazurile Procuratura Generală. Ministerul Justiției va fi informat despre reținerea persoanei atunci când competența de soluționare a cererii de extrădare îi aparține*”.

E de remarcat că, demersul de aplicare a măsurii preventive în vederea extrădării se depune de către procuror din cadrul Procuraturii Generale, indiferent de faptul dacă procedura de extrădare în sine este de competența Procuraturii Generale sau Ministerului Justiției. Astfel, considerăm judicios de modificat prevederile alineatului (2) articolul 171¹ astfel ca Procuratura Generală să fie informată în toate cazurile de reținere a unei persoane în vederea extrădării.

După pct. 55 propunem a completa cu un punct nou cu renumerotarea ulterioară, cu următorul cuprins:

” Articolul 227

alineatul (2) se completează cu punctul 6) cu următorul conținut: ”6) *cheltuite de autoritățile Republicii Moldova ca urmare a preluării persoanei extrădate.*”.

Necesitatea modificării legislative este dictată de optimizarea procesului penal atunci când sume mari legate de procesul de predare-primire (inclusiv tranzitare) a persoanei extrădate sunt trecute în mod automat în contul statului și care ar trebui puse pe seama și cheltuiala învinutului/inculpatului/condamnatului ca urmare a acțiunilor intenționate de eschivare a acestuia de la răspunderea penală sau a suportării consecințelor condamnării.

La pct.58 și pct.59 din proiect - Articolul 251 din Codul de procedură penală

În vederea expunerii corecte din punct de vedere juridic, propunem excluderea cuvântului ”*propriu*” din prevederile Articolului 251² alin.(2).

Pentru a exclude eventualele neclarități legate de invocarea nulității relative, propunem completarea Articolului 251² alin.(3) lit.b) cu sintagma ”, *altele decât cele din lista probelor prezentate de acuzatorul de stat.* ”

La pct. 62 din proiect- Articolul 257 din Codul de procedură penală

Nu susținem modificările propuse la art. 257 alin. (5) deoarece excluderea cuvintelor „*și adjuncții lui pot*” ar afecta buna funcționare a instituției în realizarea

scopului procesului penal, aceste atribuții ținând în esență de activitatea nu doar organizatorică, dar și buna desfășurare a activității de urmărire penală, fiind în acord cu prevederile art.53¹ din Codul de procedură penală.

De fapt, modificările propuse reprezintă o *interpretare restrictivă și eronată* a legii procesual penală în sfera competenței privind ierarhia procesuală a adjunctilor Procurorului General, în condițiile lipsei, de fapt, a deficiențelor și neclarităților în normele legislative ce țin de competența funcțională a procurorului ierarhic (*în speță, adjunctul Procurorului General*).

Relevant că actualmente normele legii procesual penale referitor la noțiunea și competențele procurorului ierarhic superior, principiul subordonării ierarhice procesuale în raporturile procurorilor, sunt suficient de clare și previzibile.

Modificările propuse reprezintă o *interpretare defectuoasă, izolată și scoasă din context* a prevederilor art.6 punctul 37¹) și art.53¹ din Codul de procedură penală.

Analiza dispoziției art.6 punctul 37¹) și art.53¹ din Codul de procedură penală, în contextul interpretării sistemice și logice a normelor, relevă reglementări clare privind principiul subordonării ierarhice procesuale a procurorilor, precum și privind competențele funcționale ale adjunctului Procurorului General în calitate de *procuror ierarhic superior* față de procurorii din procuraturile teritoriale.

La capitolul dat, se prezintă a fi relevante inclusiv statuările Plenului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din *Decizia nr. 4-1ril-1/2013 din 07.05.2013* și *Decizia nr.4-1ril-1/2014 din 27.02.2014*, prin care au fost judecate recursurile în interesul legii, înaintate de Procurorul General, cu referire la chestiunile de interpretare a competenței organului de urmărire penală și a procurorului.

Jurisprudența Curții Constituționale la subiect este reflectată în **decizia nr.12 din 09.02.2018** de inadmisibilitate a *sesizării* privind excepția de neconstituționalitate a articolului 53/1 alineatul (2) litera d) din Codul de procedură penală (*atribuțiile procurorului ierarhic superior la exercitarea controlului ierarhic*) și în **decizia nr.30 din 29.03.2018** de inadmisibilitate a *sesizării* privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură penală și din Legea cu privire la Procuratură (*independența procesuală a procurorilor*).

De notat că, lecturând nota informativă, nu sunt prezentate argumente plauzibile privind necesitatea de pune în sarcina exclusivă a Procurorului General competența de transmitere de la un organ de urmărire penală către altul, nefiind analizată statistica unor astfel de soluții și dacă o persoană responsabilă poate să asigure de sine stătător această activitate.

În concluzie, ținând cont de realități, această modificare va pune în dificultate Procurorul General să exercite celelalte competențe stabilite de Legea cu privire la Procuratură, Codul de procedură penală alte legi organice și ordinare, din care raționamente opinăm asupra înlăturării amendamentului din proiectul propus.

La pct.63 din proiect – Articolul 259 din Codul de procedură penală

La alineatul (2) propunem textul „*conducătorul organului de urmărire penală*” de substituit cu textul „*ofițerul de urmărire penală*”. Modificarea propusă nu va putea fi aplicată în practică, or, conducătorul organului de urmărire penală nu are atribuții în cadrul unui proces penal, respectiv nu poate să răspundă de termenul rezonabil al urmăririi penale, de acest termen urmează a fi responsabil ofițerul de urmărire penală și procurorul.

În context, considerând că, se propune excluderea instituției – prelungirea termenului de urmărire, propunem excluderea și a acțiunii de fixare a termenului de urmărire penală, acest din urmă fiind inaplicabil și lipsit de sens.

E de subliniat că, propunerea menționată a fost stipulată și în avizul Procuraturii Generale nr.4-1d/23-171,172 din 15.02.2023. Autorul proiectului de Lege supus avizării, în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de Lege, a invocat că, propunerea dată nu se acceptă din motiv că *”În cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza Ordinului Ministrului Justiției din 14 martie 2022,la aceste propuneri nu fost ridicate obiecții”*. Considerăm că, motivele neacceptării propunerii indicate *supra* poartă un caracter formal și nu pot sta la baza neacceptării.

La pct.71 din proiect- Articolul 274 din Codul de procedură penală

Se propune modificarea în proiect a textului „*cu stabilirea unui termen ce nu poate depăși 15 zile termenul de la alin. (1).*” cu referire la art. 274 alin. (4¹) din Codul de procedură penală, cu textul „*cu stabilirea unui termen ce nu poate depăși 45 zile termenul de la alin. (1)*”, or, aspectele formale (*înregistrarea/expedierea materialelor din cancelaria expeditorului și înregistrarea în cancelaria destinatarului, transmiterea de către conducătorul organului de urmărire penală a materialelor către executor, etc.*), va conduce la faptul că organul de urmărire penală va avea la dispoziție o perioadă efectivă mai mică de 15 zile în vederea înlăturării omisiunilor.

La pct.79 din proiect- Articolul 293 aliniatul (2) din Codul de procedură penală

Aferent art. 293 alin. (2) din proiect, prin raportare la pct. 28 din Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de Lege, se constată că autorul nu a reglementat în conținutul articolului indicat cu suficientă claritate condițiile de expediere de către procuror a copiei materialelor urmăririi penale. Astfel, reieșind din proiect se stabilește următoarea reglementare la art. 293 alin. (2) „*La cererea părților, procurorul expediază prin intermediul poștei electronice indicată în cerere, o copie scanată a materialelor urmăririi penale. În cazul în care învinuitul este în arest, materialele urmăririi penale se aduce la cunoștința acestuia întocmindu-se o recipisă*”, prin trimitere la argumentarea în pct. 28 din Sinteza obiecțiilor și propunerilor s-a menționat că „*Prezentarea materialelor urmăririi penale în formă electronică părților, va fi posibilă doar dacă procurorul va deține în formă electronică acele materiale, ba mai mult că există tendințe de digitizare a proceselor. Odată ce procurorul ar avea în format electronic dosarul penal, nu-i rămîne decît „un clic” pentru expedierea părților a materialelor urmăririi penale.*”. Astfel, în vederea adaptării argumentării prezentate *supra* la prevederile art. 293 alin.

(2) din proiect, se impune completarea dispoziției, cu condiția dacă procurorul va deține în formă electronică materialele cauzei penale. De asemenea, ar urma a fi analizată în mod suplimentar, din perspectivă tehnică, posibilitatea remiterii prin intermediul poștei electronice a materialelor cauzei penale mai mari de un volum (250 file).

Modificarea propusă la alin.(2) Articolul 293 ar condiționa în foarte multe cazuri tergiversarea procesului penal, în special când dosarul este alcătuit din mai mult de 3 volume și ar condiționa cheltuieli financiare suplimentare enorme legate de angajarea unui personal suplimentar, tehnică performantă. Oportun ar fi ca părțile în proces să facă cunoștință cu materialele cauzei penale în instanța de judecată, iar procurorul doar să înștiințeze părțile că cauza a fost remisă în instanță.

Aici sunt relevante constatările Curții Constituționale în decizia nr.22 din 22 martie 2022, în care, la pct.26, s-a constatat că *„referitor la accesul acuzaților la materialele cauzei penale, Curtea Europeană a menționat că toate probele acuzării trebuie, în principiu, să-i fie prezentate persoanei învinuite într-o ședință publică, în vederea unei dezbateri adversariale (Al-Khawaja și Tahery v. Regatul Unit [MC], 15 decembrie 2011, § 118).”*

Această inițiativă este una care va crea dificultăți procurorilor în cauzele cu multe volume, unde datele informatice ale materialelor scanate vor fi și ele de mari dimensiuni, dificil de transmis prin poșta electronică, unde mai apare și problema securității datelor informaționale în dependență de resursele utilizate de către solicitantul copiei scanate. Mai mult, nu toate materialele din dosar sunt pe suport de hârtie iar în eventualitatea cazului implementării documentului electronic, ar urma să fie eliberat acces și nu scanat.

Se prezintă a fi contradictorie și modificarea propusă privind *prezentarea materialelor urmăririi penale învinuitului aflat în arest contra unei recipise*, în condițiile în care art.294 prevede întocmirea în acest sens a unui proces-verbal.

Propunem completarea proiectului de modificare a Codului de procedură penală cu un punct nou și anume pct. 79¹ - Articolul 294 aliniatul (3) din Codul de procedură

(3) Se propune excluderea textului *„Despre informarea fiecărei persoane menționate în art.293 alin.(1) se întocmește proces-verbal separat.”*

Propunerea respectivă vine să ajusteze situațiile practice apărute în cadrul procedurii de prezentare a materialelor cauzei atât pentru partea acuzării (părți vătămate, părți civile, părți civilmente responsabile și reprezentanților lor) cât și pentru partea apărării (învinuitului, reprezentantului lui legal, apărătorului).

Or, reieșind din dispoziția normei care propunem a o exclude, în situația în care pentru a lua cunoștință cu materialele cauzei penale se prezintă partea vătămată cu reprezentantul ei, această acțiune trebuie materializată prin procese verbale separate pentru fiecare participant în parte, când s-ar putea întocmi un singur proces verbal al acțiunii respective cu indicare tuturor participanților, similar cu fraza a doua din alin.(3) art.294 din Codul de procedură penală.

La pct.83 din proiect- Articolul 299¹ din Codul de procedură penală

Propunerea de excludere a sintagmei „*precum și de adjuncții lor*” din prevederile art. 299¹ alin. (2) din Codul de procedură penală, nu poate avea un impact pozitiv asupra funcționalității organelor procuraturii. Oferirea posibilității procurorului-șef al procuraturii teritoriale și specializate de a examina plângerile depuse împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor efectuate sau dispuse de procurorii adjuncți ai procuraturilor teritoriale și specializate, vor determina auto înlăturarea procurorului teritorial sau specializat de la o poziție activă în gestionarea activității subdiviziunii și plasarea acestuia în poziție de delegare la maxim a atribuțiilor sale adjuncților pe care îi va proteja prin intermediul mecanismului instituit în rezultatul modificării. Acest risc de corporativism excesiv sporește pe măsura în care legea organică în vigoare presupune participarea procurorului conducător la selectarea propriilor adjuncți.

La pct. 85 din proiect- Articolul 308 din Codul de procedură penală

(2) Se propune modificarea din conținutul art.308 alin.(2) din proiect și anume textul „*învinuitului asistat de avocat sau avocatului său*” urmează a fi substituit cu textul „*învinuitului asistat de apărător sau apărătorului său*” (a se vedea art.67 din Codul de procedură penală).

Potrivit reglementărilor Legii procesual penale, în procesul penal reprezintă interesele bănuțului, învinuitului și inculpatului doar apărătorul care este de profesie avocat, reglementarea corectă este cea propusă (a se vedea prevederile alin.(1) din art.67 din Codul de procedură penală).

La pct. 86 din proiect- Articolul 313 din Codul de procedură penală

La art.313 alin.(4) sunt identificate dubii de interpretare la sintagma „*materialele corespunzătoare*”.

Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie.

Astfel, Curtea Europeană a menționat că nu poate fi considerată „*lege*” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și corecteze conduita. În special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice (*cauza Amann v. Elveția, hotărârea din 16 februarie 2000, §56*).

În contextul celor enunțate, autorul proiectului urmează să stipuleze clar ce subînțelege prin materiale corespunzătoare: materialele procesului/dosarului penal sau copiile de pe acestea, *or* practica neuniformă arată că, procurorii, la examinarea plângerilor în condițiile art.313 din Codul de procedură penală, prezintă copii din materialele procesului penal/cauzei penale, iar în alte cazuri, prezintă materialele în original.

Într-o altă ordine de idei, propunem la modificările din alin. (4), textul din ultima parte „*dau explicații*” se propune a fi înlocuit cu textul „*prezintă poziția procesuală*”.

Cu referire la declarații în sensul art.93 alin.(3) pct.1), se referă la fondul cauzei, obținute prin procedeele probatorii prevăzute de Cod. Nu există o modalitate prevăzută

de legea procesual penală de luarea explicațiilor de la procuror sau apărător, pentru a opera cu sintagma de explicații.

Pentru examinarea anumitor chestiuni în ordinea art.313, părțile doar prezintă poziția procesuală.

Propunem completarea proiectului după pct.107 cu un punct nou cu următorul cuprins:

”La Articolul 371

alineatul (1) punctul 2) după cuvântul ”bănuît” se completează cu sintagma „sau a avut posibilitatea de a formula întrebări”.

Referitor la neacceptarea completării articolului 371 alin.(1) pct.2) după cuvântul bănuît cu sintagma „sau a avut posibilitatea de a formula întrebări”, autorul proiectului a invocat că, *”Raționamentele avute în vedere de autorul propunerii sunt acoperite de dispozițiile art. 371 alin. (1) pct. 1) din Codul de procedură penală, or în cazul cînd cauza se distribuie unui alt judecător sau a fost transmisă spre rejudecare, cercetarea judecătorească se reia de la început, or art. 31 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală prevede că, după începerea cercetării judecătorești, orice schimbare intervenită în completul de judecată impune reluarea de la început a cercetării judecătorești. În cazul în care cauza se judecă în fond de un complet format din 3 judecători și unul din aceștia nu poate participa în continuare la judecarea cauzei din motiv de boală îndelungată, deces sau din motivul eliberării din funcție în condițiile legii, acest judecător este înlocuit de un alt judecător și cauza se judecă în continuare. Judecătorului care intervine în proces i se oferă timp pentru a lua cunoștință de materialele cauzei, inclusiv de cele cercetate în instanță, și pentru a se pregăti pentru participarea de mai departe în proces, însă înlocuirea judecătorului în condițiile prezentului alineat nu necesită reluarea judecării cauzei de la început. Judecătorul este în drept să solicite repetarea unor acțiuni procesuale deja efectuate în ședință în lipsă lui dacă are de concretizat chestiuni suplimentare”.*

În speță considerăm că, nu a fost percepută esența propunerii și contextul în care a fost înaintată.

Art.371 alin.(1) pct.2) reglementează citirea în ședință de judecată a declarațiilor martorului **în doar** două situații:

- imposibilitate absolută de a se prezenta;
- imposibilitate de a asigura securitatea.

În continuare norma mai reglementează și două condiții:

- a fost efectuată confruntarea;
- a fost audiat în conformitate cu art.109 și art.110 din Cod de procedură penală.

Propunerea înaintată nu intervine în reglementările ce vizează reluarea cercetărilor după redistribuirea cauzei însă în posibilitatea de a da citire declarațiilor martorului după reluarea acestor cercetări judecătorești, dacă există o situație reglementată mai sus.

Drept exemplu poate servi următoarea situație: Într-o cauză penală la faza de urmărire penală a fost efectuată confruntarea între martor și învinuit. La judecarea cauzei martorul a fost audiat de instanță. Din careva motive cauza a fost redistribuită altui judecător. Între timp, martorul a decedat. După reluarea cercetărilor judecătorești există premise de a da citire declarațiilor martorului deoarece există confruntarea.

Aceiași situație, în lipsa confruntării, citirea declarațiilor nu este posibilă.

Nu este posibil chiar dacă martorul a fost audiat de către o instanță și apărarea/inculpatul a avut posibilitate de a formula întrebări. În asemenea situație se acordă o mai mare valoare unei proceduri de confruntare la faza de urmărire penală în defavoarea unei audieri cu participarea tuturor părților.

Reiterăm că Convenția Europeană a Drepturilor Omului recunoaște prin art. 6 par. 3 lit.d - dreptul acuzatului de a întreba sau de a solicita audierea martorilor acuzării.

În aplicarea acestui articol, Curtea a statuat în numeroase rânduri că, în principiu, toate mijloacele de probă aduse împotriva acuzatului trebuie să fie administrate în prezența sa și în ședință publică, în vederea unei dezbateri contradictorii. Curtea a admis că pot fi făcute excepții de la această regulă, însă nu trebuie să se încalce dreptul de apărare al acuzatului, care presupune că acuzatul să aibă posibilitatea reală și adecvată de a contesta declarațiile martorului și de a îi pune întrebări, fie la momentul în care martorul dă declarația fie la un moment ulterior¹.

La pct. 109 din proiect - Articolul 377¹ din Codul de procedură penală

Privitor la art.377¹ alin. (3) lit. b) din proiect, se propune excluderea respectivei condiții din conținutul articolului, or, constatarea de către instanța de judecată că pentru faptele și împrejurările ce urmează a fi dovedite au fost administrate suficiente mijloace de probă, ar putea constitui acțiuni de antepunțare din partea judecătorului, și respectiv, vor pune la îndoială rezonabilă caracterul imparțial al acestuia.

La pct. 118 din proiect - Articolul 477 din Codul de procedură penală

Se menționează că, textul utilizat la art. 447 alin. (3) din proiect, și anume: „*consideră cauza de un interes deosebit pentru jurisprudență*” este una ambiguă, nu întrunește condițiile de claritate și previzibilitate a legii, și respectiv, nu permite părților să prevadă o anumită conduită din partea autorităților statului, motiv din care urmează a fi exclusă.

Totodată, se insistă asupra excluderii din proiect a prevederilor art. 447 din proiect în partea ce se referă la posibilitatea judecării recursului cu participarea părților. În acest sens, judecătorii vor avea posibilitatea să se expună asupra existenței erorilor admise de către instanțele inferioare, în procedura scrisă și fără participarea părților. De notat că părțile se vor putea expune punctual și detaliat în conținutul referinței asupra recursului declarat, iar participarea acestora în ședință, nu ar contribui mai eficient la identificarea erorilor, or, având în vedere realitățile, și volumul de lucru existent pe rolul Curților de Apel, respectivele ședințe de judecată cu participarea părților au un caracter

¹ CEDO, *Luca c. Italiei*, hotărârea din data de 27 februarie 2001.

formal, iar părțile sunt constrânse din punct de vedere al timpului acordat, și implicit, limitate la expunere în fața instanței.

La pct. 133 din proiect – denumirea Capitolului III din Titlul III, Partea specială

Procedura acordului de cooperare.

Articolul 509³.

(2) Acordul de cooperare este o tranzacție încheiată, între procuror și învinuitul persoana fizică care își recunoaște vina și dorește să coopereze cu organul de urmărire penală, prin facilitarea identificării și tragerii la răspundere penală a altor persoane, prin predarea benevolă a mijloacelor financiare ce constituie obiectul material al infracțiunii, precum și orice venituri din valorificarea acestor bunuri, convertite sau transformate, prin indicarea sursei de proveniență a acestor mijloace financiare, în schimbul unei pedepse reduse și forma de executare a acesteia.

Articolul 509⁴.

(1) Acordul de cooperare se întocmește în scris, cu participarea obligatorie a învinuitului și apărătorului acestuia și se aprobă în scris de către procurorul șef al procuraturii specializate.

Aliniatul (2) urmează să fie exclus.

Articolul 509⁶.

- (1) Acordul de cooperare se revocă de către procuror, prin ordonanță motivată cu aprobarea în scris procurorului șef al procuraturii specializate, până la expedierea cauzei în instanța de judecată în procedură specială în cazul în care:

Aliniatul (3) urmează să fie exclus.

- (4) Informațiile obținute ca urmare a încheierii acordului de cooperare, dar care ulterior a fost revocat, nu pot fi folosite ca probe în niciun proces penal împotriva învinuitului care a semnat acordul de cooperare.

În motivarea propunerii de excludere din Proiect a **alin.(2) art.509⁴ și alin.(3) art.509⁶**, considerăm necesar a fi reținute argumentele cu privire la reducerea posibilității procurorului de a identifica potențialul învinuit care ar coopera veritabil în sensul realizării scopului procesului penal, iar în situația în care unul din participanții la comiterea infracțiunii care manifestă o rea intenție atât în raport cu organul de urmărire penală cât și față de ceilalți făptuitori, ar putea manifesta primul și în mod activ o solicitare de inițiere a procesului de cooperare, formală și necorespunzătoare, ceea ce ar pune într-o situație atât faptică cât și juridică defavorabilă atât pe procuror cât și pe ceilalți făptuitori care sunt bine intenționați și manifestă o intenție sinceră de cooperare. O situație analogică ar putea exista când acest proces de negociere în vederea semnării unui acord de colaborare ar putea fi inițiat chiar de organizatorul/autorul infracțiunii care riscă pedeapsa cea mai mare în raport cu ceilalți coparticipanți, ceea ce ar prezenta o situație procesuală defavorabilă pentru organele de drept dar ar fi și

contrar scopului procesului penal. Procurorul nu trebuie să fie limitat prin reglementări imperative de a selecta oportunitățile ce le mai benefice pentru proces ale inițierii negocierilor în sensul acordului de cooperare.

În partea ce ține de modificarea propusă pentru dispoziția **alin.(4) art.509⁶**, în varianta prezentată, considerăm că reglementarea propusă de autor este una nejustificată juridic. Propunerea prezentată conform avizului, urmărește situația restrictivă de a folosi probele rezultate dintr-un acord de colaborare semnat cu un învinuit dar care ulterior a fost revocat, în alte procese penale unde tot el este acuzat, pentru a nu-i fi încălcat dreptul la apărare. Însă, nu există nici o justificare care ar restricționa folosirea unor astfel de probe în alte proceduri și în raport cu alți participanți, decât probele care au fost acumulate cu încălcarea dispozițiilor legale.

La etapa actuală, legea procesual penală potrivit art.132⁵ alin.(9) instituie anumite restricții (doar cu autorizarea judecătorului de instrucție) de a folosi rezultatele măsurilor speciale de investigație într-o altă cauză penală decât cea în care au fost obținute. Totuși, potrivit ultimelor constatări făcute CtEDO în Hotărârea din 16.05.2023 (CASE OF JANSSEN DE JONG GROEP B.V. AND OTHERS v. THE NETHERLANDS (Application no. 2800/16) se distinge o analiză clară a condițiilor în care rezultatele interceptării comunicațiilor, autorizate în cadrul unui dosar penal privind pretinse acte de corupție, pot fi transmise autorităților, pentru a putea fi folosite în scopul sancționării altor persoane.²

Cu titlu de recomandare, urmează a fi analizată minuțios oportunitatea includerii Procurorului General ca subiect cu drept de aprobare a acordului de cooperare.

În altă ordine de idei, nu este clar momentul până când persoana cu care s-a încheiat acordul de cooperare urmează să realizeze condițiile de cooperare asumate și implicit, acțiunile pe care se angajează să le întreprindă numitul. În acest sens, potrivit art.509⁶ alin.(1) lit. a) din proiect, acordul de cooperare se revocă dacă până la trimiterea cauzei penal în instanța de judecată dacă învinuitul nu a îndeplinit condițiile acceptate (nu ar presupune condiții de provocare a altor infracțiuni?) și stabilite în acordul de cooperare, însă, potrivit art.509⁸ alin.(2) din proiect, instanța de judecată trebuie să constate, dacă inculpatul înțelege consecințele neexecutării acordului de cooperare după pronunțarea sentinței de condamnare. În acest sens, ar fi rezonabil de a fi analizată limitarea în timp a acțiunilor pe care se angajează să le întreprindă învinuitul, eventual, până la remiterea în instanța de judecată a cauzei penale în privința acestuia.

Cu referire la art.509¹⁰ din proiect, se indică că construcția respectivei norme, ar indica indirect că în toate cazurile când se încheie acordul de cooperare (până a se constata că condamnatul nu execută condițiile stabilite în acordul de cooperare), urmează ca executarea pedepsei să fie suspendată condiționat. Per a contrario, reieșind din art.80 alin.(2) din proiect, în cazul în care persoana pusă sub învinuire a încheiat un acord de cooperare, iar instanța de judecată acceptă acest acord, limitele de pedeapsă prevăzute de norma Părții Speciale a prezentului cod se reduc cu o treime, tot în

² [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:\[%22document%22\],%22itemid%22:\[%22001-224733%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:[%22document%22],%22itemid%22:[%22001-224733%22]})

respectiva normă este indicat că, la stabilirea pedepsei cu închisoare se aplică suspendarea condiționată a executării pedepsei sau suspendarea parțială a executării pedepsei, în modul prevăzut de lege, iar prin trimitere la art.90 alin.(4¹) din proiect, executarea pedepsei stabilite în noile limite, ar putea fi suspendată condiționat. Având în vedere cele indicate, se consideră oportun ca aspectul invocat să fie reglementat într-o manieră mai clară și previzibilă în conținutul art.90 din Codul penal și secțiunii a 2-a „Procedura acordului de cooperare” din Codul penal.

Deși modificările care se propun a fi operate nu împiedică realizarea acestei proceduri simplificate și la faza de examinare a procesului în instanța de judecată, orientăm autorul proiectului legii de modificare, spre o reglementare în sensul permisiv al aplicării procedurii până la etapa dezbaterilor judiciare a procesului de examinare a cauzei și oferirea unei tălmăciri detaliate a procedurii în nota informativă de fundamentare a proiectului. Considerăm că majoritatea acordurilor de colaborare trebuie să fie realizate la faza de urmărire penală până la expedierea cauzei în instanța de judecată, însă ar putea exista situații când la faza de judecată să fie întocmit un acord de colaborare cu inculpatul în vederea contribuirii la descoperirea altor infracțiuni pendinte în examinare la organul de urmărire penală, ceea ce ar presupune un beneficiu pentru autorități și economisire de resurse, cu toate consecințele benefice ale acordului. Mai mult, la această etapă a procesului o astfel de inițiativă de încheiere a unui acord de colaborare ar putea fi refuzată oricând de acuzatorul de stat în cazul constatării lipsei de oportunitate.

Se propune de completat proiectul supus avizării cu pct. 134 cu următorul cuprins:

” 134. Articolul 533:

alineatul (1) pct.2) se completează cu următorul conținut:

”, inclusiv prin teleconferință.”;

alinatul (2) se completează cu punctele:

„8³) transmiterea spontană de informații;³

8⁴) transferul de proceduri în materie penală;⁴

8⁵) denunțul în scopul urmăririi penale;”⁵

Argumentarea:

În vederea integrării prevederilor celui de al 2-lea Protocol adițional la Convenția europeană de asistență juridică în materie penală, Strasbourg, 1957 în legislația națională, dar și reieșind din fluxul mare de cetățeni al Republicii Moldova sau/și persoane, care urmează a fi interogate în cadrul procedurilor penale din Republica Moldova care sunt stabiliți cu domiciliul peste hotare, luând în considerație urgența cazului și alte circumstanțe neprevăzute apărute în perioada de pandemie mondială, este necesar ca organele de urmărire naționale să poată beneficia de forma de interogare la distanță.

³ Art.11 din al 2-lea Protocol adițional la Convenția europeană de asistență juridică în materie penală, Strasbourg, 1957

⁴ în baza Convenției Europene privind transferul de proceduri în materie penală, din 15.05.1972, Strasbourg

⁵ în baza art. 21 din Convenția Europeană de asistență juridică în materie penală, din 20.04.1959, Strasbourg

Art.533 din Codul de procedură penală, care prevede volumul asistenței juridice este necesar să fie completat cu tipurile de asistență juridică internațională, prevăzute de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, dar nu sunt prevăzute de Codul de procedură penală și Legea indicată supra.

De completat proiectul cu pct.135 cu următorul cuprins:

” 135.La articolul 534 alineatul (1) se abrogă punctele 7) și 8)”.

Pentru ajustarea prevederilor Codului de procedură penală la condițiile prescrise în Art.1 al Convenției de asistență juridică în materie penală semnată la Strasbourg în 1959, cu modificările operate prin al 2-lea Protocol adițional , care prevăd, că *”Părțile se angajează să-și acorde reciproc, conform dispozițiilor prezentei convenții și în cele mai scurte termene, asistența judiciară cea mai amplă cu putință în orice procedură privitoare la infracțiuni a căror reprimare este, în momentul solicitării asistenței, de competența autorităților judiciare ale părții solicitante.”*, este necesară abrogarea punctelor 7 și 8 prevăzute la alin.(1) art.534.

De completat proiectul cu pct.136 cu următorul cuprins:

”136.Articolul 541,

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Dacă persoana a a cărei extrădare se cere este învinuită, autoritatea competentă să examineze toate materialele necesare și să înainteze cererea de extrădare este Procuratura Generală. Dacă persoana a a cărei extrădare se cere este inculpată sau condamnată, autoritatea competentă este Ministerul Justiției, dacă tratatele/acordurile internaționale nu prevăd altfel.”

se completează cu un nou alin. (3¹) cu următorul conținut:

” (3¹) Cererea de extrădare se transmite direct organului competent al statului solicitat sau pe cale diplomatică, dacă aceasta o prevede tratatul internațional.”

În prezent art.541 nu prevede organul competent să examineze materialele necesare și să înainteze cererea de extrădare a persoanelor, care sunt la faza judiciară a procesului penal (după finisarea urmăririi penale, dar până la condamnare). În vederea înlăturării acestei neconcordanțe, este necesar completarea articolul 541 cu prevederile, care vor atribui această competență Ministerului Justiției.

Totodată, ținând cont că cerințele față de procedura de extrădare sunt diferite în funcție de tratatul internațional pe care se bazează , dar și legislațiile naționale ale diferitor state, este necesară inserarea sintagmei „dacă acordurile internaționale nu prevăd altfel”, (exemplu – Republica Belarus, care acceptă cereri de extrădare inițiate doar de Procuratura Generală)

Luând în considerare faptul că, subiectul propoziției a doua din alineatul (3) art.541 din Codul de procedură penală se referă la o altă etapă a procedurii de extrădare s-ar impune divizarea acestei prevederi într-un alineat separat.

De completat proiectul cu pct.137 cu următorul cuprins:

”137. Articolul art.544:

în titlul, cuvântul „*Executarea*” se substituie prin cuvântul „*Examinarea*”.

la alineatul (8) după cuvintele *"dispunând totodată"* se completează cu sintagma *"aplicarea sau"*.

La alineatul (9) ultima propoziție va avea următorul cuprins:

"Încheierea judecătorului de instrucție, devenită definitivă, se expediază Procuraturii Generale sau Ministerului Justiției pentru informarea statului solicitant și organului de poliție din subordinea Ministerului Afacerilor Interne pentru executare."

Titlul art.544 din Codul de procedură penală, necesită a fi modificat deoarece autoritățile Republicii Moldova nu execută demersurile de extrădare parvenite din alte state, ci le examinează conform procedurii stabilite.

Actualele prevederi ale Codului de procedură penală nu permit arestarea persoanei în privința căreia există o hotărâre de extrădare definitivă și nu are aplicată o măsură preventivă privativă de libertate. Această modificare vine să permită faptul aplicării sau înlocuirii acesteia cu una privativă de liberate în vederea preluării persoanei extrădare de către autoritățile străine.

În conformitate cu prevederile art.66 din Legea nr. 371/2006 cu privire la asistență juridică internațională în materie penală, în coroborare cu art.21 lit.k) din Legea nr.320/2012 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului, Poliția din subordinea Ministerului Afacerilor Interne este autoritatea responsabilă de a asigura predarea-preluarea persoanelor extrădate.

De completat proiectul cu pct.138 cu următorul cuprins:

"138. La articolul 546:

Alineatul (4) va avea următorul cuprins:

"În cazul în care Republica Moldova refuză extrădarea, la cererea statului solicitant, se examinează posibilitatea preluării urmăririi penale față de persoana a cărei extrădare a fost refuzată."

Ca urmare a modificărilor efectuate de legiuitor la *art.11 alin.(3) din Codul penal prin Legea nr. 316 din 17.11.2022 pentru modificarea unor acte normative*, în ceea ce privește aplicarea legii penale în spațiu, fiind extinse categoriile subiecților care pot fi trași la răspundere de organele de urmărire penală din Republica Moldova, se impune modificarea alin.(4) art.546 din Codul de procedură penală, care prevede posibilitatea preluării urmăririi penale față de persoana cetățean al Republicii Moldova sau apatrid, în cazul refuzului extrădării, însă nu prevede posibilitatea preluării urmăririi penale în privința cetățeanului străin, fapt care poate duce la eschivarea persoanei de la răspunderea penală.

De completat proiectul cu pct.139 cu următorul cuprins:

"pct.139.Articolul 547 va avea următorul conținut:

(1) După primirea cererii de extrădare, Procuratura Generală sau, după caz, Ministerul Justiției va lua neîntârziat măsuri, în condițiile prezentului cod, pentru arestarea preventivă a persoanei a cărei extrădare se cere. Termenul aflării persoanei sub arest preventiv nu poate depăși 12 luni din momentul reținerii.

(2) Prin derogare de la prevederile alin. (1), în cazul adoptării de către instanța de judecată a unei hotărâri irevocabile de admitere a cererii de extrădare, după expirarea termenului prevăzut la alin.(1), în scopul asigurării predării persoanei extrădabile părții solicitante, aceasta poate fi arestată preventiv pe o durată ce nu va depăși 60 zile.

(3) Arestul preventiv al persoanei extrădabile poate fi înlocuit printr-o altă măsură preventivă la demersul procurorului sau de către instanța de judecată din oficiu, în conformitate cu legislația procesuală în vigoare, în următoarele cazuri:

a) „starea de sănătate a persoanei nu-i permite aflarea în stare de arest, fapt confirmat printr-un certificat medical. Lista bolilor grave care împiedică aflarea persoanelor în stare de arest, procedura examinării medicale ale acestora și modelul concluziei medicale se aprobă de Guvern. Măsura preventivă sub formă de arestare preventivă se înlocuiește sau, după caz, se revocă în condițiile art.195 alin.(3¹) din Codul de procedură penală”;

b) persoana și familia sa își au domiciliul stabil în Republica Moldova și nu există temeiuri de a considera că aceasta se va eschiva de la procedura de extrădare.

(4) În vederea asigurării că, persoana în privința căreia a fost aplicată altă măsură preventivă decât arestul preventiv, nu va părăsi teritoriul Republicii Moldova încercând să se sustragă de la examinarea cererii de extrădare, instanța de judecată va dispune, printre altele, predarea de către persoana extrădabilă a actelor de identitate organului de poliție sau procurorului de caz.

(5) În privința persoanei în proces de extrădare procurorul poate aplica măsurile preventive prevăzute la art.178 din Codul de procedură penală, în vederea asigurării evitării sustragerii de la procedura de extrădare.

(6) În caz de urgență, persoana a cărei extrădare se cere poate fi arestată înainte de primirea cererii de extrădare, în baza unui mandat de arestare pe un termen de 18 zile, care poate fi prelungit până la 40 de zile, la demersul Procuraturii Generale sau la cererea statului străin ori a instanței internaționale sau, după caz, la solicitarea motivată a Ministerului Justiției, dacă solicitarea conține date despre mandatul de arestare ori despre hotărârea definitivă adoptată în privința acesteia și asigurarea că, cererea de extrădare va fi expediată ulterior. În solicitare se va arăta infracțiunea pentru care se va cere extrădarea, data și locul unde a fost comisă infracțiunea, precum și, în măsura posibilității, semnele caracteristice ale persoanei căutate. Solicitarea arestării poate fi făcută prin poștă, telegraf, telex, fax sau prin orice alt mijloc care lasă urmă scrisă.

(7) Punerea în libertate a persoanei arestate în condițiile prezentului articol nu împiedică o nouă arestare și extrădare dacă cererea de extrădare va fi primită ulterior.

(8) Aplicarea măsurilor preventive în privința persoanei a cărei extrădare se cere, prelungirea termenului și atacarea hotărârilor corespunzătoare se efectuează în condițiile prezentului cod.

Argumentarea:

La alin.(1) art.547 din Codul de procedură penală, care prevede arestarea persoanei în vederea extrădării, urmează a fi modificat termenul maximal de ținere a

persoanei în arest preventiv în vederea extrădării (actualmente este 180 zile) până la 12 luni.

Motivarea principală constă în cazurile tot mai frecvente apărute când persoanele arestate în vederea extrădării solicită azil în Republica Moldova, iar procedura examinării azilului și contestării în instanță a deciziei adoptate de către Biroul Migrație și Azil durează mult mai mult. Totodată, ținem cont și de practicile și prevederile legislației statelor europene care nu au prevăzut un astfel de termen, sau este de un an și mai mare. Concomitent, se asigură armonizarea cu prevederile art.25 alin.(4) Constituție, coroborat cu cele ale alin. (6) al art. 186 Codul de procedură penală.

În vederea posibilității extrădării persoanei în privința căreia există o hotărâre de extrădare definitivă, adoptată în conformitate cu prevederile art.544, art.545 sau art.548 alin.(1) din Codul de procedură penală dar, nu este aplicată o măsură preventivă privativă de libertate, este necesar completarea art.547 cu un nou alineat, care să permită aplicarea sau înlocuirea acesteia cu una privativă de libertate (alin.(2)).

Pornind de la faptul înaintării propunerilor privind completarea art.195 din Codul de procedură penală cu un alineat nou (3¹), se propune, de completat art. 547 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova cu alin.(3).

În vederea asigurării că, persoana în privința căreia a fost aplicată altă măsură preventivă decât arestul, nu va părăsi teritoriul Republicii Moldova, eschivând-se de la urmărirea penală, judecarea cauzei sau procedura de extrădare, (atât și prin punctele de frontieră care nu sunt controlate de autoritățile competente ale Republicii Moldova), articolul 547 se completează cu alin.(4)).

Modificările date la art. 547 urmează a fi operate în vederea acoperirii legale a situației în care competența examinării cererii de extrădare este a Ministerului Justiției, când decizia de aplicare a arestului în vederea extrădării urmează să fie la demersul procurorului, dar să se bazeze pe actele și deciziile Ministerului Justiției.

Prevederile tratatelor internaționale acordă un termen maxim de 40 de zile ca cererea de extrădare să ajungă la autoritatea competentă din statul solicitat. La rândul său, autoritatea competentă, în cazul Republicii Moldova - Procuratura Generală sau Ministerul Justiției – urmează să examineze setul de acte cu primirea hotărârii de a iniția demers în instanță sau de a refuza extrădarea. Astfel, cererea de extrădare urmează să fie primită în 40 de zile nu de instanța care decide asupra admisibilității arestării persoanei, dar de Procuratura Generală sau Ministerul Justiției, după caz.

De completat proiectul cu pct.140 cu următorul cuprins:

” 140.Articolul 548:

la alineatul (1) sintagma „*poate fi amânată*” se substituie cu sintagma „*este amânată*”.

În vederea excluderii a dublei interpretări a prevederilor art.548 alin.(1) din Codul de procedură penală, care stabilește cazurile în care persoana poate fi extrădată temporar, este necesară modificarea acestui alineat și anume înlocuirea sintagmei „*poate fi amânată*” cu cuvintele „*este amânată*”.

De completat proiectul cu pct.141 cu următorul cuprins:

”141. Articolul 549 :

la alineatul (1) sintagma „*Procurorul General, sau, după caz, ministrul justiției*” se înlocuiește cu sintagma “*Procuratura Generală sau Ministerul Justiției*”.

Argumentarea:

Modificarea respectivă rezultă din necesitatea debirocratizării procesului de realizare a extrădării, decise prin o hotărâre de judecată.

De completat proiectul cu pct.142 cu următorul cuprins:

”142. Articolul 549¹ :

la alineatul (2) sintagma „*în modul prevăzut de art.545 alin.(1)*” se exclude.”

Argumentarea:

Art. 549¹ din Codul de procedură penală, în varianta în vigoare, la diferite alineate prevede diferite proceduri de examinare a cererilor de tranzit - alin. (2) prevede că cererea de tranzit urmează a fi soluționată de către instanța de judecată, ceea ce contravine prevederilor alin. (3) și alin.(4) al aceluiași articol (549¹), conform cărora competente de a examina cererea statului străin de tranzitare, este Procuratura Generală – dacă persoana a cărei tranzitare se solicită este urmărită penal, și Ministerul Justiției – dacă persoana a cărei tranzitare se solicită este condamnată.

Modificarea propusă este pentru a evita ambiguități și conflicte de competență.

De completat proiectul cu pct.143 cu următorul cuprins:

”143. Articolul 556 :

la alineatul (1) sintagma „*ministrul justiției, cu demersul său*” se substituie cu sintagma „*Ministerul Justiției prin demers*”;

la alineatul (2) sintagma „*ministrul justiției*” se substituie „*Ministerul Justiției*” și după sintagma “*reprezentantul Ministerului Justiției*” de completat cu cuvântul “*procurorului*”.

Propunerea de modificare a alineatului (1) este operată pentru asigurarea prezenței în instanță a procurorului, investit cu competența de a aprecia din punct de vedere a calificării penale acțiunile ilegale ale persoanei condamnate. Practica dată este și în prezent, deși Codul de procedură penală nu prevede acesta.

De completat proiectul cu pct.144 cu următorul cuprins:

”144. Articolul 558:

la alineatul (1) se exclude sintagma “*Procurorului General*” după sintagma „*ministrului justiției*”.

Menționăm că, este competența exclusivă a Ministerului Justiției de asigurare a procesului de recunoaștere a hotărârilor penale cu valoare represivă.

De completat proiectul cu pct.145 cu următorul cuprins:

”145. Articolul 559:

la alineatul (1) sintagma „*sau al Procurorului General*” se exclude.

la alineatul (2) după sintagma "*reprezentantul Ministerului Justiției*" se completează cu cuvântul "*procurorul*".

Modificarea dată este operată pentru asigurarea prezenței în instanță a procurorului, investit cu competența de a aprecia din punct de vedere a calificării penale acțiunile ilegale ale persoanei condamnate

III. Pe marginea Art.III al proiectului de Lege supus avizării – Codul contravențional expunem obiecțiile și propunerile indicate infra:

Propunem introducerea unui nou punct în proiect cu renumerotarea ulterioară cu următorul cuprins:

"La articolul 89:

la alin.(1) sintagma "*satisfacerea dorinței sexuale*" se substituie cu sintagma "*prestarea serviciilor sexuale*."

În acest sens urmează de reținut că scopul acestei norme este pedepsirea acțiunilor unei persoane care prestează servicii sexuale, dar nu a unui rezultat de satisfacere a dorinței sexuale.

Mai mult, modificarea propusă rezidă și în neconcordanța dintre prevederile alin.(1) și alin.(2) ale art. 89 Cod contravențional. Astfel, la alin.(2) este prevăzută norma "*beneficierea de serviciile indicate la alin.(1)*", pe când în redacția actuală serviciile indicate la alin.(1) lipsesc.

La pct. 1 din proiect – Articolul 401 alineatul (1¹) din Codul contravențional

Considerăm judicios de menționat că, art.401 alin.(1¹) deja a fost modificat prin efectul *Legii nr.35/2023 pentru modificarea unor acte normative* (în vigoare din 06.04.2023), deci modificarea repetată în sensul excluderii art.313⁷ este imposibilă.

De ordin general:

Potrivit Sintezei obiecțiilor și propunerilor la proiectul de Lege pentru modificarea Codului de procedură penală și Codului Contravențional, nr. 68/MJ/2023, se constată refuzul autorilor proiectului de lege de a accepta propunerile Procuraturii Generale pentru modificarea capitolului IX din Codul de procedură penală - *Asistența juridică internațională în materie penală*, motivându-se prin faptul că acest domeniu nu a constituit obiectul de discuții din cadrul grupului de lucru creat pe platforma ministerului în baza Ordinului Ministrului Justiției nr. 71 din 14.03.2022.

Considerăm necesar de menționat că, conform Ordinului Ministrului Justiției nr. 71 din 14.03.2022, grupul de lucru pentru elaborarea proiectului de lege consolidat pentru modificarea/ajustarea cadrului normativ penal și procesual-penal, a fost creat pentru identificarea soluțiilor legislative pentru ajustarea cadrului normativ penal și procesual penal, pentru elaborarea proiectului de lege consolidat pentru modificarea unor acte normative în vederea remedierii unor carențe legislative în materie penală și procesual-penală, modificări care derivă din executarea Hotărârilor Curții

Constituționale, executarea unor acțiuni/măsurile din documente de politici, precum și soluționarea deficiențelor semnalate de organele de drept și societatea civilă.

Astfel, vedem ca neîntemeiată decizia de a nu accepta propunerile de modificări în domeniul asistenței juridice internaționale în materie penală, dat fiind faptul că potrivit Ordinului menționat, nu este specificat direct obiectul care să constituie domeniul de competență a grupului de lucru creat și modificările legislative planificate.

Reiterăm în continuare și accentuăm necesitatea operării modificărilor legislative în domeniul asistenței juridice internaționale în materie penală, din considerentele expuse în scrisorile anterioare, acestea reieșind din deficiențele care apar în activitatea practică intensă în domeniul dat a Procuraturii Generale.

Considerăm că prin decizia respectivă, nu s-a ținut cont de principiul stabilității legislației și cel al predictibilității normelor juridice. Or, modificarea reglementărilor existente trebuie să se realizeze printr-un proces adecvat, planificat și coordonat, iar modificările frecvente ale legislației, care se propune în situația dată, nu sunt binevenite pe motivul instabilității legislative și a securității raporturilor juridice.

**Adjunct al Procurorului
General interimar**

Digitally signed by Nesterov Aliona
Date: 2023.05.24 17:03:18 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Aliona Nesterov

Republic of Moldova, Chișinău, MD-2012, 134, Ștefan cel Mare și Sfânt Ave.
Phone: +373 22 820 026, email: office@egov.md, web: <http://www.egov.md>

Nr. 3007 - 75 din 24.05.2023
La nr. 03/4090 din 17.05.2023

Ministerul Justiției

Instituția publică „Agenția de Guvernare Electronică” (în continuare - AGE) a examinat **proiectul definitivat al hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional) (număr unic 68/MJ/2023), autor – Ministerul Justiției, prezentat spre avizare repetată, și comunică următoarele.**

Pornind de la misiunea AGE de implementare a politicii în domeniul e-Transformării și interoperabilității, considerăm necesar să prezentăm unele contraargumente în privința neacceptării de către autor a obiecțiilor la **Art.II din proiectul de lege**, expuse de Agenție la etapa primei avizări, și anume:

Cu referire la pct.84 din Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de lege, prin care Ministerul Justiției nu a acceptat propunerea AGE de completare a Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 (în continuare – CPP) cu modificări ce ar permite depunerea plângerii/denunțului, cererilor de apel, de recurs și a celei de recurs în anulare în format electronic, cu aplicarea semnăturii electronice calificate, ca fiind una prematură, considerăm că argumentarea invocată este una lipsită de temei și denotă o interpretare eronată și restrictivă de către minister a acestei novații legislative.

Nu negăm faptul că, în condițiile actuale, semnătura electronică calificată nu este deținută și utilizată de către toți cetățenii Republicii Moldova. Însă, considerăm necesar să clarificăm că propunerea respectivă nu se referă la utilizarea exclusivă a semnăturilor electronice calificate la depunerea demersurilor și cererilor enunțate supra, ci doar la instituirea unei modalități alternative la depunere a acestora în formă fizică. Astfel, această propunere are rolul de a permite atât depunerea demersurilor și cererilor în formele deja indicate la art.263, 405, 430 și 455 din CPP, cât și, ca o opțiune, în cazul în care persoana dispune de semnătură electronică calificată, depunerea acestora în format electronic și semnate electronic. Menționăm, însă, că tocmai lipsa unei asemenea alternative ar crea o discriminare în raport cu anumite categorii de persoane care dețin semnătură electronică calificată. Mai mult ca atât, oportunitatea instituirii unei alte opțiuni de a depune cereri și demersuri, decât în formă fizică, rezidă din dreptul universal al persoanelor de a le fi asigurat accesul liber la justiție, statuat la art.20 din Constituția Republicii Moldova, cât și din realitățile sociale în care procentul

populației care utilizează tehnologiile informaționale se majorează în proporție semnificativă și va deveni în viitor, indubitabil, majoritar.

Concomitent, este necesar să luăm în considerare și faptul că utilizarea semnăturii electronice calificate poate aduce o serie de avantaje, cum ar fi:

- *autenticitatea și integritatea* – semnătura electronică calificată poate oferi o confirmare puternică a identității semnatarului și a autenticității documentului. Acest lucru contribuie la prevenirea falsificării și manipulării ulterioare a documentelor;

- *simplificarea procesului* – utilizarea semnăturilor electronice calificate poate simplifica și accelera procesul de înaintare a cererilor și demersurilor. Nu mai este nevoie de imprimare, semnare manuală și trimiterea documentelor fizice prin poștă sau depune prin deplasare la sediul autorității publice;

- *reducerea costurilor și a timpului* – utilizarea semnăturilor electronice calificate poate reduce costurile asociate cu gestionarea documentelor în format fizic, cum ar fi imprimarea, transportul și stocarea. De asemenea, poate scurta timpul necesar pentru finalizarea proceselor judiciare.

În contextul celor invocate, AGE reiterează obiecție expusă în pt.4 din avizul său nr.3007-24 din 08.02.2023 și insistă asupra completării proiectului de lege cu modificările la art.263, 405, 430 și 455 din CPP, după cum urmează:

1. **Articolul 263** se completează cu alineatul (9) cu următorul cuprins:

„(9) Plângerea sau denunțul depuse în format electronic cu aplicarea semnăturii electronice calificate se consideră a fi echivalente cu documentele depuse pe suport de hârtie semnate cu semnătura olografă.”;

2. **Articolul 405** se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Cererea de apel depusă în format electronic cu aplicarea semnăturii electronice calificate se consideră a fi echivalentă cu cererea pe suport de hârtie semnată cu semnătura olografă.”;

3. **Articolul 430:**

primul alineat devine alineatul (1);

se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Cererea de recurs depusă în format electronic cu aplicarea semnăturii electronice calificate se consideră a fi echivalentă cu cererea pe suport de hârtie semnată cu semnătura olografă.”;

4. **Articolul 445** se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Cererea de recurs în anulare depusă în format electronic cu aplicarea semnăturii electronice calificate se consideră a fi echivalentă cu cererea pe suport de hârtie semnată cu semnătura olografă.”;

5. **Articolul 455** se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Cererea de recurs în anulare depusă în format electronic cu aplicarea semnăturii electronice calificate se consideră a fi echivalentă cu cererea pe suport de hârtie semnată cu semnătura olografă.”.

În aceeași ordine de idei, reiterăm necesitatea prioritizării de către Ministerul Justiției a implementării Sistemului informațional judiciar în activitatea instanțelor judecătorești, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.593/2017 și Hotărârea Guvernului nr.794/2018 prin care au fost aprobate Conceptul tehnic al Sistemului informațional judiciar și, respectiv, Regulamentul privind organizarea și funcționarea sistemului informațional menționat. Considerăm că o abordare constructivă și susținută în acest sens va permite nu doar extinderea utilizării semnăturii electronice calificate la un număr mai mare de acte procesuale penale, dar va permite și utilizarea intensivă a sistemelor informaționale de stat partajate, instituite deja de către Guvern și puse la dispoziția autorităților publice, în special platforma de interoperabilitate (MConnect), serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass), serviciul electronic guvernamental integrat de semnătură electronică (MSign), serviciul guvernamental de notificare electronică (MNotify), serviciul guvernamental de plăți electronice (MPay). La rândul său, AGE, în calitate de posesor al sistemelor informaționale partajate, își confirmă disponibilitatea de acordare a suportului informațional și metodologic necesar Ministerului Justiției și autorităților publice din sectorul justiției în promovarea inițiativelor menite să transpună politicile statului în domeniul modernizării serviciilor publice și e-transformării guvernării, cu asigurarea concomitentă a utilizării eficiente a resurselor financiare în beneficiul cetățeanului, mediului de afaceri și a societății în general.

Director adjunct

Andrei PRISACAR

Digitally signed by Prisacar Andrei
Date: 2023.05.24 18:40:57 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ex.: Dumitru Botea,
e-mail: dumitru.botea@egov.md
tel.: 061 000 493

Ex.: Vadim Hariton,
e-mail: vadim.hariton@egov.md
tel.: 079 206 664

Ministerul Justiției al Republicii Moldova
Ministry of Justice of the Republic of Moldova

AGENȚIA DE ADMINISTRARE A
INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI
AGENCY FOR COURTS ADMINISTRATION

MD 2012, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, nr. 124 bl. "B", e-mail: aaaj@justice.gov.md
Tel: 0 (22) 26-06-55 pagina-web: http://www.aaaj.gov.md

Nr. 01.1/370 din 23 mai 2023

Ministerul Justiției

mun. Chișinău, str. 31 august 1989, 82
e-mail: secretariat@justice.gov.md
victor.stratu@justice.gov.md

În contextul solicitării Ministerului Justiției nr. 03/4090 17.05.2023 *cu referire la avizarea repetată a Proiectului de Hotărâre de Guvern privind aprobarea Proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de Procedură Penală și Codului Contravențional)* - număr unic 68/MJ/2023, Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești, în limitele competențelor funcționale comunică următoarele.

La **art. 344** din Codul de Procedură Penală considerăm oportun de a completa sintagma „*Program Integrat*” cu sintagma „*Program Integrat de Gestionare a Dosarelor*”. Or, potrivit pct. 8 din Conceptul Sistemului Informațional Judiciar (SIJ), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 593/2017, una din componentele SIJ este Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD), care este aplicație unică de documentare automatizată, evidență și control al activității de gestionare electronică a dosarelor și altor materiale procesuale emise de instanțele judecătorești sau prezentate spre examinare în cadrul acestora.

Totodată, informăm că prin scrisoarea **nr. 01.1.833 din 02.12.2022**, Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești în contextul acțiunii „*Extinderea categoriilor de cauze examinate prin aplicația de videoconferință*”, a expediat în adresa Ministerului Justiției, inclusiv propuneri de modificare a Codului Contravențional.

Astfel, AAIJ a propus și susține opinia de modificare a **art. 452 alin. (1) din Codul Contravențional**, prin substituirea textului „*Cauza contravențională se judecă de instanța de judecată în ședință publică, oral, nemijlocit și în contradictoriu*” cu textul: „*Cauza contravențională se judecă de instanța de judecată în ședință publică, la sediul instanței de judecată, sau prin intermediul sistemului de videoconferință*”.

Digitally signed by Popescu Sorin
Date: 2023.05.23 19:41:16 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Sorin POPESCU

Director

ex: Bulet L.
tel.022-26-11-06

nr. 1149 din 24 mai 2023
la nr. 03/4090 din 16 mai 2023

MINISTERULUI JUSTIȚIEI
mun. Chișinău, str. 31 august 1989, 82

Judecătoria Ungheni, conform competențelor, a examinat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional) înregistrat la Cancelaria de Stat cu numărul unic 68/MJ/2023 și intervine după cum urmează:

I) La art. II prin care se propun modificări la Codul de procedură penală:

1) Pct. 9 de expus într-o nouă redacție cu următorul conținut

„9. La articolul 35:

- alineatul (2) se expune într-o nouă redacție cu următorul conținut:

„(2) Cererea de recuzare sau declarația de abținere se distribuie spre soluționare în mod aleatoriu prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor și se examinează în cel mult 3 zile lucrătoare din momentul repartizării, fără a afecta continuitatea ședinței de judecată, însă pînă la soluționarea cererii de recuzare sau declarației de abținere, se amîna ultimul cuvînt al inculpatului. În cazul în care nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță, recuzarea se soluționează, în cel mult 5 zile de la primirea dosarului, de instanța ierarhic superioară **în baza copiei materialelor relevante din dosar**, care, dacă admite recuzarea sau abținerea, desemnează pentru judecarea cauzei o instanță egală în grad cu instanța în care s-a produs recuzarea. **În acest caz, instanța este obligată să remită instanței competente dosarul în termen de 3 zile lucrătoare din data emiterii încheierii de admitere a recuzării sau abținerii.**”

- se completează cu alineatul (2¹) cu următorul conținut:

„(2¹) Dacă pînă la examinarea cererii de recuzare sau declarației de abținere repartizate conform alin. (2) s-a formulat o nouă cerere de recuzare sau declarație de abținere, inclusiv pentru motive diferite, acestea vor fi examinate împreună.”

La moment, participanții la proces pentru a tergiversa examinarea cauzei, înaintează cereri de recuzare în baza oricărui temei prevăzut la art. 33 din Codul de procedură penală și nu numai.

În acest context, pentru a evita comiterea unor astfel de abuzuri din partea participanților la proces, care duc la tergiversarea examinării cauzelor și la creșterea duratei aflării pe rol a acestora, modificările propuse sunt oportune și imperioase.

La moment, nu este reglementată situația în care o dată cu cererea de recuzare a unui participant la proces este înaintată și o declarație de abținere sau încă o cerere de recuzare. Din cauza acestui vid legislativ cererea de recuzare sau declarația de abținere care a fost înaintată ulterior necesită a fi înregistrată și repartizată separat. Astfel, aceasta poate parveni la diferiți judecători și există riscul pronunțării unei soluții contradictorii în cazuri similare.

La fel, în aceste circumstanțe apare un volum de muncă suplimentar, or examinarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere necesită intervenția altui judecător.

Totodată, urmează a fi specificat expres că instanța ierarhic superioară urmează să examineze cererea de recuzare în baza copiilor din dosar, or circulara dosarului în original, de asemenea, duce la tergiversarea examinării cauzei.

2) După pct. 9 de introdus pct. 10 într-o nouă redacție cu renumerotarea punctelor care urmează cu următorul conținut:

„10. La articolele 45 alineatul (5), 49 alineatul (2¹), 57 alineatul (4¹), 271 alineatul (2), 290 alineatul (1), 299 alineatul (1), 313 alineatul (4), 338 alineatul (4), 344¹ alineatul (1), 345 alineatul (1),

378 alineatul (3), 383 alineatul (2), 405 alineatul (5), 412 alineatul (2), 418 alineatul (6), 445 alineatul (4), 468 alineatele (1), (2) și (4), 516 alineatul (2), 517 alineatele (1), (2), 518 alineatul (2) după cuvântul „zile” se introduce cuvântul „lucrătoare”.

Considerăm imperios de a stabili unele termene de procedură în zile lucrătoare, or, în condiția în care angajații organelor de executare, organelor de urmărire penală, procuraturilor și instanțelor de judecată beneficiază de zile de odihnă, stabilirea termenelor în zile calendaristice, din cauza volumului mare de lucru, fie că generează încălcarea termenelor respective, fie că impune prezentarea la serviciu în timpul lor liber a angajaților.

3) După pct. 46 de introdus pct. 47 într-o nouă redacție cu renumerotarea punctelor care urmează cu următorul conținut:

47. Articolul 182 se expune într-o nouă redacție după cum urmează:

„Articolul 182. Ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport

(1) Ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport este o măsură preventivă care se aplică persoanelor pentru săvârșirea infracțiunilor în domeniul transporturilor, precum și în cazul utilizării mijlocului de transport la săvârșirea infracțiunii.

(2) În cazul unei infracțiuni pentru care se prevede pedeapsa privării de dreptul de a conduce mijloace de transport sau anulării acestui drept, organul de constatare ridică permisul de conducere pînă la emiterea ordonanței de către procuror. În acest caz, organul de urmărire penală care efectuează urmărirea penală înaintează, în cel mult 3 zile, procurorului un demers cu privire la aplicarea măsurii preventive de ridicare provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport.

(3) Ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport se aplică ca măsură principală sau ca măsură complementară la o altă măsură preventivă și se dispune de către procurorul care conduce urmărirea penală la demersul motivat al organului de urmărire penală care efectuează urmărirea penală sau, din oficiu, de către procurorul care efectuează urmărirea penală.

(4) Procurorul examinează, în cel mult 3 zile de la data depunerii, demersul motivat al organului de urmărire penală care efectuează urmărirea penală cu privire la ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport, cu emiterea unei ordonanțe motivate care va conține una dintre următoarele soluții:

a) admiterea demersului și ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport;

b) respingerea demersului și restituirea permisului de conducere titularului.

(5) În cazul în care procurorul efectuează nemijlocit urmărirea penală, chestiunea cu privire la ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport o examinează din oficiu prin ordonanță motivată.

(6) Ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport se aplică de procuror pe un termen ce nu poate depăși termenul maxim prevăzut de pedeapsa de privare de dreptul de a conduce mijloace de transport.

(7) Termenul executării măsurii preventive de ridicare provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport se include în termenul de executare a pedepsei de privare de dreptul de a conduce mijloace de transport sau de anulare a acestui drept.

(8) În cel mult 3 zile de la data emiterii ordonanței, copia acesteia se expediază persoanei în a cărei privință a fost pornit proces penal și, după caz, organului de urmărire penală care efectuează urmărirea penală, faptul expedierii consemnându-se în dosar.

În jurisprudența sa (DCC nr. 161 din 02.11.2021, § 25), Curtea Constituțională a relevat că dreptul de acces la o instanță de judecată stabilită de lege, ca parte componentă a dreptului la un proces echitabil, implică faptul ca instanța de judecată sesizată să poată soluționa, în baza normelor de drept și a unei proceduri judiciare, orice chestiune care ține de competența sa (Argyrou și alții v. Grecia, 15 ianuarie 2009, §24). Mai mult, prin noțiunea de „tribunal”, articolul 6§1 din Convenție are în vedere nu doar o instanță de tip clasic, integrată în structurile judiciare ale unei țări. Dimpotrivă, există posibilitatea ca o autoritate investită să examineze chestiuni care țin de un anumit domeniu să respecte acest standard. Ceea ce contează sunt garanțiile, atât cele de fond, cât și cele procedurale, care sunt puse în aplicare (Rolf Gustafson v. Suedia, 1 iulie 1997, § 45).

Având în vedere jurisprudența menționată, volumul mare de lucru al judecătorului de instrucție aflat într-o continuă creștere și că legalitatea acțiunilor procurorului și organului de urmărire penală poate fi verificată de către judecătorul de instrucție prin prisma art. 313 din Codul de procedură penală, considerăm oportun de a atribui în competența procurorului examinarea chestiunii cu privire la ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport, iar acest fapt impune redarea articolului

care reglementează procedura enunțată în redacția propusă.

4) După pct. 56 de introdus pct. 57 într-o nouă redacție cu renumerotarea punctelor care urmează cu următorul conținut:

57. Articolul 231 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Termenul de procedură poate fi stabilit în zile calendaristice sau în zile lucrătoare.”

Considerăm imperios de a stabili că termenele de procedură pot fi stabilite în zile calendaristice și în zile lucrătoare, or, în condiția în care angajații organelor de executare, organelor de urmărire penală, procuraturilor și instanțelor de judecată beneficiază de zile de odihnă, stabilirea termenelor în zile calendaristice, din cauza volumului mare de lucru, fie că generează încălcarea termenelor respective, fie că impune prezentarea la serviciu în timpul lor liber a angajaților. Această modificare se impune prin prisma propunerilor de la pct. 2 din prezentul aviz.

5) La pct. 86 unde se propune o nou conținut al alin. (6) din art. 313 propunem substituirea cuvântului „pronunțării” cu cuvântul „comunicării”.

*În Hotărârea nr. 6 din 19 martie 2019 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 265 alin. (2) din Codul de procedură penală (contestarea refuzului organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul privind comiterea unei infracțiuni) (§ 42-45), Curtea Constituțională a reținut că dreptul de acces la un tribunal, garantat de articolul 20 din Constituție și, respectiv, de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, trebuie să fie practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu. Efectivitatea dreptului în discuție reclamă ca persoanele să aibă posibilitatea clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor sale. Dreptul de acces la un tribunal nu include doar dreptul de a iniția o acțiune în justiție, ci și dreptul la soluționarea cauzei de către un tribunal competent să se pronunțe asupra tuturor aspectelor de fapt și de drept (Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții v. România [MC], 29 noiembrie 2016, § 86). Dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut. Acesta poate fi limitat. Limitările accesului la un tribunal trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporționale, pentru a nu fi afectată însăși esența dreptului. Această afirmație este valabilă și pentru normele de natură procedurală care stabilesc termene în interiorul cărora persoanele ar putea formula o contestație (Marc Brauer v. Germania, 1 septembrie 2016, § 36). Folosirea termenelor limitative privește asigurarea bunei-administrări a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice. Durata termenului este o chestiune în privința căreia statul dispune de o marjă de apreciere. De principiu, instituirea unor termene scurte (e.g. de cinci, de șapte sau de zece zile) pentru formularea unei contestații nu ridică, per se, o problemă în baza articolului 6 § 1 din Convenția Europeană (Mamikonyan v. Armenia, 16 martie 2010, § 29; Marc Brauer v. Germania, 1 septembrie 2016, § 36). **Totuși, termenul în discuție nu trebuie să fie excesiv de rigid, pentru a lipsi persoana de posibilitatea unei contestări efective.***

În Hotărârea nr. 23 din 05 august 2021 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 422 din Codul de procedură penală (data de la care începe să curgă termenul de declarare a recursului ordinar) (§ 54-58), Curtea Constituțională a reținut că, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a reținut că Convenția Europeană a Drepturilor Omului este concepută să garanteze drepturi practice și eficiente, nu drepturi teoretice sau iluzorii. Acest lucru este valabil mai ales pentru garanțiile consacrate la articolul 6 din Convenție, având în vedere locul proeminent deținut într-o societate democratică de dreptul la un proces echitabil, cu toate garanțiile prevăzute la acest articol (Zhang v. Ucraina, 13 noiembrie 2018, § 59). Dreptul de acces la un tribunal este garantat de articolul 20 din Constituție și, respectiv, de articolul 6 § 1 din Convenție. Efectivitatea dreptului de acces la un tribunal reclamă ca persoanele să aibă posibilitatea clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor sale. Dreptul de acces la un tribunal nu include doar dreptul de a iniția o acțiune în justiție, ci și dreptul la soluționarea cauzei de către un tribunal competent să se pronunțe asupra tuturor aspectelor de fapt și de drept (Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții v. România [MC], 29 noiembrie 2016, § 86). Dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut. Acesta poate fi limitat. Limitările exercițiului accesului la un tribunal trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporționale, pentru a nu fi afectată însăși esența dreptului. Această afirmație este valabilă și pentru normele de natură procedurală, care stabilesc termene în interiorul cărora persoanele ar putea formula o contestație (Marc Brauer v. Germania, 1 septembrie 2016, § 36). Folosirea termenelor limitative privește asigurarea bunei-administrări a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice (HCC nr.31 din 17 decembrie 2020, § 38). În cazuri excepționale trebuie să se dea dovadă de flexibilitate, pentru a se asigura faptul că accesul la un tribunal nu este limitat prin încălcarea prevederilor Convenției (Marc Brauer v. Germania, 1 septembrie 2016, § 42).

Este de menționat faptul că plângerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații se examinează de către judecătorul de instrucție în ședință închisă. Astfel, încheierile adoptate pe marginea acestor chestiuni nu se publică pe portalul instanțelor de judecată.

În atare circumstanțe, în situația în care unul din participanți nu a fost prezent la ședința de judecată, acesta este în imposibilitate de a face cunoștință cu actul judecătoresc la data pronunțării. Pentru a exercita o cale de atac efectivă este necesar ca participantul la proces să dispună de actul judecătoresc motivat, or CtEDO a constatat încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție atunci când nu exista o hotărâre motivată în întregime înainte de expirarea termenului de recurs, menționându-se că acuzatul trebuie să dispună de informații suficiente, astfel încât să poată formula calea de atac în cunoștință de cauză (Baucher v. Franța, 24 iulie 2007, § 46-51).

6) După pct. 86 de introdus pct. 87 într-o nouă redacție cu renumerotarea punctelor care urmează cu următorul conținut:

„87. La articolul 316 după alineatul (3) se adaugă alineatele (3¹) și (3²) care vor avea următorul cuprins:

„(3¹) Încălcarea prevederilor alin. (3) se sancționează cu amendă de pînă la 50 unități convenționale și cu confiscarea mijlocului prin care a fost efectuată înregistrarea.

(3²) Dacă persoana care a încălcat prevederile alin. (3) demonstrează că înregistrarea efectuată a fost stocată pe un suport informațional detașabil, prin încheiere protocolară, mijlocul confiscat în condițiile alin. (3¹) se restituie imediat posesorului cu confiscarea suportului informațional, care se anexează la dosar.”

În ultimul timp se înregistrează o tendință de creștere a cazurilor de filmare a ședințelor de judecată contrar prevederilor legale, fie de participanții la proces, fie de terțe persoane.

Pentru a stopa acest fenomen, care duce la întreruperea ședințelor de judecată și la încălcarea solemnității acestora, este necesar de a stabili niște sancțiuni mai severe.

Confiscarea mijlocului prin care a fost efectuată înregistrarea este necesară, deoarece simpla ștergere a înregistrărilor făcute nu este de ajuns, or, la moment, sunt o multitudine de softuri care permit restaurarea informațiilor șterse de pe suporturile informaționale digitale.

Totodată, în condiția în care se va demonstra că înregistrarea efectuată a fost stocată pe un suport informațional detașabil, mijlocul prin care a fost efectuată necesită a fi restituit posesorului, cu confiscarea doar a suportului respectiv.

În acest sens, este de menționat că ingerința trebuie să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporțională.

7) La pct. 87 prin care se propun modificări la art. 321 de adăugat următorul conținut:

„alineatul (6) se expune într-o nouă redacție cu următorul conținut:

„(6) Instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute în alin.(2) pct.1) numai în cazul în care procurorul va dovedi că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată se sustrage de la urmărirea penală și/sau de la judecată și, fiind efectuate măsuri în vederea căutării acesteia, a fost imposibilă stabilirea locului aflării.”

Potrivit art. 321 alin. (6) Cod de procedură penală, instanța decide judecarea cauzei în lipsa inculpatului din motivele prevăzute în alin.(2) pct.1) numai în cazul în care procurorul a prezentat probe verosimile că persoana pusă sub învinuire și în privința căreia cauza a fost trimisă în judecată a renunțat în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței și de a se apăra personal, precum și se sustrage de la urmărirea penală și de la judecată. Prevederea în cauză literalmente face imposibilă examinarea unei cauze penale în lipsa inculpatului în cazul în care acesta se eschivează de a se prezenta în fața instanței de judecată, or norma în cauză prevede una din condițiile cumulative de a examina în lipsa inculpatului în cazul în care acesta renunță în mod expres la exercitarea dreptului său de a apărea în fața instanței, ceea ce este practic imposibil de realizat în fapt în cazul în care acesta se sustrage de la urmărirea penală și de la judecată, or renunțul expres presupune exprimarea în mod clar al acestuia și ar putea fi exprimat doar atunci când inculpatul este privat de libertate. În acest sens, sunt relevante constatările CtEDO în cauzele Kremzow v. Austria (hotărâre din 21 septembrie 1993, Seria A nr. 268-B) și în cauza Kamasinski v. Austria (hotărâre din 19 decembrie 1989, Seria A nr. 168), în care Curtea a reținut că prezența inculpatului la judecarea cauzei sale nu este un drept absolut.

8) După pct. 87 de introdus pct. 88 într-o nouă redacție cu renumerotarea punctelor care urmează cu următorul conținut:

„88. La articolul 322 alineatul (3) propoziția „Pentru lipsă nemotivată, apărătorul este sancționat cu amendă judiciară în cazul în care aceasta a dus la cheltuieli judiciare suplimentare” se substituie cu propoziția „Absența nemotivată a avocatului, care nu și-a asigurat substituirea sa de către un alt avocat, dacă aceasta a cauzat amânarea judecării cauzei, se sancționează cu amendă de până la 50 de unități convenționale”

O bună parte din ședințele de judecată se amână anume din cauza avocaților. Astfel, pentru ei urmează a fi prevăzute expres consecințele neprezentării la ședința de judecată, inclusiv obligația de a-și desemna un înlocuitor. Prevederi similare sunt stabilite și în Codul de procedură penală al României.

9) Pct. 93 de expus într-o nouă redacție cu următorul conținut:

„Pct. 93 Articolul 337 se expune într-o nouă redacție cu următorul cuprins:

„**Articolul 337.** Consemnarea declarațiilor părților și ale martorilor în ședința de judecată

(1) Declarațiile inculpatului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și ale martorilor în ședința de judecată se înregistrează audio.

(2) În cauze complexe, dacă instanța consideră necesar, declarațiile inculpatului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și ale martorilor în ședința de judecată se consemnează în scris de grefier ca documente separate care se anexează la procesul-verbal, în termen de 5 zile de la audiere în baza înregistrării audio.

(3) În cazul divergențelor între declarațiile participanților la proces consemnate în scris de grefier și înregistrarea audio, prevalează înregistrarea audio.”;

Grefierii se confruntă cu un volum foarte mare de lucru, iar pentru reflectarea declarațiilor participanților la proces în procesul-verbal, ședința de judecată uneori se transformă într-o dictare. Totodată, în cazul în care grefierul nu reușește să reflecte rezumatul explicațiilor participanților la proces în legătură cu cererile și demersurile înaintate, rezumatul dezbaterilor judiciare și alte luări de cuvânt, acesta urmează să asculte din nou înregistrarea audio a ședinței de judecată, ceea ce presupune consumarea unei mari perioade de timp.

Mai mult ca atât, la moment, nici o ședință de judecată nu are loc dacă nu se efectuează înregistrarea audio a acesteia prin intermediul SRS Femida, iar toate aceste înregistrări se salvează atât pe server, cât și pe CD care se anexează la dosar.

Este de menționat că, în situația în care ședința de judecată este înregistrată audio și această înregistrare se păstrează și poate fi oferită participanților la proces sau adusă la cunoștință, prin modificările propuse nu vor fi diminuate garanțiile procesuale ale participanților la proces.

Totodată, este necesar de adăuga faptul că nesemnarea documentelor în care vor fi reflectate declarațiile nu absolvește persoana care le-a depus de răspunderea penală conform art. 312 din Codul penal. Mai mult ca atât, grefierul urmărește permanent dacă înregistrarea se efectuează corespunzător.

În aceeași ordine de idei, autorul proiectului, prin prisma raționamentelor Curții Constituționale expuse în decizia nr. 73 din 14 mai 2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 92g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 337 din Codul de procedură penală (consemnarea declarațiilor părților și ale martorilor în ședința de judecată), precum că legislatorului îi revine sarcina de a aprecia dacă ar trebui sau nu consemnate în scris declarațiile părților și ale martorilor în ședința de judecată, de vreme ce ședințele de judecată se înregistrează audio, și, în consecință, să facă modificările legislative corespunzătoare, nu prezintă nicio motivare în susținerea necesității consemnării în scris a declarațiilor participanților la procesul penal.

La fel, considerăm învechită practica confirmării prin semnătură a declarațiilor depuse, or se reiterează că, la moment, toate ședințele se înregistrează audio.

10) Pct. 94 de expus într-o nouă redacție cu următorul conținut:

„Pct. 94 Articolul 338 se modifică după cum urmează:

- la alineatul (1) cuvântul „motivate” se exclude;
- la alineatul (2) lexemul „cazul în care cauza se judecă de un complet de judecători, în” se exclude;
- la alineatul (3) cuvântul „pronunță” se substituie cu cuvântul „emite”;
- alineatul (4) se expune într-o nouă redacție cu următorul cuprins:

„(4) Copia de pe hotărârea motivată se expediază participanților în termen de 3 zile de la emiterea ei.

În condiția în care, s-a propus abrogarea alin. (3) al art. 30 din Codul de procedură penală, adică excluderea completelor de judecată în cazul examinării cauzelor privind săvârșirea infracțiunilor excepțional de grave, considerăm oportun de a lăsa la latitudinea judecătorului dacă pronunță sentința integrală sau numai dispozitivul acesteia, or nu există o justificare în vederea acordării acestui drept doar în cazul în care cauza se judecă de un complet de judecători.

La fel, este imperios de a specifica faptul că, în situația în care în privința inculpatului este dispusă măsura preventivă sub formă de arest sau arest la domiciliu, iar aceasta expiră în curând, judecătorul este impus de a redacta sentința motivată până la expirarea termenului respectiv. În aceste condiții termenul de redactare a sentinței motivate prevăzut la alin. (3) nu poate fi aplicat, or arestul sau arestul la domiciliu poate fi prelungit doar pentru o perioadă de 30 de zile.

Totodată, dacă a fost pronunțat dispozitivul sentinței, considerăm că nu mai este necesară și pronunțarea sentinței motivate, or acest fapt implică citarea participanților, petrecerea ședinței de judecată, întocmirea procesului-verbal, etc. La caz, expedierea sentinței motivate participanților la proces este îndeajuns.

Aici este necesar de a reitera volumul mare de muncă al judecătorului, care se află într-o continuare creștere.

Este de evidențiat faptul că nota informativă la proiect nu conține o motivare cu referire la modul de pronunțare a sentințelor în situația în care în privința inculpatului este aplicată măsura preventivă sub formă de arest sau arest la domiciliu, care nu poate dura mai mult de 30 de zile din momentul aplicării acesteia.

11) La pct. 95 prin care se propun modificări la art. 339 de completat cu următorul conținut:

„la alineatul (6) cuvântul „motivată” se exclude.”

Atât dispozitivul, cât și sentința integrală urmează a fi semnată de toți judecătorii în situația în care cauza a fost examinată în complet.

Conform alin. (4) din art. 30 din Codul de procedură penală, cauzele penale deosebit de complicate, precum și cele care prezintă o mare importanță socială pot fi examinate, la decizia motivată a președintelui instanței judecătorești, în complet format din 3 judecători.

Astfel, completele de judecată în primă instanță nu sunt excluse definitiv.

12) La pct. 99 prin care se propun modificări la art. 345 de completat cu următorul conținut:

„Pct. 99 La articolul 345 alineatul (1) lexemul „în cel mult 20 de zile de la data repartizării cauzei, cu excepția infracțiunilor flagrante” se substituie cu lexemul „într-un termen rezonabil”.

Având în vedere volumul mare de lucru al judecătorilor, este imposibil de a stabili ședința preliminară în toate cauzele penale înăuntrul termenului de 20 de zile. În condiția în care este prevăzut termenul rezonabil pentru examinarea cauzelor penale, nu este justificat și rațional termenul de 20 zile stabilit. Mai mult ca atât, la acest articol se propun modificări prin care este necesară priorizarea examinării unor anumite cauze penale.

13) La pct. 102 prin care se propun modificări la art. 351 de completat cu următorul conținut:

„la alineatul (3¹) după lexemul „numărul și posibilitatea de prezentare a părților, martorilor, reprezentanților, apărătorului, însă” de adăugat cuvintele „, în cazul inculpaților arestați,”;

Aici este relevantă motivarea expusă în legătură cu propunerile date la art. 345 din Codul de procedură penală.

14) După pct. 103 de introdus pct. 104 într-o nouă redacție cu renumerotarea punctelor care urmează cu următorul conținut:

Pct. 104 Articolul 364¹ după alineatul (2) se introduce alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Judecata poate avea loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, chiar dacă inculpatul declară că nu recunoaște încadrarea juridică a faptelor indicate în rechizitoriu, în condiția în care nu solicită administrarea de noi probe.

Deseori sunt situații în care inculpatul recunoaște fapta săvârșită, dar nu este de acord cu încadrarea juridică a acesteia. Spre exemplu recunoaște că a sustras un bun, dar nu recunoaște agravanta stabilită de procuror „cu cauzarea de daune în proporții considerabile” și nu solicită administrarea de noi probe. În această circumstanță, inculpatul nu poate beneficia de prevederile art. 364¹ din Codul de procedură penală, deși nu solicită administrarea de noi probe. Prin modificarea propusă vor fi diminuate cheltuielile procesului și volumul de lucru al judecătorilor specializați în examinarea cauzelor penale.

Aici este relevantă și practica Curții Constituționale (DCC nr. 50 din 19 aprilie 2022, § 34.) potrivit căreia „din analiza normelor legale citate supra (art. 364¹ din Codul de procedură penală) nu rezultă condiția că inculpatul trebuie să recunoască încadrarea juridică a faptei făcută de către procuror pentru a putea beneficia de judecarea cauzei sale într-o procedură simplificată. O astfel de condiție ar leza deplinătatea de jurisdicție a instanței de judecată care examinează cauza penală pentru că aceasta nu ar putea recalifica fapta imputată persoanei, chiar și în situația în care ar constata că calificarea faptei efectuată de procuror este una eronată. Prin urmare, Codul de procedură penală nu stabilește că pentru judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală inculpatul trebuie să

recunoască și încadrarea juridică a faptei făcută de către procuror în rechizitoriu.

15) După pct. 111 de introdus pct. 112 într-o nouă redacție cu renumerotarea punctelor care urmează cu următorul conținut:

„Pct. 112 La articolul 387 la alineatul (1) după sintagma „O dată cu sentința de condamnare” de adăugat lexemul „sau, după caz, de încetare a procesului penal”

În cazul sentinței de încetare a procesului penal, de asemenea, poate fi constatată vinovăția persoanei și, astfel, poate fi soluționată acțiunea civilă în acest sens. La moment art. 387 din Codul de procedură penală nu prevede cum trebuie să procedeze instanța de judecată cu acțiunea civilă în cazul pronunțării sentinței de încetare a procesului penal, iar această situație urmează a fi reglementată.

16) După pct. 112 de introdus pct. 113 într-o nouă redacție cu renumerotarea punctelor care urmează cu următorul conținut:

17) Pct. 113 Articolul 392 se completează cu alineatele (4), (5), (6) și (7) cu următorul conținut:

„(4) În cazul examinării cauzei în baza art. 364¹ se pronunță dispozitivul sentinței.

(5) Pe lângă conținutul sentinței prevăzut la art. 393 și 395 acesta va cuprinde descrierea faptei criminale și date cu privire la individualizarea pedepsei.

(6) Participanții care nu au fost prezenți la pronunțarea dispozitivului sentinței li se expediază copia acestuia în decurs de 3 zile.

(7) Instanța de judecată va întocmi sentința motivată dacă:

a) participanții la proces, în termen de 15 de zile de la pronunțarea dispozitivului sentinței, solicită în mod expres acest lucru. Termenul de 15 de zile este un termen de decădere;

b) participanții la proces, în termen de 15 de zile de la pronunțarea sau comunicarea dispozitivului sentinței, o contestă.

(8) În cazurile prevăzute la alin.(7), sentința motivată va fi emisă în termen de 45 zile lucrătoare de la data solicitării sau contestării, după caz.”

Potrivit Recomandării nr. R (87)18 al Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei a încurajat statele membre să ia măsuri care vizează simplificarea procedurilor judiciare ordinare prin recurgerea la procese accelerate, care includ hotărâri sumare, înțelegeri extrajudiciare, acorduri de recunoaștere a vinovăției și judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a afirmat că, atunci când o acuzație penală împotriva inculpatului este stabilită printr-o formă prescurtată de examinare judiciară, aceasta duce, în esență, la renunțarea la o serie de drepturi procedurale. Acest lucru nu poate fi o problemă în sine, deoarece nici litera, nici spiritul articolului 6 din Convenția Europeană nu împiedică o persoană să renunțe la aceste garanții din propria sa voință (a se vedea Scoppola v. Italia (nr.2) [MC], hotărârea din 17 septembrie 2009, § 135).

Articolul 6 din Convenția Europeană obligă instanțele naționale să-și motiveze deciziile, atât în cauzele civile, cât și în cele penale, dar el nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat la fiecare argument (Van de Hurk v. Olanda, 19 aprilie 1994, paragraful 61): numai întrebările cele mai importante pentru rezultatul procesului necesită un răspuns special în hotărâre.

Din aceste interpretări rezultă că instanța de judecată, odată ce nu este pusă la îndoială vinovăția inculpatului, nu este obligată motiveze sentința în această parte, ceea ce ar permite ca sentințele emise în această procedură să fie emise formă de dispozitive, în care se vor indica suplimentar descrierea faptei criminale și date cu privire la individualizarea pedepsei. Totodată, prin propunerile de lege ferenda este reglementată procedura de motivare a sentințelor.

II) La art. III prin care se propun modificări la Codul contravențional:

1. La articolul 32 alineatul (2) după litera f) se introduce litera f¹) care va avea următorul cuprins:

„f¹) anularea dreptului de a conduce vehicule;”

2. La articolul 35 alineatul (2) sintagma „de instanța de judecată” se exclude.

3. După articolul 35 se introduce un nou articol 35¹ care va avea următorul cuprins:

„**Articolul 35¹.** Anularea dreptului de a conduce vehicule.

(1) Anularea dreptului de a conduce vehicule constă în interzicerea conducerii oricărui tip de mijloc de transport pe drumurile publice.

(2) Anularea dreptului de a conduce mijloace de transport poate fi aplicată de către agentul constator sau instanța de judecată, cu redobândirea ulterioară a permisului de conducere, în modul stabilit de lege.”

4. La articolul 36:

- la alineatul (2) lexemul „remite cauza contravențională spre examinare în instanța de judecată competentă, care,” se exclude;

- la alineatul (3) lexemul „, prin hotărîre judecătorească,” se exclude;

- alineatul (5) sintagma „de instanța de judecată” se exclude.

5. La articolul 37:

- alineatul (3) se abrogă;

- alineatul (4) lexemul „După pronunțarea hotărîrii judecătorești, președintele ședinței de judecată” se substituie cu cuvintele „La aplicarea unei astfel de sancțiuni agentul constatatator”, iar sintagma „al ședinței de judecată” se înlocuiește cu sintagma „cu privire la contravenție”.

6. După articolul 233 se introduce un nou articol 233¹ care va avea următorul cuprins:

„Articolul 233¹. Conducerea vehiculului în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe

(1) Conducerea vehiculului de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de substanțe stupefiante și/sau de alte substanțe cu efecte similare se sancționează cu amendă de la 500 la 850 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității pe o durată de la 40 la 60 de ore, în ambele cazuri cu anularea dreptului de a conduce vehicule.

(2) Predarea cu bună știință a conducerii vehiculului către o persoană care se află în stare de ebrietate, dacă această acțiune a provocat urmările indicate la art. 264 din Codul penal,

se sancționează cu amendă de la 500 la 850 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității pe o durată de la 40 la 60 de ore, în ambele cazuri cu anularea dreptului de a conduce vehicule.

(3) Refuzul, împotrivirea sau eschivarea conducătorului vehiculului de la testarea alcoolscoptică, de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical

se sancționează cu amendă de la 750 la 1300 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității pe o durată de la 40 la 60 de ore, în ambele cazuri cu anularea dreptului de a conduce vehicule.

7. Articolul 395 alineatul (1) punctul 1) va avea următorul cuprins:

„(1) Instanța judecă:

1) cauzele contravenționale:

a) în privința judecătorilor;

b) în privința minorilor;

c) prevăzute la art. 317;

d) în care agentul constatatator, procurorul propun aplicarea arestului contravențional;

e) în care agentul constatatator, procurorul propun aplicarea unei măsuri de siguranță dintre cele care urmează:

- expulzarea;

- demolarea construcției neautorizate și defrișarea arborilor și arbuștilor;

- confiscarea specială.”

5. La articolul 396 alineatul (2) după cifra „336” se adaugă cifra „353”

6. La articolul 400:

- alineatul (1) după cifra „54” se adaugă cifra „54¹”. Înainte de cifrele „69-71” se introduc cifrele „63-65, 65², 65³”. Cifra „69” se substituie cu cifra „67”. Cifra „78” se substituie cu cifrele „78-78²”. Cifrele „85-87, 89-91” se substituie cu cifrele „85-91”. Cifra „107” se substituie cu cifra „107¹”. Cifra „243” se substituie cu cifra „243¹”. După sintagma „art.277 alin.(1), (4) și (7)” se adaugă sintagma „art.277¹ alin.(3), (5) și (6)”. Cifrele „321, 325” se substituie cu cifrele „312¹, 316, 317, 318¹, 320-325”. După cifra „326 alin.(2)-(6)” se introduce cifra „330⁴”. Cifrele „338-341” se substituie cu cifrele „335, 337-342”. După cifra „350²” se adaugă cifrele „351, 352”.

- la alineatul (4) cifrele „54¹, 63-65, 652, 653, 67, 68, 75, 76, 781-782, 88, 92, 107¹, art.157 alin.(6), (9) și (10), art.165, 181, 243¹, art.277¹ alin.(3), (5) și (6), art.312¹, art.316, 317, 318¹, 320, 322-324, 330⁴, 335-337, 342, 351-353” se substituie cu cifrele „75, 76, 92, 165, 181, 227, 336, 353”.

- la alineatul (5) lexemul „54¹, 63-65, 652, 653, 67, 68, 781-782, 88, 107¹, art.157 alin.(6), (9) și (10), art.243¹, art.277¹ alin.(3), (5) și (6), art.312¹, 316, 317, 318¹, 320, 322-324, 330⁴, 335-337, 342, 351-353 se remit spre examinare în fond instanței de judecată competente” se substituie cu lexemul „336, 353 se remit spre examinare procurorului”

7. La articolul 401:
 - la alineatul (1) cifrele „313¹, 313³, 313⁷, 314, 314¹” se substituie cu cifrele „264, 312, 313, 313¹, 313³, 313⁷, 314, 314¹, 315, 315¹”;
 - alineatele (1¹), (3) se abrogă.
8. La articolul 404¹:
 - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
 - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;
 - alineatul (3) se abrogă.
9. La articolul 409:
 - la alineatul (1) după cuvintele „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
 - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;
 - alineatul (3) se abrogă.
10. La articolul 409²:
 - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
 - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;
 - alineatul (3) se abrogă.
11. La articolul 411:
 - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
 - la alineatul (1¹) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și examinează”;
 - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;
 - alineatul (3) se abrogă.
12. La articolul 415¹:
 - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
 - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;
 - alineatul (3) se abrogă.
13. La articolul 417:
 - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
 - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;
 - alineatul (3) se abrogă.
14. La articolul 418:
 - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
 - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;
 - alineatul (3) se abrogă.
15. La articolul 420:
 - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
 - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;
 - alineatul (3) se abrogă.
16. La articolul 421:
 - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
 - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;
 - alineatul (3) se abrogă.
17. La articolul 423¹:
 - la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
 - la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;
 - alineatul (3) se abrogă.
18. La articolul 423²:

- la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
- la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;

- alineatul (3) se abrogă.

19. La articolul 423²:

- la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
- la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;

- alineatul (3) se abrogă.

20. La articolul 423⁵:

- la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
- la alineatul (2) cuvintele „și să încheie în mod colegial procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice în mod colegial sancțiuni”;

- alineatul (3) se abrogă.

21. La articolul 423⁶:

- la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
- la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;

- alineatul (3) se abrogă.

22. La articolul 423⁷:

- la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
- la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;

- alineatul (3) se abrogă.

23. La articolul 423⁸:

- la alineatele (1), (2) și (3) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
- la alineatul (4) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;

- alineatul (5) se abrogă.

24. La articolul 423⁹:

- la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
- la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;

- alineatul (3) se abrogă.

25. La articolul 423¹⁰:

- la alineatul (1) după cuvântul „constată” se adaugă sintagma „și se examinează”;
- la alineatul (2) cuvintele „și să încheie procese-verbale” se înlocuiesc cu cuvintele „să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni”;

- alineatul (3) se expune într-o nouă redacție cu următorul conținut:

„(3) Procesele-verbale cu privire la contravențiile prevăzute la art.126¹, 134¹ alin.(2), 154, art.157 alin.(7) și (8), art.273 pct.9), 9¹), 11), 15) și 16) se remit spre examinare comisiei administrative, iar procesele-verbale cu privire la contravențiile prevăzute la art. 178 și 179 se remit spre examinare în fond instanței de judecată competente, în cazul în care agentul constatatator consideră necesară aplicarea măsurii de siguranță prevăzute la art.439⁶.”

26. Articolul 423¹¹ se expune într-o nouă redacție cu următorul conținut:

„Articolul 423¹¹. Competența autorității tutelare

(1) Autoritatea tutelară constată și examinează contravențiile prevăzute la art.66.

(2) Sînt în drept să constate contravenții, să încheie procese-verbale și să aplice sancțiuni primarul, viceprimarul, șefii de direcții desemnate în calitate de autorități tutelare teritoriale și adjuncții lor.

27. La articolul 437 alineatul (2) sintagma „alin.(4)–(6)” se exclude.

28. La articolul 439⁸:

- la alineatul (2) cuvintele „instanța de judecată, la demersul agentului constatatator,” se înlocuiesc cu sintagma „agentul constatatator”;

- alineatul (3) se abrogă;

- la alineatul (4) cuvintele „instanța de judecată” se înlocuiesc cu sintagma „agentul constatatator”;

- alineatul (7) se expune într-o nouă redacție cu următorul cuprins:

„(7) În cel mult 3 zile de la data emiterii deciziei, copia de pe aceasta se înmânează persoanei în a cărei privință a fost pornit procesul contravențional. Faptul expedierii se consemnează în dosar.”

- se completează cu un nou alineat (8) cu următorul cuprins:

„(8) Decizia privind suspendarea dreptului de a conduce vehicule/ridicarea provizorie a permisului de conducere a vehiculelor poate fi contestată în condițiile prevăzute la art.448”

29. La articolul 441 alineatul (1) se completează cu litera a¹⁾ cu următorul cuprins:

„a¹⁾ fapta nu întrunește elementele contravenției”

30. La articolul 448:

- titlul articolului se expune într-o nouă redacție cu următorul cuprins:

„**Articolul 448.** Contestația împotriva deciziei emise în cauza contravențională de agentul constator, comisia administrativă sau procuror”

- la alineatul (1) cuvintele „decizia emisă asupra cauzei contravenționale” se înlocuiesc cu cuvintele „deciziile emise în cauza contravențională”, sintagma „agentului constator” se exclude, iar cuvintele „emiterii acesteia sau, pentru părțile care nu au fost prezente la ședința de examinare a cauzei contravenționale, de la data înmînării copiei de pe decizia respectivă în condițiile art.447¹ alin.(8)” se substituie cu lexemul „aducerii acesteia la cunoștință”;

- la alineatul (2) cuvintele „dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii sau a perceperii despăgubirii materiale,” se exclud;

- alineatul (3) și (7) se abrogă;

- alineatul (4) se expune într-o nouă redacție cu următorul cuprins:

„(4) Contestația împotriva deciziei emise în cauza contravențională se depune la autoritatea din care face emitentul, conform competenței teritoriale, care a examinat cauza. În cel mult 5 zile lucrătoare de la data depunerii, autoritatea expediază contestația și dosarul cauzei contravenționale sau, după caz, copia acestuia în instanța de judecată competentă.”

- la alineatul (8) cuvintele „de aplicare a sancțiunii contravenționale” se substituie cu cuvintele „emise în cauza contravențională”.

31. Articolul 453 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 453.** Actele preliminare

(1) În termen de 3 zile lucrătoare de la data repartizării cauzei contravenționale, judecătorul, prin încheiere, după caz:

a) remite cauza contravențională potrivit competenței teritoriale;

b) restituie cauza contravențională în cazul în care:

- nu a fost respectată competența materială prevăzută la art. 395;

- contestația a fost depusă direct în instanța de judecată;

- contestația este vădit tardivă și petiționarul nu solicită repunerea în termen;

- contestația este înaintată de o persoană neîmputernicită;

- contestația nu este semnată.

c) fixează data examinării cauzei contravenționale, dispune citarea părților și altor participanți la ședință, întreprinde alte acțiuni pentru buna ei desfășurare.

(2) Încheierea prin care judecătorul restituie cauza contravențională în temeiul alin.(1) lit. b) poate fi atacată cu recurs.”

32. La articolul 454 alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Dacă există temeiuri rezonabile, judecătorul, prin încheiere, poate prelungi termenul de judecare a cauzei a cu cîte 30 zile.”

29. După articolul 456 se introduce articolul 456¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 456¹.** Judecata pe baza probelor administrate de către agentul constator

(1) Pînă la începerea cercetării judecătorești, persoana în privința căreia s-a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție poate declara, personal prin înscris autentic, că recunoaște săvîrșirea faptelor indicate în procesul-verbal cu privire la contravenție și solicită ca judecata să se facă pe baza probelor administrate de către agentul constator.

(2) Judecata nu poate avea loc pe baza probelor administrate de către agentul constator, decît dacă persoana în privința căreia s-a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție declară că recunoaște în totalitate faptele indicate în proces-verbal cu privire la contravenție și nu solicită administrarea de noi probe.

(3) Pînă la începerea cercetării judecătorești, instanța întreabă persoana în privința căreia s-a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție dacă solicită ca judecata să aibă loc pe baza probelor

administrare administrate de către agentul constatator, pe care le cunoaște și asupra cărora nu are obiecții, apoi acordă cuvântul agentului constatator, părții vătămate și celorlalte părți asupra cererii formulate.

(4) Instanța de judecată admite, prin încheiere, cererea dacă din probele administrate rezultă că faptele persoana în privința căreia s-a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție sînt stabilite, dacă sînt suficiente date cu privire la persoana sa pentru a permite stabilirea unei pedepse și procedează la audierea persoanei în privința căreia s-a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție.

(5) În caz de soluționare a cauzei prin aplicarea prevederilor alin.(1), hotărârea va conține suplimentar mențiunea despre judecarea cauzei pe baza probelor administrate de către agentul constatator.

(6) Persoana în privința căreia s-a întocmit proces-verbal cu privire la contravenție care a recunoscut săvîrșirea faptelor indicate în procesul-verbal cu privire la contravenție și a solicitat ca judecata să se facă pe baza probelor administrate de către agentul constatator beneficiază de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul sancțiunii cu arest contravențional, cu muncă neremunerată în folosul comunității și de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul sancțiunii sub formă de amendă.

(7) În caz de respingere a cererii, instanța dispune judecarea cauzei în procedură generală.”

30. La articolul 459 alineatul (3) se abrogă.

31. Articolul 460 va avea următorul cuprins:

„Articolul 460. Deliberarea și adoptarea hotărîrii”

(1) Instanța de judecată hotărîște asupra cauzei contravenționale în camera de deliberare.

(2) Dispozitivul hotărîrii se semnează de judecător și se pronunță în ședință publică imediat după deliberare.

(3) După pronunțarea dispozitivului hotărîrii, președintele ședinței de judecată declară ședința închisă.

(4) Participanții care nu au fost prezenți la pronunțarea dispozitivului hotărîrii li se expediază copia acestuia în decurs de 3 zile lucrătoare.

(5) Contravenientului prezent la pronunțarea hotărîrii, care a fost sancționat cu arest contravențional, precum și contravenientului reținut i se înmînează neîntîrziat, contra semnătură, dispozitivul hotărîrii.

(6) Instanța de judecată va întocmi hotărîrea integrală dacă:

a) participanții la proces, în termen de 15 de zile de la comunicarea dispozitivului hotărîrii, solicită în mod expres acest lucru. Termenul de 15 de zile este un termen de decădere;

b) participanții la proces, în termen de 15 de zile de la pronunțarea sau comunicarea dispozitivului hotărîrii, depun cerere de recurs.

(7) În cazurile prevăzute la alin.(5), completul de judecată va întocmi hotărîrea integrală în termen de 20 zile lucrătoare de la data solicitării sau atacării, după caz.”

31. Articolul 463 se abrogă.

32. Capitolul VII¹ PROCEDURA SCRISĂ DE EXAMINARE A CAUZEI CONTRAVENȚIONALE ÎN INSTANȚA DE JUDECATĂ se abrogă.

33. La articolul 473 alineatul (1) punctul 2) lit. c) după cuvântul „dispune” se adaugă cuvântul „doar o singură dată”, iar sintagma „dacă este necesară administrarea de probe suplimentare,” se exclude.

34. La articolul 479 se introduce alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) În cazul în care demersul prevăzut la alin.(1) este înaintat de către o persoană neîmputernicită sau nu mai este susținut de către cel care l-a înaintat, judecătorul, printr-o încheiere susceptibilă de recurs, dispune restituirea acestuia”

Propunerile de modificare a Codului contravențional au drept scop de a descărca instanța de judecată de examinarea cauzelor contravenționale în fond cu mici excepții.

În jurisprudența sa (DCC nr. 161 din 02 noiembrie 2021, § 25), Curtea Constituțională a relevat că dreptul de acces la o instanță de judecată stabilită de lege, ca parte componentă a dreptului la un proces echitabil, implică faptul ca instanța de judecată sesizată să poată soluționa, în baza normelor de drept și a unei proceduri judiciare, orice chestiune care ține de competența sa (Argyrou și alții v. Grecia, 15 ianuarie 2009, §24). Mai mult, prin noțiunea de „tribunal”, articolul 6§1 din Convenție are în vedere nu doar o instanță de tip clasic, integrată în structurile judiciare ale unei țări. Dimpotrivă, există posibilitatea ca o autoritate investită să examineze chestiuni care țin de un anumit domeniu să respecte acest standard. Ceea ce contează sunt garanțiile, atât cele de fond, cât și cele procedurale, care sunt puse în aplicare (Rolf Gustafson v. Suedia, 1 iulie 1997, § 45).

De asemenea Curtea Constituțională (HCC nr.18 din 30 iunie 2020 § 108) a reținut că incriminarea faptelor, stabilirea pedepsei pentru acestea, precum și regimul executării acestora țin de competența

Parlamentului și se bazează pe rațiuni de politică penală. Parlamentul posedă, în acest sens, o marjă de discreție, în măsura în care nu afectează de o manieră nejustificată drepturile fundamentale ale persoanei și respectă principiile constituționale (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr.49 din 31 mai 2018, § 29; DCC nr.88 din 12 septembrie 2019, § 19, DCC nr.54 din 2 iunie 2020, § 28).

Având în vedere aceste raționamente și că deciziile agentului constatare pot fi contestate prin prisma art. 448 din Codul contravențional se consideră oportun de a stabili faptul că instanța de judecată să fie investită în special cu examinarea contestațiilor și nu a cauzelor contravenționale în fond. Mai mult ca atât, este de menționat că, într-o asemenea, manieră Codul contravențional a fost modificat fiind stabilită atribuția agentului constatare de a aplica confiscarea specială în cazul contravențiilor de contrabandă.

În acest context sancțiunile contravenționale sub formă de privare de dreptul de a desfășura o anumită activitate; privare de dreptul de a deține anumite funcții; privare de dreptul special (dreptul de a conduce vehicule, dreptul de deținere sau port și folosire a armei) și muncă neremunerată în folosul comunității se propune a fi dată în competența agentului constatare, după caz, procurorului și comisiei administrative.

La fel, luând în considerare că se propune excluderea din Codul penal a infracțiunii de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe, Codul contravențional urmează a fi modificat în sensul stabilirii în calitate de contravenție a faptelor respective, inclusiv cu instituirea sancțiunii contravenționale sub formă de anulare a dreptului de a conduce vehicule.

În aceeași ordine de idei, se propune ca suspendarea dreptului de a conduce vehicule/ridicarea provizorie a permisului de conducere a vehiculelor, de asemenea, să fie atribuite agentului constatare.

Este de menționat că, la moment, nu este prevăzut în calitate de temei de încetare a procesului contravențional situația în care fapta nu întrunește elementele contravenției, însă această circumstanță se impune a fi reglementată.

O altă propunere se referă la procedura de contestare a deciziilor emise de autoritatea competentă, și anume se specifică expres faptul că pot fi contestate toate deciziile emise de agentul constatare, comisia administrativă și procuror. Aici este de menționat că articolul 448 în redacția actuală face referire doar la agentul constatare, însă potrivit art. 393 alin. (1) din Codul contravențional sunt competente să soluționeze cauzele contravenționale: instanța de judecată; procurorul; comisia administrativă; agentul constatare (organele de specialitate specificate la art.400-423¹²). Astfel, prin interpretarea *ad litteram* a prevederilor Codului contravențional rezultă că deciziile comisiei administrative nu pot fi contestate.

Totodată, se exclud limitele circumstanțiale în privința repunerii în termenul de înaintare a contestației, or restrângerile specificate la moment atentează nejustificat la dreptul de acces la justiție.

La moment procedura contravențională nu prevede posibilitatea restituirii a cauzelor contravenționale, însă practica judiciară arată că o asemenea reglementare este necesară.

Sunt situații când sunt expediate instanței de judecată cauze contravenționale care sunt de competența materială ale altor autorități sau când contestațiile sunt înaintate contrar prevederilor art. 448 alin. (4) direct în instanța de judecată fără a fi anexate la acestea materialele dosarului contravențional. Astfel, se propune nouă redacție a art. 453 din Codul contravențional care reglementează actele preliminare ale instanței de judecată la primirea dosarului.

Subsidiar, se propune ca la faza de primire a contestației în procedură să fie posibilă restituirea acesteia când este vădit tardivă și petiționarul nu solicită repunerea în termen, și este înaintată de o persoană neîmpunernică.

În practică se întâmplă deseori ca examinarea unei contestații să fie mult mai complexă ca examinarea unei cauze penale. Tot așa, se întâmplă ca contestația să fie înaintată peste termenul de 15 zile prevăzut de art. 448 Cod contravențional și datorită complexității să fie examinată o perioadă îndelungată de timp ca ulterior să fie respinsă ca fiind tardivă, fapt ce duce la consumarea irațională de resurse.

Cum s-a menționat supra sunt cauze contravenționale care depășesc complexitatea unor categorii de cauze penale, în funcție de numărul de participanți și/sau probatoriul care urmează a administrat. Pentru soluționarea lor este necesar de mult timp și resurse, însă termenul de prescripție de atragere la răspundere contravențională de 1 an de zile calculat din ziua comiterii contravenției și până la rămânerea definitivă a hotărârii. În consecință, asemenea cauze pot înceta în legătura cu expirarea termenului de atragere la răspundere contravențională. Din aceste considerente se propune completarea Codului contravențional cu un articol nou care să reglementeze o procedură simplificată de examinare a cauzelor

contravenționale similară cu cea prevăzută la art. 364¹ Cod de procedură penală. Această procedură va spori celeritatea procesului, va diminua volumul de lucru a instanțelor de judecată și va reduce numărul de ședințe în urma cărora poate fi pronunțată o hotărâre. Totodată, pentru a încuraja solicitarea unei asemenea proceduri se propune reducerea sancțiunilor similar prevederilor din Codul de procedură penală.

În aceeași ordine de idei, s-a intervenit cu propuneri și în cadrul procedurii de executare a sancțiunilor contravenționale.

O altă propunere este de a fi pronunțat dispozitivul hotărârii cu motivarea acesteia în anumite situații.

Potrivit Recomandării nr. R (87)18 al Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei a încurajat statele membre să ia măsuri care vizează simplificarea procedurilor judiciare ordinare prin recurgerea la procese accelerate, care includ hotărâri sumare, înțelegeri extrajudiciare, acorduri de recunoaștere a vinovăției și judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a afirmat că, atunci când o acuzație penală împotriva inculpatului este stabilită printr-o formă prescurtată de examinare judiciară, aceasta duce, în esență, la renunțarea la o serie de drepturi procedurale. Acest lucru nu poate fi o problemă în sine, deoarece nici litera, nici spiritul articolului 6 din Convenția Europeană nu împiedică o persoană să renunțe la aceste garanții din propria sa voință (a se vedea Scoppola v. Italia (nr.2) [MC], hotărârea din 17 septembrie 2009, § 135).

Codul contravențional nu prevede expres și din natura prevederilor acestuia nu poate fi dedus faptul că instanța de recurs examinează cauzele contravenționale doar în chestiunile de drept.

Potrivit Legii nr. 208 din 17 noiembrie 2016 privind modificarea și completarea Codului contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24 octombrie 2008 (în vigoare din 16 martie 2017) art. 473 alin. (1) pct. 2) Cod contravențional a fost modificat prin crearea posibilității instanțelor de recurs de a se expune asupra fondului cauzei, fiind stabilite expres cazurile când poate dispusă rejudecarea.

În inerția prevederilor art. 473 până la intrarea în vigoare a modificărilor din 16 martie 2017, instanțele de recurs dispun rejudecarea cauzelor contravenționale pe motivul că ar fi necesară administrarea de noi probe. Prin acest temei, cauzele contravenționale pot fi trimise la rejudecare ori decâte ori instanța de recurs găsește de cuviință până când poate fi prescris termenul de atragere la răspundere contravențională.

Având în vedere cele expuse, se propune excluderea acestui temei de dispunere a rejudecării, cu posibilitatea dispunerii rejudecării doar o singură dată. Mai mult ca atât un asemenea temei pentru dispunerea rejudecării nu îl găsim nici în Codul de procedură penală.

La fel, în contextul modificărilor propuse, procedura scrisă prevăzută de Capitolul VII¹ (PROCEDURA SCRISĂ DE EXAMINARE A CAUZEI CONTRAVENȚIONALE ÎN INSTANȚA DE JUDECATĂ) va deveni caducă și astfel urmează a fi abrogat capitolul menționat.

În susținerea acestor propuneri este de evidențiat faptul că nu sunt identificate anumite impedimente de promovare a acestora prin prisma prevederilor constituționale și CEDO.

Subsidiar, solicităm pentru viitor ca să fie respectate termenele de avizare prevăzute la art. 33 din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017 de 10 zile lucrătoare și, respectiv, de 30 de zile lucrătoare.

**Președinte interimar,
Judecător**

Digitally signed by Triboi Petru
Date: 2023.05.24 08:30:21 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Petru TRIBOI

REPUBLICA MOLDOVA
CURTEA DE APEL
COMRAT

РЕСПУБЛИКА МОЛДОВА
АПЕЛЛЯЦИОННАЯ
ПАЛАТА КОМРАТ

MD - 3805, mun. Comrat, str. Lenin, 177
tel./fax: (+373 298) 23446
email: caco@justice.md

MD - 3805, мун. Комрат, ул. Ленина, 177
тел./факс. (+373 298) 23446
email: caco@justice.md

No 1131 din 24 mai 2023

La No 03/4090 din 17.05.2023

MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

*Domnului Stanislav Copețchi
Secretar de stat*

La solicitarea Dumneavoastră nr. 03/4090 din 17.05.2023 parvenită la Curtea de Apel Comrat prin poșta electronică, înregistrată cu nr. de intrare 946/e din 17.05.2023, *cu privire la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional)* înregistrat la Cancelaria de Stat cu numărul unic 68/MJ/2023), Vă informăm, că judecătorii Curții de Apel Comrat au luat cunoștință cu materialele furnizate și careva obiecții legate de conținutul acestora nu sunt.

Cu respect,

Președinte interimar
al Curții de Apel Comrat

Andrei MIRONOV

Ex.: Valentina Tucan
specialist superior al serviciului generalizare și
sistematizare a practicii judiciare în materie penală și contravențională
e-mail: caco@justice.md / tel. 0298 2-69-14

Atenție! Acest document conține date cu caracter personal, prelucrate în conformitate cu prevederile Legii nr. 133 din 08.07.2011 «Privind protecția datelor cu caracter personal». Acest document nu se supune publicității. Operațiunile efectuate cu acest document fără drept în acest sens se sancționează în conformitatea cu cadrul normativ al Republicii Moldova.

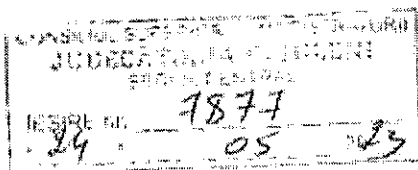
REPUBLICĂ MOLDOVA
JUDECĂTORIA CRIULENI

РЕСПУБЛИКА МОЛДОВА
СУД КРИУЛЕНЬ

MD-4048, or. Criuleni str. 31 august , 70
tel./fax 248-22174,

MD-4048, г. Криулень ул.31 августа , 70,
тел/факс 248-22174

Ministerului Justiției al Republicii Moldova

Prin prezenta, Judecătoria Criuleni vă comunică că proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Codul de procedură penală și Codul contravențional) număr unic 68/MJ/2023, a fost examinat de către judecătorii Judecătoriei Criuleni, careva obiecții, propuneri nu au fost înaintate, luându-se poziția avizării pozitive al proiectului de lege sus menționat.

Președintele interimar al
Judecătoriei Criuleni

Veaceslav Suci

**SERVICIUL DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD-2004, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 166 tel. 022-239-625, fax 022-234-068, e-mail: sis@sis.md

22⁵ mai 2023

Nr. E / 5 3 0 7

La nr. 03/4090 din 17.05.2023

Ministerul Justiției

Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova a examinat repetat *Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional) (număr unic 68/MJ/2023)* și, comunică următoarele obiecții și propuneri.

1. În cuprinsul avizului precedent, Serviciul a menționat despre necesitatea înlocuirii sintagmei „*infocma)ie secretizată*”, prevăzută la Art. II pct. 1) din proiect, cu sintagma „*informații atribuite la secretul de stat*”, din considerentul că, în redacția propusă de către autorul proiectului, noțiunea interferează conceptului de „*informații atribuite la secret de stat*” reglementat în Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, creând în acest fel riscul unei interpretări extensive.

Deși autorul proiectului, în cadrul sintezei a argumentat că termenii din Codul de procedură penală urmează a fi interpretați în sensul menționat exclusiv în cod, totuși, considerăm imperios înlocuirea sintagmei propuse cu sintagma „*informații atribuite la secretul de stat*”, întru evitarea dublării terminologiei juridice în raport cu același informații și consolidării unei practici duble de exprimare. Or, în cadrul procesului penal, pot fi anexate la dosar documente care conțin informații care în afara procesului penal se consideră a fi informații atribuite la secret de stat, iar după pornirea urmăririi penale, aceasta vor fi recalificate irelevant ca fiind informații secretizate, fapt care urmează a fi evitat.

Totodată, luând în considerare că noțiunea de „*informații atribuite la secretul de stat*” este utilizată consecvent în actele normative naționale, considerăm inoportună includerea sintagmei „*informație secretizată*”, chiar dacă aceasta va fi utilizată doar în cadrul procesului penal.

Luând în considerare aspectele prenotate, propunem următoarea formulare pentru pct. 15¹) al art. 6, expus la Art. II pct. 1 din proiect:

„151) *informații atribuite la secretul de stat* — orice informație, document sau material, indiferent -la forma -i caracteristicile fiae a acesteia, căreia - --a 24ibui0 24 24umit g45d 24 sec4etiza8e în c4nformitaCu C4 Legea 24. 245/2008 cu privire la secretul de stat”.

2. Reiterăm importanța reglementării în Codul de procedură penală a conceptului de „*saeitizaae a actelor procedurale*’ ’, ce constă în întreprinderea de

măsurile în vederea excluderii din cuprinsul actelor procedurale a informațiilor atribuite la secretul de stat, cu indicarea în locurile porțiunilor omise a sintagmei „Secret de stat”.

Propunerile formulate prenotate au drept obiectiv sporirea eficienței sistemului de justiție penală din Republica Moldova, prin îmbunătățirea mecanismului de asigurare a drepturilor omului în cadrul procesului penal și consolidarea statului de drept democratic și modern, or, urmare a sanitizării documentelor, părților în proces li se vor asigura la maxim dreptul la apărare, precum și prezentarea activă și în condiții egale a pozițiilor lor în cadrul ședinței de judecată (respectarea principiului contradictorialității).

În această ordine de idei, propunem repetat următoarele:

1) completarea articolului 6 din Codul de procedură penală nr. 122/2003 cu un punct nou, cu următorul cuprins:

„*aznieaiea actelor procedurale* — ansamblul de măsuri întreprinse în vederea excluderii din cuprinsul actelor procedurale a informațiilor atribuite la secretul de stat, cu indicarea în locurile porțiunilor omise a sintagmei: „Secret de stat”;”.

2) articolul 18 alineatul (4) din proiect să fie expus în următoarea redacție:

„(4) Hotărârile instanței de judecată se pronunță în ședință publică. Hotărârile instanței care conțin informații atribuite la secretul de stat, se pronunță public doar în urma sanitizării.”.

În consecință, propunem excluderea alineatului (5) al articolului 18 din proiect.

3) la punctul 96 din proiect, propunem ca articolul 340 alineatul (4) să fie redat cu următorul cuprins:

„(4) Hotărârea judecătorească, după caz sanitizată, și opiniile separate se publică pe pagina web a instanței judecătorești.”.

4) completarea articolului 293 cu alineatul (31), cu următorul cuprins:

„(31) Materialele urmăririi penale pe care sunt aplicate parafe de secretizare, vor fi prezentate persoanelor menționate la alineatul (1) care nu au drept de acces la secretul de stat, doar în urma sanitizării acestora de către persoanele care le-au întocmit.”.

5) completarea articolului 296 alineatul (5) cu următoarea propoziție:

„în cazul în care rechizitoriul are aplicată parafa de secretizare, se va ține cont de prevederile art. 293 alin. (3¹).”.

6) Propunem următorul conținut pentru articolul 385 alineatul (7) expus în proiect:

„(7) în cazul prezenței în dosar a informațiilor atribuite la secretul de stat, odată cu adoptarea sentinței, instanța stabilește parafa de secretizare a acesteia corespunzător gradului de secretizare al informațiilor respective, în corespundere cu prevederile Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat. Suplimentar, în vederea asigurării respectării prevederilor art. 18 alin. (4), instanța sanitizează sentința.”. 9

7) Propunem următoarea redacție pentru punctul 41) din articolul 397:

„41) hotărârea cu privire la aplicarea parafei de secretizare, în cazul prezenței în conținutul acesteia a informațiilor atribuite la secretul de stat;”;

8) Articolul 437 alineatul (1) punctul 11) din proiect îl propunem în următoarea redacție:

„11) sentințele a căror părți au fost secretizate, dacă nu se contestă fondul cauzei, în partea ce vizează temeinicia secretizării și categoriile de informații atribuite la secret de stat;”.

9) Articolul 444 alineatul (1) să fie completat cu punctul 31) cu următorul cuprins:

„3 1) hotărârea a fost secretizată neîntemeiat;”;

10) completarea articolul 449 alineatul (2) cu litera c1), cu următorul cuprins: „c1) desecretizează hotărârea.”.

Deși autorul proiectului a refuzat propunerile prenotate, expunem următoarele aspecte cu referire la argumentele autorului din sinteză:

În corespundere cu pct. 31 din Regulamentul cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1176/2010, *„Dacă unele părți ale unui document (spre exemplu, pagini, paragrafe, secțiuni, anexe) conțin informații ce se atribuie la diferite grade de secretizare, pe acestea se vor aplica parafele corespunzătoare gradului de secretizare respectiv. În acest caz, gradul de secretizare atribuit documentului integral va fi cel al părții cu cel mai înalt grad de secretizare.”*

Astfel, constatăm că în cazul în care hotărârea instanței de judecată va conține informații atribuite la secretul de stat, întreaga hotărâre urmează a fi secretizată corespunzător gradului de secretizare al informațiilor care o conțin.

Deși autorul proiectului a menționat despre forța juridică superioară a legii organice, în raport cu Hotărârea Guvernului, este de notat, că în acest aspect, se urmărește respectarea legislației cu privire la gestionarea informațiilor atribuite la secretul de stat, care a fost detaliată prin Hotărârea Guvernului nr. 1176/2010 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice.

Suplimentar, este de menționat că obligația de aplicare a parafei pe purtătorii materiali de informații atribuite la secretul de stat, este prevăzută și la art. 14 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, care este o lege organică, cu aceeași forță juridică ca și Codul de procedură penală.

În același context, Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat este o lege specială care reglementează nemijlocit procedura de secretizare și gestionare a informațiilor atribuite la secretul de stat, obligatorie în toate cazurile în care se implică lucrul cu informații atribuite la secret de stat.

Totodată, art. 14 alin. (2) din legea menționată, stipulează că *„Parafa de secretizare trebuie să fie aplicată în partea superioară a fiecărei pagini, iar fiecărui pagină va fi numerotată ”*, iar art. 11 alin. (4) din legea nominalizată, prevede că *„Poziții, paragrafe, -ucțiuni dintr-un anumit document sau din anexele la acesta pot necesita atribuirea unor grade diferite de secretizare și trebuie, în acest caz, Grupați meafunerea corespunzătoare. Gradul de secretizare atribuit documentului ca -atruș coiacide cu acela al părții sale careta - --a atribuit gradul de secretizare cel mai înalt.”*

Astfel, reiterăm despre imposibilitatea de secretizare parțială a unui document care conține informații atribuite la secretul de stat, or aceasta ar contravine prevederilor legale menționate.

Menționăm repetat, că conceptul de sanitizare este reglementat la art. 41 alin. (2) din Decizia Comisiei Europene nr. 2019/1961 din 17 octombrie 2019 privind normele de punere în aplicare pentru gestionarea informațiilor Confidențiel UE/EU Confidențial și Secret UE/Eu Secret, fiind o operațiune de creare a unui extras declasificat, urmare a declasificării parțiale a unui document secretizat.

Totodată, luând în considerare că la această etapă se reglementează secretizarea sentinței în cadrul procesului penal, urmează a fi examinate propunerile Serviciului și implementat conceptul de sanitizare, nefiind valabil argumentul autorului proiectului că transpunerea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, se va realiza ulterior.

Suplimentar, menționăm că deși unele autorități nu au obiectat referitor la procesul de secretizare a anumitor părți din document sau materiale ale cauzei penale, potrivit art. 5 alin. (5) din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, *„Serviciul de informații și Securitate elaborează, împreună cu autoritățile administrației publice și Comisia interdepartamentală pentru protecția secretului de stat, și prezintă Guvernului spre aprobare proiecte de acte normative în domeniul protecției secretului de stat; ”*.

Totodată, potrivit art. 22 alin. (1) lit. b) din legea nominalizată, *„Organele de protecție a secretului de stat sunt b) Serviciul de Informații și Securitate; ”*. Respectiv, în acest sens, solicităm luarea în considerare a propunerilor formulate.

3. Propunem modificarea primei propoziție de la articolul 213 alin. (5), astfel încât să fie redată după cum urmează:

„(5) Informațiile atribuite la secretul de stat pot fi prezentate sau comunicate apărătorilor și altor reprezentanți, precum și persoanelor care în conformitate cu normele de procedură penală ar putea cunoaște aceste informații, doar după perfectarea de către persoanele respective a dreptului de acces la secretul de stat, urmată de depunerea unei declarații de nedivulgare a acestor informații.”.

Propunerea enunțată este necesară din considerentul că, apărătorii în cadrul procesului penal, prin interpretarea eronată a prevederilor alin. (5) al art. 213 din Codul de procedură penală, consideră că din oficiu dețin drept de acces la secretul de stat, urmând a depune doar declarația de nedivulgare a acestor date.

Cu toate acestea, alin. (1) din articolul vizat, stabilește expres că *„în cursul procesului penal, pentru apărarea informației ce constituie secret de stat se latsecritd măsurilt prevăzute de prezentul cod, de Legea a paisirr la secretul de stat și de alte acte noamative. ”*.

În acest context, art. 24 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, stipulează că *„Peafectaaea daeptului de acces la secaetul de stat al*

cetățenilor Republicii Moldova se realizează în mod benevol, potrivit cu Regulamentul cu privire la asigurarea accesului securității în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice, și prevede: stabilirea necesității de a lucra cu informații atribuite la securitate de stat; ”.

Totodată, potrivit art. 39 lit. b¹) din Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură, „Consiliul Uniunii Avocaților are următoarele atribuții: b¹) asigură accesul avocaților la securitatea de stat și decide asupra perfectării dreptului de acces la acces la secretul de stat, potrivit prevederilor Legii nr. 245-XVI din 27 noiembrie 2008 cu privire la securitatea de stat; ”.

În această ordine de idei, conchidem că propunerea formulată vine să înlăture o neclaritate actuală, stabilind expres obligativitatea de perfectare a dreptului de acces la secretul de stat de către apărători, în cazul operării în dosar cu informații atribuite la secretul de stat, cu ulterioara depunere a declarației de nedivulgare.

4. Considerăm oportun la pct. 44 din proiect, sintagma „se trec la bugetul de stat”, să fie substituită cu sintagma „se reușește autoîncăleziți cauze -emulibeeat”, în vederea uniformizării practicii ca și în cazul hotărârii cu privire la corpurile delictelor adoptate până la soluționarea cauzei penale, or, în redacția propusă, banii sau alte valori materiale vor fi trecute la bugetul de stat, și nu direct la autoritatea care a desfășurat activitatea specială de investigații.

Concomitent, propunem organizarea unei ședințe interinstituționale, cu participarea tuturor subiecților cointeresați, în vederea examinării propunerilor respective și stabilirea unei formulări optime, în acest sens.

SERVICIUL DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE AL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2004, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint, 166 tel. 022-239-625, fax 022-234-068, e-mail: sis@sis.md

„ 25 ” mai 2023

Nr. E/5307

La nr. 03/4090 din 17.05.2023

Ministerul Justiției

Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova a examinat repetat *Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional) (număr unic 68/MJ/2023)* și, comunică următoarele obiecții și propuneri.

1. În cuprinsul avizului precedent, Serviciul a menționat despre necesitatea înlocuirii sintagmei „*informație secretizată*”, prevăzută la Art. II pct. 1) din proiect, cu sintagma „*informații atribuite la secretul de stat*”, din considerentul că, în redacția propusă de către autorul proiectului, noțiunea interferează conceptului de „*informații atribuite la secret de stat*” reglementat în Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, creând în acest fel riscul unei interpretări extensive.

Deși autorul proiectului, în cadrul sintezei a argumentat că termenii din Codul de procedură penală urmează a fi interpretați în sensul menționat exclusiv în cod, totuși, considerăm imperios înlocuirea sintagmei propuse cu sintagma „*informații atribuite la secretul de stat*”, întru evitarea dublării terminologiei juridice în raport cu aceleași informații și consolidării unei practici duble de exprimare. Or, în cadrul procesului penal, pot fi anexate la dosar documente care conțin informații care în afara procesului penal se consideră a fi informații atribuite la secret de stat, iar după pornirea urmăririi penale, aceasta vor fi recalificate irelevant ca fiind informații secretizate, fapt care urmează a fi evitat.

Totodată, luând în considerare că noțiunea de „*informații atribuite la secretul de stat*” este utilizată consecvent în actele normative naționale, considerăm inoportună includerea sintagmei „*informație secretizată*”, chiar dacă aceasta va fi utilizată doar în cadrul procesului penal.

Luând în considerare aspectele prenotate, propunem următoarea formulare pentru pct. 15¹⁾ al art. 6, expus la Art. II pct. 1 din proiect:

„15¹⁾ *informații atribuite la secretul de stat – orice informație, document sau material, indiferent de forma și caracteristicile fizice a acesteia, căreia i s-a atribuit un anumit grad de secretizare în conformitate cu Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat.*”.

2. Reiterăm importanța reglementării în Codul de procedură penală a conceptului de „*sanitizare a actelor procedurale*”, ce constă în întreprinderea de măsuri în vederea excluderii din cuprinsul actelor procedurale a informațiilor atribuite la secretul de stat, cu indicarea în locurile porțiunilor omise a sintagmei „*Secret de stat*”.

Propunerile formulate prenotate au drept obiectiv sporirea eficienței sistemului de justiție penală din Republica Moldova, prin îmbunătățirea mecanismului de asigurare a drepturilor omului în cadrul procesului penal și consolidarea statului de drept democratic și modern, or, urmare a sanitizării documentelor, părților în proces li se vor asigura la maxim dreptul la apărare, precum și prezentarea activă și în condiții egale a pozițiilor lor în cadrul ședinței de judecată (respectarea principiului contradictorialității).

În această ordine de idei, propunem repetat următoarele:

1) completarea articolului 6 din Codul de procedură penală nr. 122/2003 cu un punct nou, cu următorul cuprins:

„*sanitizarea actelor procedurale* – ansamblul de măsuri întreprinse în vederea excluderii din cuprinsul actelor procedurale a informațiilor atribuite la secret de stat, cu indicarea în locurile porțiunilor omise a sintagmei: „*Secret de stat*”;”.

2) articolul 18 alineatul (4) din proiect să fie expus în următoarea redacție:

„(4) Hotărârile instanței de judecată se pronunță în ședință publică. Hotărârile instanței care conțin informații atribuite la secretul de stat, se pronunță public doar în urma sanitizării.”.

În consecință, propunem excluderea alineatului (5) al articolului 18 din proiect.

3) la punctul 96 din proiect, propunem ca articolul 340 alineatul (4) să fie redat cu următorul cuprins:

„(4) Hotărârea judecătorească, după caz sanitizată, și opiniile separate se publică pe pagina web a instanței judecătorești.”.

4) completarea articolului 293 cu alineatul (3¹), cu următorul cuprins:

„(3¹) Materialele urmăririi penale pe care sunt aplicate parafe de secretizare, vor fi prezentate persoanelor menționate la alineatul (1) care nu au drept de acces la secretul de stat, doar în urma sanitizării acestora de către persoanele care le-au întocmit.”.

5) completarea articolului 296 alineatul (5) cu următoarea propoziție:

„În cazul în care rechizitoriul are aplicată parafa de secretizare, se va ține cont de prevederile art. 293 alin. (3¹).”.

6) Propunem următorul conținut pentru articolul 385 alineatul (7) expus în proiect:

„(7) În cazul prezenței în dosar a informațiilor atribuite la secretul de stat, odată cu adoptarea sentinței, instanța stabilește parafa de secretizare a acesteia corespunzător gradului de secretizare al informațiilor respective, în corespundere cu prevederile Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat. Suplimentar, în vederea asigurării respectării prevederilor art. 18 alin. (4), instanța sanitizează sentința.”.

7) Propunem următoarea redacție pentru punctul 4¹) din articolul 397:

„4¹) hotărârea cu privire la aplicarea parafei de secretizare, în cazul prezenței în conținutul acesteia a informațiilor atribuite la secretul de stat;”;

8) Articolul 437 alineatul (1) punctul 1¹) din proiect îl propunem în următoarea redacție:

„1¹) sentințele a căror părți au fost secretizate, dacă nu se contestă fondul cauzei, în partea ce vizează temeinicia secretizării și categoriile de informații atribuite la secret de stat;”.

9) Articolul 444 alineatul (1) să fie completat cu punctul 3¹) cu următorul cuprins:

„3¹) hotărârea a fost secretizată neîntemeiat;”;

10) completarea articolul 449 alineatul (2) cu litera c¹), cu următorul cuprins:

„c¹) desecretizează hotărârea.”.

Deși autorul proiectului a refuzat propunerile prenotate, expunem următoarele aspecte cu referire la argumentele autorului din sinteză:

În corespundere cu pct. 31 din Regulamentul cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1176/2010, *„Dacă unele părți ale unui document (spre exemplu, pagini, paragrafe, secțiuni, anexe) conțin informații ce se atribuie la diferite grade de secretizare, pe acestea se vor aplica parafele corespunzătoare gradului de secretizare respectiv. În acest caz, gradul de secretizare atribuit documentului integral va fi cel al părții cu cel mai înalt grad de secretizare.”.*

Astfel, constatăm că în cazul în care hotărârea instanței de judecată va conține informații atribuite la secretul de stat, întreaga hotărâre urmează a fi secretizată corespunzător gradului de secretizare al informațiilor care o conțin.

Deși autorul proiectului a menționat despre forța juridică superioară a legii organice, în raport cu Hotărârea Guvernului, este de notat, că în acest aspect, se urmărește respectarea legislației cu privire la gestionarea informațiilor atribuite la secretul de stat, care a fost detaliată prin Hotărârea Guvernului nr. 1176/2010 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice.

Suplimentar, este de menționat că obligația de aplicare a parafei pe purtătorii materiali de informații atribuite la secretul de stat, este prevăzută și la art. 14 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, care este o lege organică, cu aceeași forță juridică ca și Codul de procedură penală.

În același context, Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat este o lege specială care reglementează nemijlocit procedura de secretizare și gestionare a informațiilor atribuite la secretul de stat, obligatorie în toate cazurile în care se implică lucrul cu informații atribuite la secret de stat.

Totodată, art. 14 alin. (2) din legea menționată, stipulează că *„Parafa de secretizare trebuie să fie aplicată în partea superioară a fiecărei pagini, iar fiecare pagină va fi numerotată”*, iar art. 11 alin. (4) din legea nominalizată,

prevede că „*Pagini, paragrafe, secțiuni dintr-un anumit document sau din anexele la acesta pot necesita atribuirea unor grade diferite de secretizare și trebuie, în acest caz, să poarte mențiunea corespunzătoare. Gradul de secretizare atribuit documentului ca întreg coincide cu acela al părții sale căreia i s-a atribuit gradul de secretizare cel mai înalt.*”.

Astfel, reiterăm despre imposibilitatea de secretizare parțială a unui document care conține informații atribuite la secretul de stat, or aceasta ar contravine prevederilor legale menționate.

Menționăm repetat, că conceptul de sanitizare este reglementat la art. 41 alin. (2) din Decizia Comisiei Europene nr. 2019/1961 din 17 octombrie 2019 privind normele de punere în aplicare pentru gestionarea informațiilor Confidențiel UE/EU Confidential și Secret UE/Eu Secret, fiind o operațiune de creare a unui extras declasificat, urmare a declasificării parțiale a unui document secretizat.

Totodată, luând în considerare că la această etapă se reglementează secretizarea sentinței în cadrul procesului penal, urmează a fi examinate propunerile Serviciului și implementat conceptul de sanitizare, nefiind valabil argumentul autorului proiectului că transpunerea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, se va realiza ulterior.

Suplimentar, menționăm că deși unele autorități nu au obiectat referitor la procesul de secretizare a anumitor părți din document sau materiale ale cauzei penale, potrivit art. 5 alin. (5) din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, „*Serviciul de Informații și Securitate elaborează, împreună cu autoritățile administrației publice și Comisia interdepartamentală pentru protecția secretului de stat, și prezintă Guvernului spre aprobare proiecte de acte normative în domeniul protecției secretului de stat;*”.

Totodată, potrivit art. 22 alin. (1) lit. b) din legea nominalizată, „*Organele de protecție a secretului de stat sunt b) Serviciul de Informații și Securitate;*”. Respectiv, în acest sens, solicităm luarea în considerare a propunerilor formulate.

3. Propunem modificarea primei propoziție de la articolul 213 alin. (5), astfel încât să fie redată după cum urmează:

„(5) Informațiile atribuite la secretul de stat pot fi prezentate sau comunicate apărătorilor și altor reprezentanți, precum și persoanelor care în conformitate cu normele de procedură penală ar putea cunoaște aceste informații, doar după perfectarea de către persoanele respective a dreptului de acces la secretul de stat, urmată de depunerea unei declarații de nedivulgare a acestor informații.”.

Propunerea enunțată este necesară din considerentul că, apărătorii în cadrul procesului penal, prin interpretarea eronată a prevederilor alin. (5) al art. 213 din Codul de procedură penală, consideră că din oficiu dețin drept de acces la secretul de stat, urmând a depune doar declarația de nedivulgare a acestor date.

Cu toate acestea, alin. (1) din articolul vizat, stabilește expres că „În cursul procesului penal, pentru apărarea informației ce constituie secret de stat se întreprind măsurile prevăzute de prezentul cod, de Legea cu privire la secretul de stat și de alte acte normative.”.

În acest context, art. 24 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, stipulează că „*Perfectarea dreptului de acces la secretul de stat al cetățenilor Republicii Moldova se realizează în mod benevol, potrivit cu Regulamentul cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice, și prevede: stabilirea necesității de a lucra cu informații atribuite la secret de stat*”.

Totodată, potrivit art. 39 lit. b¹) din Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură, „*Consiliul Uniunii Avocaților are următoarele atribuții: b¹) asigură accesul avocaților la secretul de stat și decide asupra perfectării dreptului de acces la acces la secretul de stat, potrivit prevederilor Legii nr. 245-XVI din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat*”.

În această ordine de idei, conchidem că propunerea formulată vine să înlăture o neclaritate actuală, stabilind expres obligativitatea de perfectare a dreptului de acces la secretul de stat de către apărători, în cazul operării în dosar cu informații atribuite la secretul de stat, cu ulterioara depunere a declarației de nedivulgare.

4. Considerăm oportun la pct. 44 din proiect, sintagma „se trec la bugetul de stat”, să fie substituită cu sintagma „se restituie autorităților publice care le-au eliberat”, în vederea uniformizării practicii ca și în cazul hotărârii cu privire la corpurile delictelor adoptate până la soluționarea cauzei penale, or, în redacția propusă, banii sau alte valori materiale vor fi trecute la bugetul de stat, și nu direct la autoritatea care a desfășurat activitatea specială de investigații.

Concomitent, propunem organizarea unei ședințe interinstituționale, cu participarea tuturor subiecților cointeresați, în vederea examinării propunerilor respective și stabilirea unei formulări optime, în acest sens.

Alexandru MUSTEAȚA

Director

Digitally signed by Musteața Alexandru
Date: 2023.05.25 12:39:21 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Procuratura Republicii Moldova
Procuratura pentru Combaterea Criminalității
Organizate și Cauze Speciale

Republica Moldova, MD 2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73, tel. 0(22) 275195, e-mail: proc-ccocs@procuratura.md

23.05.2023 nr.3d/23-5297

✓ **Domnului Stanislav COPEȚCHI**
Secretar de stat

Domnului Nicolae Zanevici
Procuror-șef interimar al Secției
analiză criminologică și inițiative
legislative a Procuraturii Generale

Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale a examinat Proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea *proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional, număr unic 68/MJ/2023)*.

În contextul propunerilor transmise la prima etapă de avizare, intervenim cu următoarele obiecții:

Conform proiectului inițial, aliniatul 4 a articolului 110 în redacția actuală - „*La locul unde se află martorul care face declarații în condițiile menționate în prezentul articol, acesta va fi asistat de judecătorul de instrucție respectiv*”, **se abrogă**.

Reieșind din pct.267 a sintezei, modificările ce privesc abrogarea alin. (4) de la art.110 au fost excluse din proiect.

Este de evidențiat că art.110 este aplicabil atât la audierea martorului la faza de urmărire penală cât și la judecarea cauzei în fond.

Potrivit aliniatelor (1) și (2) se reglementează audierea în condiții speciale de către „judecătorul de instrucție **sau după caz**, instanța”.

Astfel, se evidențiază două situații distincte, când în cadrul urmăririi penale este audiat de judecătorul de instrucție și la judecarea cauzei de către instanța de judecată.

Însă, aliniatul 4, care este o norma care reglementează o procedură tehnică de audiere și care prevede că martorul *va fi asistat de judecătorul de instrucție respectiv*.

Această reglementare creează confuzie la audierea martorului la judecarea cauzei, când martorul urmează să fie audiat de către instanța de judecată.

Mai mult, articolul 4 face referire *la judecătorul de instrucție respectiv*, făcând o interpretare, reiese că judecătorul de instrucție (din alin.1) care a admis martorul să fie adiat în aceste condiții.

Ca concluzie prevederile aliniatului 4 în redacția actuală este aplicabil doar în cazul audierii martorului la faza de urmărire penală și lipsa unei reglementări la faza de judecare a cauzei creează dificultăți la aplicarea legii.

Se propune excluderea din aliniatul 4 a sintagmei „**de instrucție**”, urmând a fi în următoarea redacție:

„La locul unde se află martorul care face declarații în condițiile menționate în prezentul articol, acesta va fi asistat de judecătorul respectiv.”

Operarea acestei modificări nu va genera dificultăți deoarece și în cazul audierii de către judecătorul de instrucție părțile se întrunesc în ședință iar judecătorul de instrucție este împreună cu martorul, procedură care urmează a fi aplicată și la faza de judecare a cauzei.

Referitor la neacceptarea completării **articolului 371 alin.(1) pct.2)** după cuvântul bănuir de completat cu sintagma „**sau a avut posibilitatea de a formula întrebări**”.

Conform pct.51 a sintezei: *Raționamentele avute în vedere de autorul propunerii sunt acoperite de dispozițiile art. 371 alin. (1) pct. 1) din Codul de procedură penală, or în cazul când cauza se distribuie unui alt judecător sau a fost transmisă spre rejudecare, cercetarea judecătorească se reia de la început, or art. 31 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală prevede că, după începerea cercetării judecătorești, orice schimbare intervenită în completul de judecată impune reluarea de la început a cercetării judecătorești. În cazul în care cauza se judecă în fond de un complet format din 3 judecători și unul din aceștia nu poate participa în continuare la judecarea cauzei din motiv de boală îndelungată, deces sau din motivul eliberării din funcție în condițiile legii, acest judecător este înlocuit de un alt judecător și cauza se judecă în continuare. Judecătorului care intervine în proces i se oferă timp pentru a lua cunoștință de materialele cauzei, inclusiv de cele cercetate în instanță, și pentru a se pregăti pentru participarea de mai departe în proces, însă înlocuirea judecătorului în condițiile prezentului alineat nu necesită reluarea judecării cauzei de la început. Judecătorul este în drept să solicite repetarea unor acțiuni procesuale deja efectuate în ședință în lipsă lui dacă are de concretizat chestiuni suplimentare.*

În speță consider că nu a fost percepută esența propunerii și contextual în care a fost înaintată.

Art.371 alin.(1) pct.2) reglementează citirea în ședință de judecată a declarațiilor martorului **în numai** două situații:

- imposibilitate absolută de a se prezenta;
- imposibilitate de a asigura securitatea.

În continuare norma mai reglementează și două condiții:

- a fost efectuată confruntarea;
- a fost audiat în conformitate cu art.109 și 110.

Propunerea înaintată nu intervine în reglementările ce vizează reluarea cercetărilor după redistribuirea cauzei însă în posibilitatea de a da citire declarațiilor martorului după reluarea acestor cercetări judecătorești, dacă există o situație reglementată mai sus.

Ca exemplu: Într-o cauză penală la faza de urmărire penală a fost efectuată confruntarea între martor și învinuit. La judecarea cauzei martorul a fost audiat de instanță. Din careva motive cauza a fost redistribuită altui judecător. Între timp, martorul

a decedat. După reluarea cercetărilor judecătorești există premise de a da citire declarațiilor martorului deoarece există confruntarea.

Aceiași situație, în lipsa confruntării, citirea declarațiilor nu este posibilă.

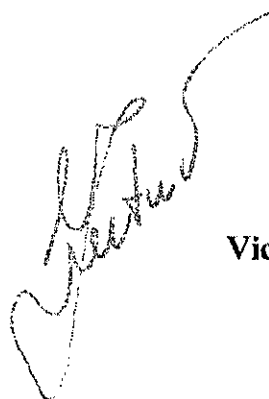
Nu este posibil chiar dacă martorul a fost audiat de către o instanță și apărarea/ inculpatul a avut posibilitate de a formula întrebări. În asemenea situație se acordă o mai mare valoare unei proceduri de confruntare la faza de urmărire penală în defavoarea unei audieri cu participarea tuturor părților.

Reiterăm că Convenția Europeană a Drepturilor Omului recunoaște prin art. 6 par. 3 lit. d dreptul acuzatului de a întreba sau de a solicita audierea martorilor acuzării.

În aplicarea acestui articol, Curtea a statuat în numeroase rânduri că, în principiu, toate mijloacele de probă aduse împotriva acuzatului trebuie să fie administrate în prezenta sa și în ședință publică, în vederea unei dezbateri contradictorii. Curtea a admis că pot fi făcute excepții de la această regulă, însă nu trebuie să se încalce dreptul de apărare al acuzatului, care presupune că acuzatul să aibă posibilitatea reală și adecvată de a contesta declarațiile martorului și de a îi pune întrebări, fie la momentul în care martorul dă declarația fie la un moment ulterior¹.

Cu respect,

**Procuror-șef interimar al
Procuraturii pentru Combaterea
Criminalității Organizate și Cauze Speciale**

Victor FURTUNA

¹ CEDO, *Luca c. Italiei*, hotărârea din data de 27 februarie 2001.

Ministerul Justiției al Republicii Moldova
Ministry of Justice of Republic of Moldova

INSPECTORATUL NAȚIONAL DE PROBAȚIUNE
NATIONAL PROBATION INSPECTORATE

MD-2009, mun. Chișinău, str. Vasile Alecsandri, nr. 1, tel/fax: 022-28-09-78, e-mail: probatiune@probatune.gov.md
pagina-web: <http://www.probatune.gov.md>, IDNO: 1010601000287

23.05.2023 nr. 07/550

La numărul unic: 68/MJ/2023

Domnului Stanislav COPEȚCHI
Secretar de stat, Ministerul Justiției

Stimate domnule Secretar de stat,

Inspectoratul Național de Probațiune a primit spre avizare repetată *proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional)* și în limita competenței, Vă prezentăm următoarea propunere de completare:

La art. I pct. 2 alin. (4¹) din proiect, după cuvintele „În acest caz,” se completează cu cuvintele „perioada de probațiune sau”.

Argumentare:

Conform art. 89 alin. (3) din Codul penal, persoanelor liberate de pedeapsa penală li se aplică probațiunea, iar militarilor – termenul de probă. Respectiv, la art. I pct. 2 alin. (4¹) din proiect, urmează a fi inclusă și perioada de probațiune.

Cu respect,

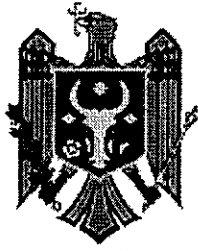
Director adjunct

Digitally signed by Mărgărint Sergiu
Date: 2023.05.23 14:21:07 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Sergiu MĂRGĂRINT

Ex.: Vitalie Reniță
Tel.: 022-28-13-31
jurist@probatune.gov.md

**SERVICIUL
PREVENIREA ȘI COMBATerea
SPĂLĂRII BANILOR**

MD-2005, mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 26, Tel. (+373) 21-21-20, www.spcsb.gov.md office@spcsb.gov.md

Nr. 01/2-30-778 din 23 mai 2023

MINISTERUL JUSTIȚIEI

E-mail: secretariat@justice.gov.md
victor.stratu@justice.gov.md

La solicitarea Ministerului Justiției nr. 03/4090 din 17.05.2023 privind examinarea și avizarea repetată a *Proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional)*, înregistrat la Cancelaria de Stat cu **numărul unic 68/MJ/2023**, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, comunică despre lipsa propunerilor și obiecțiilor.

Andrian MUNTEANU,
Director adjunct

Digitally signed by Munteanu Andrian
Date: 2023.05.23 14:37:45 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Uniunea Avocaților din Republica Moldova
Союз Адвокатов Республики Молдова
Union of Advocates of the Republic of Moldova

MD-2012, mun. Chișinău, str. București, 46, tel.: 022226152,
fax: 022226152
email: uniunea.avocatilor.rm@gmail.com, www.uam.md

Nr. UA/308/2023 din 22.05.2023
La nr. 03/4090 din 17.05.2023

Ministerul Justiției al Republicii Moldova
secretariat@justice.gov.md
victor.stratu@justice.gov.md

Cu referire la proiectul Legii privind pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional), număr unic **68/MJ/2023**, remis spre avizare repetată, comunicăm următoarele.

I. Cu referire la Codul de procedură penală

1. La art. 32², examinarea plângerilor împotriva actelor organului care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare privativă de libertate nu poate fi considerată drept judecare a cauzei penale. Prin urmare, pentru a nu exclude din câmpul de aplicare a art. 32² examinarea chestiunilor prevăzute la art. 473¹ Cod de procedură penală, propunem completarea după cuvintele „*Judecarea cauzelor penale*” cu cuvintele „*și chestiunilor*”. Drept exemplu a se vedea și conținutul alin. (3¹) art. 471 Cod de procedură penală, care utilizează în același sens următoarele noțiuni „(3¹) În cazul soluționării chestiunilor prevăzute la art. 469, 473¹ și 473²”.
2. La art. 68 alin. (1), p. 21) CPP 21 se propune, după cuvintele „să solcite” să se completeze cu cuvântul „gratuit”.
3. La art. 70 alin. (4) CPP să se excludă cuvintele: „iar acesta lipsește nejustificat sau”
4. La art. 72 alin. (4) propunem reformularea textului cu care se completează norma juridică, astfel încât să rezulte în mod cert faptul că, apărătorul înlăturat la fel este în drept să conteste hotărârea de înlăturare în mod independent. Astfel, se va asigura dreptul la un recurs efectiv împotriva abuzurilor în aplicarea temeiurilor de înlăturare a apărătorului.
5. La art. 104 alin. (2) lit. b), identificarea prin intermediul patronimicului este superfluă, în condițiile în care sunt indicate numele, prenumele, data, luna,

anul și locul nașterii, domiciliul, ocupația, precum și altă informația precum ar fi IDNP sau alt număr de identificare de stat. Propunem să se renunțe la identificarea prin patronimic și indicarea acestuia în actele procesuale, or acesta nu este esențial pentru identificare și poate induce în eroare în cazul prenumelor duble, asociate numelor de familie duble, și cazurilor în care numele tatălui nu este cunoscut, nu există un tată, alte situații în care patronimic nu există din alte motive. Norma juridică de la art. 104 alin. (2) lit. b) CPP obligă identificarea bănuțului, înafara patronimicului, prin nume, prenume, data, luna, anul și locul nașterii, cetățenia, domiciliul și altă informație necesară pentru identificarea persoanei în cauza respectivă. Prin urmare, nu se poate susține că nu pot fi cunoscute alte elemente de identificare.

6. Cu referire la art. 187 alin. (2¹) propunem substituțirea cuvintelor „*ori apărătorul*” cu cuvintele „*și apărătorul*”, deoarece obligația de informare a avocatului despre depistarea bolilor grave la clientul său **nu trebuie să fie alternativă** în raport cu obligația de informare a procurorului sau a instanței de judecată, avocatul având un rol esențial în apărarea clientului său, inclusiv în vederea aplicării efective a măsurilor privind eliberarea înainte de termen în legătură cu depistarea unei boli grave care nu permit executarea în continuare a pedepsei sau măsurii preventive privative de libertate.
7. La pct. 65 din proiect, referitor la modificarea art. 260 CPP, propunem excluderea textului „*la alineatul (5), textul*”.
8. La art. 298 alin. (2) considerăm că un acces efectiv la justiție presupune că termenul de 15 zile de contestare a acțiunilor și inacțiunilor organului de urmărire penală și a organului care exercită activitate specială de investigații trebuie să curgă doar din momentul în care bănuțul, învinuțul, reprezentantul lor legal, apărătorul, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă și reprezentanții acestora **au aflat sau puteau și trebuiau să afle** despre aceste acțiuni/inacțiuni și nu din momentul „*efectuării*” acțiunii/inacțiunii.
9. Suplimentar, atragem atenția că în privința inacțiunii nu poate fi utilizată noțiunea „*efectuare*”.
10. În același sens propunem revizuirea alin. (3) art. 299¹.
11. La art. 300 alin. (4) examinarea de către judecătorul de instrucție, a demersurilor procurorului privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații și de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere, a plângerilor împotriva actelor ilegale ale organelor de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații, a plângerilor împotriva acțiunilor ilegale ale procurorului, care nemijlocit exercită acțiuni de urmărire penală, a cererilor privind accelerarea urmăririi penale, precum și a recursurilor depuse în ordinea art. 437 alin.(1) pct. 31) și 4), la sediul penitenciarului, riscă să afecteze independența

judecătorului. Prin urmare, propunem excluderea cuvintelor „la sediul penitenciarului” și „la sediile instituțiilor penitenciare”.

12. La art. 308 alineatul (2), prima propoziție, textul „*învinuitului asistat de avocat*” propunem a fi substituit cu textul „*învinuitului în prezența avocatului său*”, or astfel se va asigura ca persoanei apărute, în prezența apărătorului său, să i se înmâneze demersul cu privire la aplicarea sau prelungirea măsurii arestării preventive sau a arestării la domiciliu, împreună cu toate materialele și probele anexate la acesta. Această măsură va disciplina procurorul de a prezenta demersul învinuitului doar în prezența apărătorului acestuia.
13. La art. 336 alin. (3) lit. f) propunem, suplimentar rezumatului declarațiilor date de către participanți în ședință de judecată, în procesul-verbal al ședinței de judecare a cauzei să fie incluse și întrebările formulate, fie să se indice la ce întrebare anume este oferit răspunsul, or interpretarea și înțelegerea corectă a esenței declarațiilor este determinată de cunoașterea întrebărilor adresate și contextului în care a fost oferit răspunsul/declarația.
14. Prin amendamentul propus la alin. (3) art. 477, se propune exceptarea de la obligația de informare a procurorului, părinților sau altor reprezentanți legali ai minorului despre reținere sau arestarea minorului, în cazurile prevăzute la art. 173 alin. (4). Totuși, acest amendament nu ține cont de faptul că însuși art. 173 alin. (4) dispune că situațiile care permit neinformarea până la 12 ore nu sunt aplicabile în cazul minorilor. În rezultat, se creează o contradicție dintre cele două norme juridice. Deși în sinteza obiecțiilor și propunerilor se menționează că modificările de la art. 477 alin. (3) au fost excluse din proiect, totuși constatăm contrariul.

Cu respect,

Digitally signed by Popescu Dorin
Date: 2023.05.22 10:32:32 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

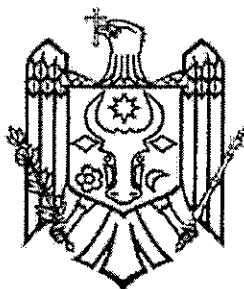

Dorin POPESCU
Președinte al Uniunii Avocaților din Republica Moldova

Ex. Vladislav Cîrlan
Tel. 022 221910.

REPUBLICA MOLDOVA
Curtea de Apel Bălți

MD-3100, mun. Bălți,
str. Ștefan cel Mare 54,
tel.: +373(231)22053/20392
fax: +373(231)23143
e-mail: cab@justice.md
web page: instante.justice.md

РЕСПУБЛИКА МОЛДОВА
**Апелляционная
Палата Бэлць**
MD- 3100, мун. Бэлць,
ул.Штефан чел Маре,54
тел.: +373(231) 22053/20392
факс: +373(231)23143
e-mail: cab@justice.md
web page: instante.justice.md

11141 / 19.05.23

Ministerul Justiției al RM
Email: secretariat@justice.gov.md

Cu referire la solicitarea Dvs., privind modificarea cadrului normativ, vizavi de avizarea repetată a Proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional) înregistrat la Cancelaria de Stat cu numărul unic 68/MJ/2023, venim cu semn de recunoștință în urma colaborării fructuoase a platformei de discuții din cadrul Ministerului Justiției din 05.05.2023.

Proiectele de legi aflate în proces de elaborare/ avizare au fost studiate și discutate de către judecătorii Curții de Apel Bălți la ședințele operative ale instanței, în urma căreia am constatat că propunerile de modificare a cadrului normativ au fost auzite, susținute și de alte instituții statale precum și implementate de către Dvs în calitate de organ central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale.

Toate modificările acceptate și implementate conform avizelor recepționate asupra Proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional) înregistrat la Cancelaria de Stat cu numărul unic 68/MJ/2023, au fost ajustat la maxim pentru a fi clar și coerent realității actuale, le considerăm oportune.

Prin urmare, la moment, Curtea de Apel Bălți nu are alte propuneri suplimentare vis a vis de avizarea repetată al Proiectului de lege nominalizat supra.

**Cu respect,
Președintele Curții de Apel Bălți**

Ion Talpa

*Executat: Șef serviciu penal și contravențional
I. Eremciuc*

**CONSILIUL SUPERIOR AL
MAGISTRATURII
AL REPUBLICII MOLDOVA
JUDECĂTORIA CAHUL**

*MD-3909, or. Cahul, str. M. Frunze 62
Tel. (239) 2-46-82*

Nr. 6941 din 19.05.23.

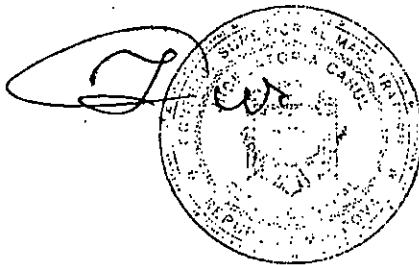
**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

La data de 17.05.2023 prin intermediul poștei electronice a instanței a parvenit solicitarea referitor la avizarea în formă scrisă referitor la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codul contravențional) înregistrat la Cancelaria de Stat cu număr unic 68/MJ/2023.

La cele solicitate, Judecătoria Cahul, Vă comunică că din partea instanței nu sunt avizări pe marginea proiectul de lege modificarea Codului de procedură penală și Codul contravențional înregistrat la Cancelaria de Stat cu număr unic 68/MJ/2023.

Cu respect,

**Președinte interimar al
Judecătoriei Cahul**

Leonid TURCULEȚ

Ex. Șef secretariatului
Urdea-Pocotilă V.
Tel. (0299) 2-47-71